

1 § Allmän debattimme

Allmän debattimme

Unga och spel

Anf. 1 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Jag måste erkänna att det var svårt att utifrån rubriken på det här debattämnet veta vad Linnéa Darell ville debattera. Därför kommer jag att uppehålla mig både vid det som vi vanligtvis kallar för datorspel men också vid spel som faller under lotterilagen.

Först till datorspel. Under de senaste veckorna har den här frågan kommit alltmer i fokus. Barn och ungdomar som spelar datorspel spelar närapå dygnet runt. De spelar spel som till sin utformning är högst tvivelaktiga, oerhört våldsamma spel som blir alltmer avancerade i sin grafik.

Man kan naturligtvis fråga sig vart det leder. Ska det finnas en speciell censur för den typen av spel? Har en sådan åtgärd något berättigande i ett läge där man kan ladda hem vilka spel som helst från nätet? Vilket stöd behöver föräldrarna för att gripa sig an barnens överdrivna spelande?

Jag har inga svar på dessa frågor i dag, men det finns all anledning att studera dem djupare.

Vad kan branschen göra för att sanera sig själv? Hur ska vården organiseras för dem som drabbas av beroende? Vilket stöd kan staten ge för att utveckla alternativa spel?

Jag tror att det är viktigt att vi håller denna diskussion levande för att i någon mening forma ramarna för denna verksamhet. Men det är också viktigt att vi ökar medvetenheten och kunskapen om dessa spel utan att för den skull fördöma företeelsen. Många av dessa spel är både bra och utvecklande, och de är till glädje för dem som spelar.

Herr talman! Kulturutskottet diskuterar ofta spel- och lotterifrågor, ibland utifrån ett spelberoendeperspektiv, ibland utifrån spelbolagens marknadsföring och ibland utifrån hur spelbolagens vinster ska fördelas. Jag kan konstatera att de svenska spelbolagen har ett mycket starkt ansvarstagande. Man har gemensamma etiska regler för sin marknadsföring. Man konstruerar spel med hänsyn till att de inte ska framkalla spelberoende. Man har ett nära samarbete med Spelinstitutet i Piteå och med Folkhälsoinstitutet. Man har en ständig dialog med de spelberoendes

organisationer. Man begränsar marknadsföringen för spel som bedöms som riskfyllda.

Från statens sida har detta också varit ett prioriterat område. För några år sedan lade Folkhälsoinstitutet fram ett förslag om hur man ansåg att regeringen skulle hantera spelberoendefrågan. Och i allt väsentligt har regeringen följt detta.

Herr talman! Det görs mycket på det här området, både av spelbolagen själva och av berörda myndigheter. Det innebär inte att allt är gjort. Det finns säkert mer som kan göras. Det är därför bra att frågeställningarna kommer upp till debatt. Naturligtvis är det så att vi på alla sätt måste hjälpa dem som av någon anledning inte kan kontrollera sitt spelande.

Anf. 2 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Herr talman! Lars Wegendal säger att både staten och de svenska spelbolagen tar sitt ansvar. Jag delar inte riktigt den uppfattningen. Jag skulle vilja att du definierar det som ändå är grunden för svensk spelpolitik, nämligen att det ska tas ett socialt ansvar.

Anf. 3 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Definitionen är enkel. Det handlar om att man för att kunna motivera en reglerad svensk spelmarknad gör det utifrån de sociala skyddshänsynen. Egentligen är inga andra argument giltiga. I de tillstånd som ges, både när det gäller de koncessioner som ges och när det gäller de tillstånd som ges i annan ordning, ska den aspekten finnas med.

Anf. 4 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Herr talman! Alla riksdagsledamöter, också Lars, fick häromveckan ett brev, och det är inte första gången, från Kolmårdens behandlingshem. Chefen där skriver så här: Aldrig tidigare har vi – alltså de som jobbar med behandling av spelberoende – upplevt en sådan maktlöshet från desperata och oroliga föräldrar. Jag saknar en svensk spelpolitik med ansvarstagande, och föräldrarna frågar: Var går den etiska gränsen?

Är det troligt att staten tar det ansvar som Wegendal beskriver när en person med så nära kontakt med och så stor erfarenhet av spelberoende har anledning att skriva en desperat vädjan till riksdagen?

Anf. 5 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag anser att den svenska staten och dess bolag i dag tar ett mycket stort och aktivt ansvar för att de spel som presenteras på den svenska marknaden också är sådana spel som förhindrar spelberoende.

Visst förekommer det spelberoende. Det kan vi inte undvika. Det som jag däremot bekymrar mig mer för än för den svenska spelmarknaden är de Internetbolag som i dag finns och där antalet besökare ständigt ökar. Där finns inte de regleringar som vi har i övrigt på den svenska spelmarknaden. Det är ett bekymmer.

Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! I Storbritannien tillåts konkurrens på spelmarknaden i kombination med strikta regler för åldersgränser, marknadsföring och så vidare. Där har man också en markant lägre andel spelberoende än i

Sverige. Men så har vi också Svenska Spel som bedriver en mycket aggressiv marknadsföring och ständigt utvecklar nya spelformer.

I det nyligen presenterade resultatet av spel- och lotterilagsutredningen pekar man på att den svenska regleringen knappast är förenlig med EG-rätten. Det är sannolikt bara en tidsfråga innan det svenska spelmonopolet faller. Därför borde regeringen snarast återkomma med en lagstiftning som mer ligger i linje med vad som föreslås i utredningen i kombination med förstärkta åtgärder mot spelberoende. En åtgärd skulle till exempel kunna vara att skriva in i socialtjänstlagen att man har rätt till behandling för sitt spelberoende.

Jag undrar hur Lars Wegendal ser på den saken.

Anf. 7 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Gunnar Axén är ju känd för att vara den i denna kammar som mest aktivt arbetar för att avreglera den svenska spelmarknaden. Jag delar inte den uppfattningen.

Jag anser att det finns ett bra underlag för att vi ska ha en reglerad svensk marknad. Det är också så när vi har kontakter över Europa. I Norden har vi fattat ett gemensamt beslut att de enskilda regeringarna ska arbeta för att stå upp för möjligheten att själv reglera den egna spelmarknaden. På samma sätt ser det ut i hela övriga Europa utom i två länder.

Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Lars Wegendal svarar inte på min fråga.

Nu är det ett faktum att den svenska lagstiftningen inte verkar stämma överens med EG-rätten. Det svenska spelmonopolet riskerar att falla. Gör vi ingenting riskerar vi att hamna i en situation där det är oklart vilka regler och lagar som kommer att gälla på den svenska spelmarknaden. Det borde vara bättre att regeringen arbetade offensivt och föreslog en lagstiftning kanske mer liknande den i Storbritannien och kombinerar detta med insatser mot spelberoende.

Är Lars Wegendal beredd att till exempel tillstyrka förslaget om att skriva in i socialtjänstlagen rätten till behandling mot spelberoende?

Anf. 9 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag förmodar att Gunnar Axén har läst den utredning som lades fram i fredags från pärm till pärm så att han vet exakt vad som står i den. Jag har läst lite tidningskommentarer. Om jag förstår det rätt – jag kan få återkomma i frågan – finns det ändå ett hyggligt underlag för att behålla den reglerade svenska spelmarknaden när det gäller spel inom landet. Däremot finns det en tveksamhet när det gäller de elektroniska spelen. Det är det som utredaren tar upp.

Jag är inte speciellt bekymrad. Jag är lite bekymrad när det gäller om juridiken ska avgöra detta i EG-domstolen eller om det är politiken som ska avgöra hur vi vill organisera våra spelmarknader. Jag står för det senare.

Anf. 10 LINNÉA DARELL (fp):

Herr talman! Är det rimligt att staten bjuder unga på första spelinsatsen? Den frågan ställde nio östgötar i ett öppet brev till Bosse Ringholm

för två månader sedan. Vi har inte fått något svar, och därför har frågan upprepats till den nye spelministern Sven-Erik Österberg.

Alla produkter som är beroendeframkallande är omgärdade med bestämmelser eller är i lag förbjudna. Jag kan ta som exempel både alkohol, tobak och narkotika. Men så har vi riskerna med spel.

Wegendal sade nyss att svenska spelbolag tar ett stort ansvar. Jag ska visa på att det inte är riktigt på det sättet. Nästan varje dag finns annonser i medierna om nya spel. Nästan lika ofta får vi politiker, riksdagsledamöter, brev och telefonsamtal från förtvivlade människor, föräldrar till spelberoende ungdomar och andra anhöriga. Frågan är alltid densamma: Varför gör ni ingenting?

Senast förra veckan, som jag sade i min debatt nyss med Wegendal, skrev chefen för ett av de få behandlingshem som finns till oss ledamöter att de aldrig någonsin har upplevt sådan maktlöshet från desperata, oroliga föräldrar. Initiativtagare till det öppna brevet till Bosse Ringholm är föräldraföreningens ordförande i Boxholm i Östergötland. Hon och vi andra som undertecknade brevet reagerade starkt på att statligt ägda Svenska Spel gör reklam om att få första spelet gratis. Värdet på erbjudandet är 25 kr. Det kan tyckas lite i en bransch som omsätter miljarder, men för en tonåring kan det vara tillräckligt mycket för att bli starten på ett spelande som ganska snart blir okontrollerat – och spelberoendet är ett faktum. Ännu en ung människas liv har spolierats för årtal framöver.

Att Svenska Spel bjuder på första spelinsatsen är som om Systembolaget skulle bjuda på första supen. Det är alltså inte förenligt med det sociala ansvar som man rimligen borde kräva av de offentliga företagen.

Den nye spelministern Sven-Erik Österberg sade i en intervju i veckan, i samband med att spelutredningen lämnade sitt förslag, att grunden till svensk spelpolitik är att ta hand om spelandets sociala aspekter. Den grunden ligger fast. För alla förtvivlade och maktlösa föräldrar som ser sina spelande ungdomar snabbt gå ned sig i spelträsket känns det här mer som ett hån än som ett stöd. Behandlingspersonal och frivilligkrafter inom föreningslivet undrar på vilket sätt spelpolitiken tar hand om spelandets sociala aspekter.

Anf. 11 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag vill vara tydlig i vad jag säger. Det är de sociala skyddshänsynen som är grunden för den reglerade spelmarknaden. Regeringen och majoriteten i denna kammare tar också ett stort ansvar för att vi ska ha en spelmarknad som är rimlig. Det finns delar av spelmarknaden som vi inte har kontroll över. Det bekymrar mig.

Marknadsföringen är ett bekymmer. Det kan jag hålla med om. Jag är inte heller av uppfattningen att den är rimlig. Det gavs i uppdrag till lotteriutredaren att titta på detta. Jag utgår från att även han har lagt fram ett förslag om hur marknadsföringen kan förändras för att få den något mer rimlig än den ser ut i dag.

Anf. 12 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Herr talman! Ett ytterligare sätt att hantera detta är att det avsätts mer pengar till behandling. Det är många miljarder som staten tar in. Ju mer spelandet ökar, desto mer pengar kommer till statskassan. Den frågan berörde också Sven-Erik Österberg. Nu pratar vi om en person som inte

är här, men han hade haft möjlighet att vara här om han hade velat. Han säger att pengarna som kommer in till statskassan är underordnade reglerna. De sociala aspekterna väger tyngre. Om det vore så underordnat, vore det väl rimligt att det gällde en betydligt större andel.

Jag tittade på frågan om Svenska Spel i går. I redovisningen för 2004 hade man en vinst på nästan 5 miljarder. Ungefär 1,1 går tillbaka till föreningslivet och idrottsrörelsen. Resten går till staten. Det handlar om tre fyra miljarder, varav i stort sett allt skulle kunna gå till behandling och förebyggande arbete – om det är som den socialdemokratiska ministern säger, nämligen att penningintäkterna till staten är underordnade.

Anf. 13 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag utgår från att Folkpartiet i sin budget har avsatt de medel som Linnéa Darell pratar om: Nej, det har man inte gjort.

Vi har däremot gjort satsningar. I år, 2006, har vi fördubblat budgeten just när det gäller spelberoendefrågan.

Linnéa Darell vet att socialutskottet har lagt fram ett tillkännagivande till regeringen om att titta på en starkare koppling mellan vinsten från bolaget och avsättandet till forskning, spelberoendebehandling och så vidare.

Anf. 14 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Herr talman! Det är bra att socialutskottet har gjort det. Frågan är när svaret från regeringen kommer. Det verkar dröja. Vi har inte sett något. Det har varit mycket diskussion om spel, och den nye ministern har intervjuats. Inte med ett ord har jag kunnat se att regeringen ska lägga fram ett förslag.

Anf. 15 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Det är ingen överdrift att säga att den svenska spelpolitiken befinner sig i kris. Spelberoendet ökar kraftigt. Det som skulle vara en oskyldig förströelse och lite spänning är nu något som förstör livet för många, både unga människor och familjer.

Det finns tre orsaker till detta – dels en del mindre kloka beslut som staten har fattat, inklusive riksdagen, dels den tekniska utvecklingen, dels EG-rätten. Det som staten har beslutat är bland annat att tillåta nya mera beroendeskapande spelformer, både automater och kasinon. Det är över huvud taget fråga om handhavandet av de statliga bolagen. Därför ökar spelberoendet.

Den statliga spelpolitiken kännetecknas av att staten inte riktigt vet vad den vill eller att den vill flera saker som strider mot varandra, om man inte har bestämt sig för vad som är viktigast. Det kan möjligen bero på att staten inte är en person, utan staten är naturligtvis flera personer. Regeringen är inte en person, utan där finns olika meningar. Då är det svårt att vara tydlig.

EG-rätten säger att reglering är möjlig – det har vi lärt oss i den här utredningen. Men utredningen påpekar också att reglering är möjlig om den syftar till att begränsa spelandet. Ingen som ser hur de svenska bolagen agerar kan väl få intrycket att den svenska regleringen syftar till att begränsa spelandet.

Det sociala ansvaret är knappast övertygande. Linnéa Darell har gett ett exempel. Häromsistens fick vi klart för oss att Svenska Spel på kasinona på måndagar sänker priset på alkoholdrycker för att locka fler spelare. Det kallades ett misstag. Bosse Ringholm tänker inte göra någonting, därför att det står ju i bolagsordningen att man ska ta ett socialt ansvar. Jag höll på att säga ”kyss mig”, men det menar jag naturligtvis inte. Det räcker inte att det står i bolagsordningen – det ska finnas i verkligheten också.

Herr talman! Jag har några konkreta förslag.

För det första: Tillsätt en utredning om en långsiktig spelpolitik, parlamentariskt förankrad, som vi begärde från Centern, Folkpartiet och Kristdemokraterna.

För det andra: För över ansvaret för Svenska Spel till Socialdepartementet. Det vore en tydlig signal om att det är det sociala ansvaret som är viktigast. Jag kan säga att det var en välsignelse när Systembolaget fördes över från Finansdepartementet till Socialdepartementet. Gör det samma med Svenska Spel!

För det tredje: Agera nordiskt! Om Lars Wegendal begär replik kanske han kan utveckla det nordiska initiativet, som vi båda har varit med om att anta. Här behöver vi säkert agera tillsammans för att påverka EG-rätten.

Anf. 16 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! När vi diskuterar den här typen av frågor är jag mån om att man försöker vara någorlunda rimlig i vad man säger. Gabriel Romanus säger att spelberoendet ökar kraftigt. Jag vill gärna ha siffror på detta, så jag vore tacksam om Gabriel Romanus plockade fram dem. Likadant sade Linnéa Darell att nästan varje dag presenterar Svenska Spel ett nytt spel. Jag tror inte att detta är sant.

När det gäller tillhörigheten för de här frågorna är spelberoendefrågan knuten till Socialdepartementet, inte till något annat departement. De agerar kraftfullt i de här frågorna.

Jag kan återkomma i nästa replik och tala om det nordiska initiativet.

Anf. 17 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Herr talman! Det räcker inte att spelberoendefrågorna ligger i Socialdepartementet, om man har ett bolag med överlägsna ekonomiska resurser som gör sitt bästa för att öka spelandet. Det vore en klar markering av de svenska bolagens sociala ansvar om Socialdepartementet också fick ansvar för det förebyggande.

Det handlar om vilka spel man introducerar. Ingen kan väl bestrida att kasinona har ökat spelberoendet – det finns forskningsrapporter om det – och även Jack Vegas-automaterna. Jag var med när riksdagen beslöt att förbjuda enarmade banditer därför att de var för beroendskapande, i början av 80-talet. Nu har man återintroducerat de här banditerna, fast nu är det mycket värre banditer, mycket mer beroendskapande. Det har riksdagen beslutat, så det är många som har ansvar för det. Men det var Svenska Spel som drev fram det, därför att de tyckte att de hade för dåliga möjligheter att attrahera nya spelare.

Nog finns det bevis för att Svenska Spel har brustit i socialt ansvar, utöver alkoholserveringarna.

Anf. 18 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! När det gäller spelautomaterna, de så kallade Jack Vegas-automaterna, vill jag gärna ta ett samtal med Gabriel Romanus efteråt för att tala om hur de ser ut i dag. Det är en gammal historia som Gabriel Romanus tar upp.

När det gäller det nordiska samarbetet har de nordiska regeringarna nu i uppdrag av Nordiska rådet att ta ett initiativ i EU för att hävda att varje land har rätt att reglera den egna marknaden. Mitt bekymmer är att de svenska Moderaterna som enda partigrupp där ställde sig utanför. Hur kommer den så kallade alliansen då att hantera den här frågan efter valet?

Anf. 19 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Herr talman! Om det är så att alla partier utom ett är för det här utgår jag från att det är det som kommer att bli även en ny regerings politik.

Jag tar gärna lektioner av Lars Wegendal om hur Jack Vegas-automaterna fungerar i dag. Tyvärr är de rapporter jag får, som naturligtvis är lite osystematiska, att de flesta som kommer in i spelberoende i vårt land gör det via de här automaterna, därför att ålderskontrollen inte fungerar, att de är snabba och leder till beroende. Men jag ser fram mot denna privatlektion. Vi kanske kan bedriva fältstudier.

Anf. 20 LINNÉA DARELL (fp) replik:

Herr talman! Jag kan formulera min replik som information i den här debatten.

Jag har försökt, just utifrån Jack Vegas-spelen och hur de hanteras, få debattera en interpellation med Morgan Johansson, därför att jag tycker att det är en folkhälsofråga. Men jag blev hela tiden hänvisad till att debattera med Bosse Ringholm. Jag delar därför inte uppfattningen att det är det sociala ansvaret som regeringen främst företräder.

Anf. 21 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Herr talman! Repliken kan bestå i ett instämmande, men jag kan också konstatera, om jag har fattat det rätt, att Bosse Ringholm som vice statsminister har ansvar för bolagen och Sven-Erik Österberg har ansvar för lotterilagstiftningen. Båda dessa saker borde föras över till folkhälsoministern för att markera att detta är en social fråga.

Jag upprepar: När vi beslöt att föra över ansvaret för Systembolaget till Socialdepartementet var det för att vi var angelägna om att övertyga EU om att det svenska monopolet har en social uppgift. Då var detta en väldigt tydlig signal. Jag hoppas att Lars Wegendal och andra inte vill avvisa den tanken. Vi behöver göra sådana markeringar om vi ska kunna behålla den svenska kontrollen över spelandet. Det tycks i varje fall Lars Wegendal och jag vara överens om är önskvärt.

Fastighetsskatten

Anf. 22 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Fastighetsskatten är till sin konstruktion orättfärdig. Den accelererar och höjs påtagligt med kraftigt höjda taxeringsvärden i tillväxtområden och i många kustnära områden, där det då uppstår stora

problem. Den upplevs med rätta därför som illegitim. Den ligger på toppen av ett redan högt skattetryck.

Fastighetsskatten ger emellertid staten en stor intäkt, nära 25 miljarder totalt.

Hur kan man då avskaffa den nuvarande fastighetsskatten samtidigt som andra skadliga skatter sänks, till exempel på arbete? Ja, fastighetsskatten är en elefantiasisskatt att ta itu med. Men hur äter man då en elefant? Det är nog bara möjligt att göra det bit för bit, och det är också vad som kommer att ske med en ny regering.

Vi moderater föreslår som det allra första steget att ta bort de mest orimliga effekter som drabbar inte minst unga familjer som köpt bostad i tillväxtområdena eller permanentboende vid kusten som sett sina taxeringsvärden löpa amok.

Vi sätter ett tak för vad fastighetsskatten över huvud taget kan bli som mest: 80 kr per kvadratmeter värdeyta, ungefär boytan, och högst 2 kr per kvadratmeter tomt, högst 5 000 kr. För vanliga hus med 150 kvadratmeter i tillväxtområdena blir då maxskatten högst 14 000 per år. Takregeln sänker alltså fastighetsskatten till mer rimliga nivåer för de mest drabbade. Samtidigt börjar vi moderater också justera skattesatsen nedåt. Detta är den enklaste och snabbast framkomliga vägen att nå önskat resultat och göra skatten mindre orättfärdig.

Men, herr talman, det förs ibland fram förslag att lite gesvint gå snabbare fram. Sådana förslag är då ofta inte finansierade och innebär som regel också andra skattehöjningar på boende. Att höja reavinstskatten på försäljning med 50 % från 20 till 30 % är till exempel inte en bra lösning. Den skapar problem, inte minst för alla dem som sålt sin bostad och köpt en ny och som valt att skjuta fram skatten.

En höjd reavinstskatt skapar också inlåsnings effekter. Fler väljer då att inte avyttra sina för stora bostäder. Det gör att det blir svårare för många att skaffa en lämplig bostad.

Om man för fram sådana förslag vet man nog inte riktigt vilka de kortsiktiga förutsättningarna är och vilka stora problem som skapas. Vi moderater har därför alltsedan hösten 2002 anslutit oss till vad aktionsgruppen Småhusägare mot boendeskatt föreslagit beträffande takregel. Där är vi. Någon positionsförskjutning av Moderaternas politik beträffande fastighetsskatten har alltså inte skett under denna mandatperiod. Vi står för ett tak för skatten. Vi börjar också resan nedåt genom en sänkt skattesats.

Anf. 23 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Tack, Lennart Hedquist för att du anser att skatten är orättfärdig! Kristdemokraterna står för precis ett sådant förslag. Vi har lyssnat på människorna ute i områden som till exempel min kommun där det är väldigt många fritidsfastigheter. Vi menar: Avskaffa fastighetsskatten! För ned den till kommunal nivå, till en kommunal avgift som är kopplad till kostnaden för huset! Vad säger Lennart Hedquist om den frågan?

Anf. 24 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Att göra om fastighetsskatten till en kommunal avgift är en sak som man kan utreda väldigt långsiktigt. Det är en väldigt kompli-

cerad fråga. Men jag har noterat, och det var det jag ville föra fram, att Kristdemokraterna samtidigt har föreslagit att man ska höja reavinstskatten med 50 %. Det skulle drabba oerhört hårt alla dem som har sålt en bostad och nu har framskjuten beskattning. Det skapar inläsningseffekter. Att säga att man avskaffar fastighetsskatten och i stället inför en beskattning som för många är ännu värre är inte en framkomlig väg.

Prot. 2005/06:65
1 februari

Allmän debattimme

Anf. 25 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Vi anser att en avgift på högst 2 800 kr per fastighet i kommunerna är rimlig, och vi har lyssnat till människorna. De säger: Låt oss få betala skatt när vi har pengar i händerna. En höjning från 20 till 30 % av reavinstbeskattningen är inget problem för dem som drabbas av förhöjd fastighetsskatt.

Anf. 26 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag tror att det vore värdefullt för kd att göra beräkningar på hur många som har så kallad framskjuten fastighetsskatt och som då omedelbart skulle få en höjning från 20 till 30 %. Det handlar om miljarder som slår sönder hushållskalkyler för väldigt många som köpt en andra bostad.

Jag noterar att kd-förslaget i och för sig innebär att man får en kraftigt sänkt fastighetsskatt i de kustnära områdena och tillväxtområdena, men det är ju den effekten som vi moderater uppnår genom den så kallade takregeln.

Anf. 27 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag ska fortsätta med samma problematik som Lennart Hedquist har tagit upp här. Att jag tar upp frågan med en viss envishet är för att det tycks som om regeringen egentligen inte ser några problem med dagens fastighetsbeskattning. Det är ju ett problem i sig. Om man inte har några problem har man naturligtvis inga lösningar.

Det handlar i grunden inte om, som man ofta får till svar, vad man ska använda pengarna till, vilka utgifter de går till. Det handlar om rättfärdigheten, hur man tar in en skatt.

Det har varit en period där vi har haft en taxering av småhus som har skapat mycket oro i många områden i Sverige. Det är i och för sig konstigt med tanke på att svenska folket är vana vid höga skatter. Men just den här skatten skapar speciell oro.

Många har naturligtvis fått ta ställning till om de tänker behålla sitt hus och hur de ska klara det. Men det som pågår hela tiden är att villapri-serna fortsätter att stiga. I Västsverige steg priserna ytterligare 11 % efter att värdena togs in i den gjorda taxeringen. Det kan kanske tyckas som en ganska liten siffra på ett år, men det finns kommuner som Stenungsund där det har stigit med 23 %, Härryda 21 %, Orust 19 %, Strömstad 16 % och så vidare.

Då är det inte konstigt att man ställer sig frågan var den bortre paren-tesen finns och vad detta betyder i framtiden. Problemet är, som det har visat sig på många ställen, att man har en helt oförutsägbart bostadskost-nadskalkyl framför sig om man ska bestämma sig för att bo på en ort som är attraktiv, där man har sett att priserna har stigit under en längre period. Det gör att det blir en faktor när man väljer bostadsort. Det har visat sig

när man talar med människor i de bohuslänska kustsamhällena att ungdomar börjar välja bort att bo där. De tar in i sitt tänkesätt om det verkligen är värt att bo där ute. Även om man vill bo på den ort där man är uppvuxen väljer man bort det. Det här handlar inte om höginkomsttagare. Det är vanliga låg- och medelinkomsttagare som skulle få betala en dryg tusenlapp i skatt. Det blir det ganska lätt. Även om man är en familj som ligger på en nivå på 360 000 kr om året så betalar man faktiskt över 1 000 kr i skatt.

Det här tycker jag är ett väldigt stort problem. Den så kallade begränsningsregeln som ofta tas fram som ett försvar i det här sammanhanget spelar ingen roll för de här människorna. De faller inte inom den ramen.

Den nuvarande regeringen kommer inte att göra någonting. Den enda lösningen är att vi får en ny borgerlig regering i höst som kan ta tag i det här problemet. Vi har ändå det gemensamt att vi ser problemet och är villiga att diskutera lösningen.

Anf. 28 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Lars Tysklind är min alliansbroder i Bohuslän. Vi kommer båda från kommuner med många fritidshus. Jag har också lyssnat till människorna i min kommun. Över partigränserna handlar det om att en kommunal avgift som är kopplad till kostnaderna är det mest rimliga. Det kan också ske en utveckling. I kustkommuner som min och Tysklinds kan det ske en utveckling som gör att även företagandet ökar, att människor känner större delaktighet. Hur ser Lars Tysklind på det med den risk för avfolkning som är i de kommuner vi kommer ifrån?

Anf. 29 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Huvudpunkten i kd:s program när det gäller sänkning av fastighetsskatten är en kommunalisering. Från Folkpartiets sida har vi så här långt valt att ge oss på att omedelbart sänka skatten genom att sänka procentsatsen. Man kan diskutera en kommunalisering i framtiden, men jag håller med Lennart Hedquist i detta. Det är en väldigt komplicerad process. Man måste utreda vad det leder till. Det är inte självklart att kommunerna på detta sätt får större möjligheter att hävda sig.

Anf. 30 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Lars Tysklind, vi ser inte det som en komplicerad fråga. Stenungsund nämndes tidigare. Det var en person från Stenungsund som vände hela Folkpartiets politik när det gäller just fastighetsskatten. Det visar på att det finns ett stort behov av förändring ute bland människor i våra områden. Jag ser fram emot en förändring med en ny regering. Fortfarande kommer jag liksom Lars att kämpa med envishet och lägga besluten på människorna där de bor genom en kommunal avgift. Hur ser Lars på en kommunal avgift?

Anf. 31 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det som förenar Rosita Runegrund och mig väldigt starkt är naturligtvis att vi måste få till en förändring och att det blir en förändring för de människor som ständigt diskuterar och är oroliga för

den här skatten som man inte har någon kontroll över. När det gäller vilken teknik vi ska använda för detta tror jag att vi har väldigt stora förutsättningar i allianssamarbetet att arbeta oss fram till en bra lösning.

Prot. 2005/06:65
1 februari

Allmän debattimme

Anf. 32 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Det som Lars Tysklind senast sade är viktigt, att det kommer att hända saker med fastighetsskatten om vi får en ny regering. Men det är också viktigt att notera hur man börjar. Där är jag lite funder-sam över vad Lars Tysklind säger. Han verkar nöja sig med att man sän-ker skattesatsen något. Folkpartiet sänker den ju väldigt blygsamt inled-ningsvis, och det hjälper inte de människor som bor i de kustnära områ-dena i Bohuslän eller i tillväxtområdena. De är ju betjänta av att man sätter ett tak för fastighetsskatten, att den inte kan bli högre än en viss summa.

Jag utgår därför ifrån, utifrån vad Lars Tysklind säger, att Folkpartiet gärna kommer att ansluta sig till en takregel som en inledning på vad man kan göra åt fastighetsskatten.

Anf. 33 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Takregel är också någonting som har diskuterats. Det har även diskuterats på andra håll att också ha en botten så att man beta-lar fastighetsskatt inom ett visst spann. Det är naturligtvis någonting som också måste tas med i diskussionen. Dock tycker jag att vi måste koncen-trera oss på att det är en förändring som krävs och inte diskutera sönder detta med tekniska frågor. Jag tror, som jag sade förut, att vi har alla förutsättningar inom alliansen att finna en bra lösning så att det verkligen blir en förändring.

Valfrihet för familjer

Anf. 34 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! För ett tag sedan reste jag, som så ofta annars, med tåget mellan Västerås och Hallstahammar. I min kupé satt en kvinna som av och till tittade på mig. Till slut höjde hon rösten och sade till mig: Tor-sten, det finns någonting som jag inte förstår. Varför får jag, och nästan känner mig tvingad till det, lägga ned en massa tid på att välja bensinstat-ion, elbolag, telefonoperatör och mobiltelefonoperatör, allt för att spara någon tia eller några hundringar i månaden, men inte bestämma det jag själv allra mest vill bestämma, nämligen hur mina barns omsorg ska se ut, hur min familj ska leva och hur vi ska ha det?

Det är en ögonblicksbild från verklighetens Sverige i dag.

Runtom växer också gräsrotternas uppror mot centralstyrningen av barnfamiljerna. I flera kommuner har lokala folkomröstningar, ofta trots motstånd från Socialdemokraterna, genomförts och visat ett massivt stöd för att ge föräldrar valfrihet. I andra kommuner, som Västerås och Surahammar, har föräldrar velat folkomrösta men stoppats av de socialdemo-kratiska makthavarna.

Önskan har varit självklar – att välja hur barnens omsorg ska se ut. Och det borde inte vara svårt. Sverige står ju bakom de internationella konventioner som säger att föräldrar ska få ha inflytande över sina barns

uppväxt. Men i ett land där det går bra att välja bensinstation är det för de flesta en ouppnåelig dröm att få mer tid med sina barn.

Ändå är tid den stora bristvaran för dagens familjer. Det barn mest av allt önskar är mer tid med sina föräldrar. Familjen är viktigast och föräldrarna den viktigaste relationen för dem. Fyra av tio föräldrar med barn under två år vill också tillbringa mycket mer tid med barnen. Fyra av tio med barn tycker att det är mycket eller ganska svårt att kombinera arbetsliv och föräldraskap. Det är inte konstigt att de mest stressade är småbarnsföräldrarna. Det är inte konstigt att människor går sönder när de kläms mellan de olika kraven, när livspusslet inte går ihop.

Vi kristdemokrater, herr talman, vill se en familjepolitik som bejakar familjerna i trygghet. Det är i familjen som medlemmarna får möjlighet att möta villkorslös kärlek, omtanke och förståelse – men också ställas inför krav och ansvar. Familjen knyter an till människans djupaste behov av att bli sedd, att vara en person som inte är utbytbar. Föräldrarna måste därför få större inflytande över vardagen. Det arbetar vi kristdemokrater för.

Anf. 35 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det Torsten Lindström tar upp är precis det som många föräldrar berättar även för mig. Jag tror att vår största erfarenhet, alla vi som har erfarenhet av barn, är att barn är väldigt olika och har olika behov. Familjer är olika, och föräldrar är olika.

Därför är det väldigt glädjande att man redan nu i Stockholmskommunen Nacka har möjlighet att välja om man vill lämna sina barn inom förskolan, privat eller offentlig, eller om man vill stanna hemma längre tid med sina små barn. Detta kommer också att genomföras i Sollentuna inom kort. Där får föräldrarna själva välja vad som passar dem bäst. Jag tror att det också kommer att innebära att många för en tid, kanske fram till att barnet är två år, väljer att vara hemma, både mamman och pappan, och varva det lite mer.

Jag skulle vilja höra vilken uppfattning Torsten Lindström har om ett sådant förslag och hur det skulle kunna realiseras i en framtida borgerlig regering.

Anf. 36 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det är oerhört glädjande att Hillevi Engström och jag är överens i den här frågan. Det är viktigt att se att familjer är olika. Det är ju nästan, höll jag på att säga, att svära i Socialdemokraternas Sverige att medge något så enkelt och grundläggande. Olika föräldrar, olika familjer och olika barn behöver olika lösningar, och därför är det samhällets uppgift att erbjuda en sådan mångfald.

Det är därför vi kristdemokrater vill se en bättre föräldraförsäkring. Vi vill se nya barndagar som föräldrarna kan använda helt flexibelt. Vi vill se ett kommunalt vårdnadsbidrag. Vi vill stärka föräldrarnas plats på arbetsmarknaden. Vi har en lång rad olika förslag.

Till detta kommer den Nackamodell som Hillevi Engström beskriver, som är mycket intressant och som jag är säker på att vi får tillfälle att återkomma till i en ny regering där vi tillsammans ska arbeta för mer valfrihet för alla barnfamiljer.

Anf. 37 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det som också är väldigt viktigt är att försöka påverka och förmå fler pappor att vara hemma längre tid med sina små barn. Där har vi moderater ett förslag om att den förälder som tjänar minst ska kunna få en ersättning varje månad, just för att stimulera den som tjänar mest att vara hemma lite längre tid. Jag tror att pappors deltagande och ansvar för sina små barn förutom att barnen mår bra också kommer att innebära att kvinnor får en förbättrad ställning på arbetsmarknaden.

Jag skulle vilja höra hur Kristdemokraterna ser på det förslaget, att underlätta för pappor att ta ett större ansvar för sina barn.

Anf. 38 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Båda föräldrarna är oerhört viktiga för barnet. Både mamman och pappan är centrala nyckelpersoner i barnets liv. Därför är det viktigt att båda har möjlighet att tillbringa mycket tid med sina barn.

Vi kristdemokrater vill se ett höjt tak i föräldraförsäkringen, den högsta inkomstgränsen, för att stimulera fler pappor att ta föräldraledigt. Vi vill också arbeta med attityder och med lagstiftning för att stärka betydelsen av att också pappor tar föräldraledigt och tillbringar tid med sina barn.

Dock är det alltid viktigt att återkomma till detta, herr talman: Mammor och pappor är viktiga, flexibiliteten är det viktiga och vi ska göra allt vad vi kan för att uppmuntra – men det är familjen som ska bestämma.

Anf. 39 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Torsten Lindström beskriva Kristdemokraternas familjepolitik. Den bild som vi känner igen här i riksdagen handlar ju om att man i väldigt stor utsträckning lägger fram förslag som drar undan föräldrars rätt till deltagande på arbetsmarknaden, inte minst kvinnors rätt till deltagande på arbetsmarknaden.

De förslag som alliansen är överens om är egentligen inga, mer än att man vill sänka ersättningen för föräldralediga genom att förändra SGI-ersättningen. Det är egentligen den enda punkt där alliansen är enig; på övriga punkter skiljer det sig kraftigt åt.

Kristdemokraternas vårdnadsbidrag på några tusenlappar är knappast någonting som en ensamstående förälder skulle ha möjlighet till. Behovsprövade barnbidrag eller behovsprövade underhållsstöd är knappast heller någonting som stärker deltagandet på arbetsmarknaden.

I den debatt vi hade om familjepolitiken i december här i riksdagen ställde jag en fråga till Torsten Lindström: Har Kristdemokraterna något förslag som stärker kvinnors deltagande på arbetsmarknaden? Jag fick då inget förslag, så jag ställer samma fråga nu igen. Min bild är nämligen att det finns tusentals kvinnor som faktiskt vill arbeta mer på arbetsmarknaden och inte vill tvingas in i ett vårdnadsbidrag eller andra kristdemokratiska kvinnofällor.

Anf. 40 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Skillnaden mellan Socialdemokraterna och Kristdemokraterna är väldigt tydlig. Socialdemokraterna pekar med hela handen och vill ha en lösning för alla. Det är precis som den gamla historien om Henry Ford: Det går bra att välja så länge ni tar en svart T-Ford. Detta är

precis motsatsen till Kristdemokraternas hållning – att skapa valfrihet och mångfald för alla.

Självklart är det viktigt att stärka föräldrars närvaro och rättigheter på arbetsmarknaden. Det är ju därför vi kristdemokrater i denna kammare har ställt interpellationer och väckt motionsförslag om att se över lagstiftningen, någonting som socialdemokratiska ministrar mer eller mindre viftat bort – för att sedan komma tillbaka med likartade förslag. Det tycker jag att Tomas Eneroth borde ha noterat om han hade följt debatten.

Sedan handlar det också om att se över familjepolitiken fördelningspolitiskt. Vi kristdemokrater tycker faktiskt inte att det är rimligt att ge mer till dem som tjänar mer, som Socialdemokraterna gör. Det är en omvänd Robin Hood-politik som vi inte gillar. Vi vill se över barnbidraget fördelningspolitiskt så att de som har det sämst får mest.

Anf. 41 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Effekten av den familjepolitik som Kristdemokraterna förespråkar – det är samtliga ekonomer överens om – ger kraftiga marginaleffekter, det vill säga att man förlorar på att återgå till arbetsmarknaden. Så är det för kvinnor i större delen av Europa. De stängs ute från arbetsmarknaden. De får inte möjligheten att delta.

I Sverige har vi en annan tradition som gör att kvinnor inte blir beroende av att ha en karl som kan försörja dem, för det är så det huvudsakligen ser ut i stora delar av världen i övrigt. Jag vill stärka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Jag noterar att det skarpa, konkreta förslag som Kristdemokraterna lagt fram i riksdagen handlar om att ensamstående kvinnor ska få möjlighet att gå ned i arbetstid. Det låter ju väldigt käckt, men det är ungefär det enda konkreta förslag jag kan se från Torsten Lindström.

Anf. 42 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Om Tomas Eneroth vore intresserad av marginaleffekter skulle han kanske börja fundera över om det lönar sig att arbeta över huvud taget för någon på den svenska arbetsmarknaden i dag jämfört med att vara ett offer för den socialdemokratiska passiviteten i arbetsmarknads- och näringspolitiken. Det kan säkert Tomas Eneroth utveckla i ett annat sammanhang.

Vi kristdemokrater står upp för flexibilitet och mångfald därför att familjen är viktig. Människor utvecklas, mognar och mår bäst av att finnas i små gemenskaper, och det är särskilt viktigt när man är ett litet barn. Och de som känner det lilla barnet allra bäst är föräldrarna. Det är därför vi vill flytta makt från den här kammaren och från Tomas Eneroth till föräldrars köksbord för valfrihet och mångfald för barnens och familjernas skull.

Pälsdjursnäringen

Anf. 43 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Arbetslösheten fortsätter uppåt. Ams gömmer arbetslösheten i åtgärder. Jobben flyr Sverige. Vi känner igen rubrikerna. Då är

det egendomligt att regeringen inte värnar mer om de jobb som redan finns utan i stället vill förpassa framtidsnäringar ut ur landet. En sådan näring är minknäringen.

Uppfödning av minkar ger omkring 2 000 personer arbete som uppfödare, foderproducenter och hantverkare. Av dem finns ca 700 i södra Sverige, på Listelandet i Blekinge och på Österlen i Skåne. Det är delar av Sverige som skulle behöva fler arbetstillfällen.

Svenska uppfödare producerar årligen 1,3 miljoner skinn, och vi får 500 miljoner kronor i exportinkomster från dessa skinn. Världsproduktionen har de senaste åren ökat från 28 miljoner till 34 miljoner skinn på grund av ökad efterfrågan. Ja, pälsdjursuppfödningen är en viktig agral näring. I exempelvis Polen och Norge ges det statsbidrag för nyetablering och utökning av pälsfärmar.

Men minknäringen i Sverige är för närvarande en utsatt sektor. Det talas om förbud och nya regler. Detta är mycket olyckligt eftersom det finns mycket goda utvecklingsmöjligheter inom branschen och många nya arbetstillfällen kan skapas.

Jag vet att minkuppfödarna inte motsätter sig nya regler, men reglerna ska vara baserade på vetenskap och beprövad forskning. Det borde därför vara en viktig uppgift för regeringen att vidta åtgärder för att den svenska minknäringen ska kunna utvecklas och därigenom bidra till många fler arbetstillfällen i landet. I stället väljer man att nonchalera att aktuell forskning visar att det saknas grund för att förbjuda uppfödning av minkar. I stället för att hjälpa väljer man att stjälpa en väl fungerande näring som skulle kunna ge många ytterligare arbetstillfällen till landet.

Anf. 44 JEPPE JOHNSON (m):

Herr talman! Jag tycker att det är oerhört bra att Lars-Ivar Ericson tar upp den här frågan. Den kanske inte engagerar så många i den här kamraren därför att de bor i trakter där minkuppfödning inte förekommer. Därför är det viktigt att vi som känner för den här näringen verkligen slåss för den och tar upp vad som är på gång att hända.

Sverige ligger i världstopp då det gäller djurskydd. Den positionen ska vi vara stolta över och naturligtvis behålla. God djurhållning, herr talman, är en förutsättning för att man ska kunna bedriva verksamhet med djur och få bra resultat, och det har vi i Sverige.

Den svenska pälsdjursnäringen lever mer än väl upp till kraven på djuruppfödning. Att en majoritet av Socialdemokraterna och deras stödpartier vill förbjuda pälsdjursuppfödning i Sverige är därför, i alla fall för mig och också för sådana som vet någonting om djur, helt obegripligt.

De senaste åren har efterfrågan på minkskinn ökat – det nämnde Lars-Ivar Ericson – vilket inneburit att produktionen har ökat i många länder, men inte i Sverige. Lönsamheten i minknäringen är för närvarande mycket god, och det är väl inget fel i att ha näringar som går bra. Vi har alldeles för många näringar i det här landet som inte går bra.

Det politiska hotet mot minknäringen i Sverige har inneburit att vi i Sverige inte har hängt med i den ökade produktionen. Det är helt enkelt så att man har tappat lusten att utveckla sin näring. Yngre människor har tappat lusten att börja i denna näring och skaffa sig en bra och god försörjning ute på landsbygden. Vi har gått miste om många nya och lönsamma arbetstillfällen.

Herr talman! I Sverige finns det ungefär 180 minkfarmare. Minkuppfödningen har en viss spridning, men som Lars-Ivar Ericson sade är det en väldigt stor koncentration nere i Blekinge och inte minst i min hemkommun, där det stora flertalet minkfarmar finns. Det är många som är sysselsatta, inte bara de som är sysselsatta direkt i näringen utan också indirekt. Det finns många andra producenter, och för den delen också konsumenter, som är beroende av minknäringen därför att det används biprodukter från fisket, från kycklinguppfödningen, från slakterierna som foder. Om de inte kan leverera de så kallade biprodukterna till minknäringen, kommer konsumenterna att få betala betydligt mer för svensk kyckling än vad man får göra i dag.

Dessutom är minkuppfödningen ett kretslopp där man tar till vara sådant som man annars skulle få förbränna. Sedan får man en exportvara som inbringar mycket pengar till landet, och man får gödsel som minskar konstgödselanvändningen.

Vi moderater står fast vid att man bör utveckla pälsdjurnäringen i stället för att avveckla den. Det finns förutsättningar för att ännu fler människor på landsbygden i framtiden ska kunna ägna sig åt den här verksamheten.

När det gäller djurskyddet, herr talman, gör man djuren en björntjänst genom att förbjuda minkuppfödning i Sverige, för då exporterar man både arbetstillfällena och uppfödningen till länder som i många fall har ett betydligt sämre djurskydd än vad vi har i Sverige.

Kvinnors hälsa

Anf. 45 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Det här borde egentligen vara ett angeläget ämne för alla, men tyvärr är det inte så.

Vi vet att i dagens moderna samhälle drabbas alltför många kvinnor av ohälsa med värkande kroppar, depressioner och kronisk trötthet och också att fler kvinnor i dag dör på grund av olika hjärtsjukdomar. Kvinnors hälsa äventyras. Det framgår på många olika sätt i samhället. Det framgår genom olika utredningar, och vi ser det i vår dagliga vardag.

Detta att fler kvinnor än män dör i hjärtinfarkt på våra sjukhus har inte uppmärksammats av beslutsfattarna. Hjärt- och kärlsjukdomar betraktas fortfarande som manliga sjukdomar. Därmed har inte forskningen vad gäller kvinnors hjärt- och kärlproblem uppmärksammats. Det finns här en stor eftersatthet på forskningsområdet. Man ska inte från beslutsfattarnas sida, främst regeringens sida, skylla på att man inte har kunskap om det hela.

Jag har en stor utredning med mig. Den heter *Jämförad vård – Olika vård på lika villkor*. Den här utredningen kom till under den borgerliga regeringen 1991–1994. Den blev klar under en socialdemokratisk regering 1996.

Här finns omfattande studier som visar hur kvinnor bemöts inom vården. De visar att kvinnor inte får ett så adekvat omhändertagande som män får. Kvinnor får i snitt vänta längre på ambulans vid hjärtbesvär. Det görs färre undersökningar inom vården på kvinnor som kommer in med misstänkt hjärtinfarkt. Det sätts in mindre intensiv behandling på sjuk-

hus. Man har också kunnat konstatera att kvinnor har högre dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar inom en 30-dagarsperiod.

Utredningen har varit känd i snart tio år, och ändå har ingenting hänt. Regeringen har inte tagit till sig innehållet i utredningen. Fortfarande stampar vi på samma ställe när det gäller forskning kring kvinnors sjukdomar. Jag vill då särskilt lyfta fram hjärtsjukdomar hos kvinnor. Detta är mycket tragiskt.

Inom Centern har vi uppmärksammat detta. Centerkvinnorna har varit mycket aktiva. Under sju åtta år har vi tagit fram ganska många rapporter som har legat som underlag för Centerpartiets motioner i riksdagen, men vi har hela tiden fått avslag på det allra mesta. Jag tycker att det är en så stor fråga att regeringen borde ta till sig detta och verkligen satsa på forskning kring kvinnors hälsa och forskning kring hjärt- och kärlsjukdomar hos kvinnor.

Vi kan inte acceptera de här orättvisorna.

Anf. 46 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag instämmer i att det här är ett väldigt viktigt ämne. Jag tror att det inte bara är beslutsfattarna som behöver ta till sig detta, utan hela samhället. Det gäller inte minst läkarkåren och utbildningen för läkare. Det finns fortfarande stora brister i läkarutbildningen. Om man inte som student får en bra utbildning i de här frågorna får man ju svårare att agera som läkare.

Det är många fördomar som ligger bakom den här bedömningen. Det finns mycket att göra. Jag tror att en viktig faktor är upplysning i samhället. Inte minst när det gäller hjärt- och kärlsjukdomar bör kvinnor tänka på andra symtom. Om man till exempel känner extrem trötthet under lång tid kan det vara en annalkande hjärtinfarkt. Det är viktigt att man tar dessa tecken på allvar, och naturligtvis att man inom vården reagerar på detta.

Anf. 47 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Det ligger en hel del i vad Hillevi Larsson säger. Det finns fördomar inom vården från de behandlande läkarna. Men många läkare har också framfört till Socialstyrelsen, till Socialdepartementet och till ansvariga ministrar hur det ser ut i det dagliga livet.

Många inriktar sig mycket på att det krävs förändringar i läkarutbildningen och över huvud taget i utbildningar inom vården och att det krävs mer forskning. På området läkemedel har Sverige inte kommit lika långt som USA. Där är det krav på att alla läkemedel ska testas på både män och kvinnor – naturligtvis när det gäller de läkemedel som ska användas av kvinnor. Fortfarande har man inte tagit till sig en sådan sak i Sverige. Där ligger ju ändå ett beslut hos beslutsfattare, det vill säga regeringen.

Många måste samverka för att man ska nå målet. Om de som beslutar inte tar det yttersta ansvaret blir det så här.

Anf. 48 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ett stort problem att man tidigare under forskningen har forskat på en typbild av människan, nämligen en ung man. När det gäller barns, kvinnors och äldres sjukdomar finns det olika fak-

torer som styr sjukdomsförlopp och symtom. Jag tror att man har börjat ändra tänkesätt inom forskningen.

Det är inte så att regeringen inte har tagit till sig detta. Det har man faktiskt gjort. Men det finns väldigt mycket mer att göra.

Anf. 49 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Det är väl känt att kvinnor och män är olika biologiskt. Ändå har inte könsperspektivet slagit igenom. Om ingen tar initiativ till att ställa krav på att detta ska förbättras vet ingen i vilken ända man ska börja.

Jag tycker att det är häpnadsväckande att det inom flera olika behandlingsområden är mannen som är norm. Kvinnors vård och behandling utgår från mäns behov.

Anf. 50 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Viviann Gerdin för att hon har lyft fram den här frågan. Det gäller, enligt mig, inte bara forskning. Det gäller hela strukturen i vård och försäkring.

Häromdagen fick vi rapporter om att arbetsskadeersättningen betalas i mycket mindre omfattning till kvinnor än till män. Det är också bevis på en grundläggande obalans i vårdsystemet.

Jag hoppas att vi inom alliansen kommer att arbeta ordentligt för den här frågan. Tack, Viviann Gerdin!

Anf. 51 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Tack för uppgiften om att kvinnor erhåller lägre ersättningar i arbetsskadeersättningarna.

I rapporten redovisar man att kvinnor över huvud taget kommer till korta när det gäller rehabiliteringsinsatser. Kvinnor erhåller rehabilitering efter en längre väntetid än män. De får rehabilitering under en kortare tid. Som lök på laxen får de också en billigare rehabilitering. Kvinnor kommer alltså över huvud taget till korta på många områden i samhället.

Vi i Sverige betraktar oss som världens mest jämställda land. Det stämmer inte alls. Det är en skam för vårt land att vi har så mycket eftersatt behandling inom vården med tanke på att kvinnor och män är olika biologiskt. Vi borde ha kommit mycket längre.

I andra länder har man uppmärksammat vissa delar av detta. Jag tycker att vi borde lära från andra länder.

Anf. 52 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Herr talman! Jag ska ta upp en annan aspekt av frågan.

Just nu gäller superkontroller i hela vårdsystemet. Försäkringskassan kontrollerar tiotusen gånger om en människa ska få rehabilitering och om en människa ska få sjukersättning. Läkemedel får inte skrivas ut efter hur läkaren tycker att patienten ska behandlas. Det finns andra regler.

När så många kontroller och kostnadsberäkningar kommer i gång är det de svagaste patienterna som får betala notan. Många kvinnliga patienter har det svårt i dag.

Anf. 53 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag har också erfarenheten att kvinnor kommer till korta över lag i samhället. De har också svårt att hävda sig i olika ersättningsfrågor när det gäller försäkringar, inte bara samhällets försäkringar utan även gentemot försäkringsbolagen. Mest drabbas kvinnor som är låg- och medelinkomsttagare. De har svårt att hävda sig eftersom kvinnors erfarenhet och kunskap över lag ifrågasätts i samhället.

Vi i Centerpartiet kommer att arbeta för att det ska bli en ändring.

Anf. 54 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Härmed är dagens debattimme avslutad. Vi tackar deltagarna för deras inlägg.

Prot. 2005/06:65

1 februari

Allmän debattimme

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 26 januari.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att aviserad interpellationsdebatt torsdagen den 2 februari kl. 12.00 skulle utgå.

4 § Meddelande om utrikespolitisk debatt

Förste vice talmannen meddelade att debattregler för den utrikespolitiska debatten onsdagen den 15 februari kl. 9.00 delats ut till kammarens ledamöter.

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:207

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:207 av Camilla Sköld Jansson (v)

39 § i lagen om anställningsskydd

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 mars 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 30 januari 2006

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM40 TV-direktivet *COM(2005)646* till konstitutionsutskottet

Omvandling av fängelse på livstid

7 § Omvandling av fängelse på livstid

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU8
Omvandling av fängelse på livstid (prop. 2005/06:35).

Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Det här är ett riktigt dåligt förslag från regeringen. Därför yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 1. Detta yrkande innebär ett avslag på propositionen.

Förslaget speglar ett dåligt ledarskap. Regeringen visar med detta förslag att man inte klarar av de åligganden som en regering har. Dessutom gör man arbetet halvdant, och det är fegt.

Regeringen vill flytta beslutet om huruvida en person som begått ett fruktansvärt brott ska få sitt livstidsstraff omvandlat till ett tidsbestämt straff. I dag är det regeringen som kan ändra ett i domstol utdömt livstidsstraff till ett tidsbestämt straff om en nådeansökan har gjorts. Förslaget innebär att en domstol ska ta dessa beslut. Denna domstol ska på sätt och vis överpröva vad en annan domstol – det kan vara en högre rätt – har fastställt. Och det är fel tycker vi moderater.

Dessutom kan jag personligen tycka att det är lite dålig smak att det är Örebro tingsrätt som ska ta dessa beslut. Örebro län är ju justitieministerns valkrets. Men det som är värre är att överlåta dessa mycket känsliga beslut på en domstol.

Som jag tidigare nämnde har en domstol redan fastslagit att en person har begått ett av de värsta brott som en människa kan begå. Med livstidsstraffet markerar samhället avsky inför den gärning som är begången. Det är i detta sammanhang viktigare med denna markering än den dömdes bekymmer över straffet som sådant. Det kan också finnas brottslingar som, utifrån tanken om medborgarnas säkerhet, måste vara frihetsberövade länge.

Detta är ett fegt förslag, som jag nämnde tidigare. En domstol arbetar utifrån praxis. Att besluta i domstol att ett livstidsstraff ska omvandlas kan inte bygga på en praxis. Varje beslut måste vara individuellt. Vad regeringen här föreslår kommer att bli ett avskaffande av livstidsstraffet, då det kommer att utarbetas en praxis, eftersom det gör det i domstolar, för en tidsbestämning. Det hade varit renhårigare att föreslå ett avskaffande av livstidsstraffet. Det hade vi moderater inte röstat för, men vi hade förstått bevekelsegrunderna.

Vi tycker också att det är dåligt av regeringen att när man tar tag i den här frågan man inte har tagit med några förslag om ett längre tidsbegränsat straff. I dag är det ett alldeles för stort glapp mellan det högsta tidsbegränsade straffet och livstidsstraffet. Det skulle vara intressant att höra från majoritetens sida om man håller med om att detta glapp är väldigt stort och varför man inte har kommit med något förslag om ett tidsbegränsat straff som ligger någonstans mellan tio år och livstid.

Till sist, herr talman: Vi moderater anser att livstidsstraffet måste vara kvar, och vi anser att det är regeringens ansvar och att det är regeringen som ska ta beslut om när ändringar ska ske. Det finns brottslingar vars brott inte kan sonas. Det finns personer som måste hållas borta från oss andra för lång tid. Så är det.

Domstolen har fastslagit straffet ur ett juridiskt perspektiv. Nådeansökan handlar ju om att utifrån en annan bedömning och efter ett antal år pröva om det finns anledning att bevilja nåd, och det är inte en juridisk fråga, utan det är en fråga av allmänt intresse och av att ha ett rent humanistiskt perspektiv på den dömden. Det är därför som det är logiskt att regeringen eller en annan förtroendevald församling tar beslutet – inte domstol. Därför anser vi moderater att livstidsstraffet ska vara kvar och att det är regeringen som ska ta beslutet om det är dags att omvandla livstidsstraffet till ett tidsbestämt straff.

Anf. 56 TORKILD STRANDBERG (fp):

Herr talman! Liksom alla människor ska en livstidsdömd person kunna påverka sin livssituation. En intagen som anstränger sig och visar goda förutsättningar att fungera som en laglydig samhällsmedborgare bör också ha möjligheter att slutligen få leva i frihet. Omvandlingen av livstidsstraff ger incitament att locka fram en vilja hos den dömden att förbättra sig. Det ska aldrig vara för sent att göra bot och bättring.

På längre sikt tycker vi att livstidsstraffet bör avskaffas och ersättas med ett långt tidsbestämt straff. Det finns också en reservation i detta betänkande om detta som vi yrkar bifall till.

Nåd är ett svårförståeligt och svårförutsägbart institut som påverkas av politiska förändringar och opinioner. Enskilda individer kommer i kläm och hanteras olika utifrån detta. Nu införs ett parallellt system med domstolsprövning som ger större förutsägbarhet och bättre incitament för livstidsdömda att vilja leva på ett sätt som accepteras av samhället. Nådeinstitutet behålls parallellt. Jag yrkar alltså bifall till reservation 3.

Anf. 57 PETER ALTHIN (kd):

Herr talman! Ärade ledamöter, närvarande och frånvarande, och alla åhörare! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation 2 under punkt 1 som innebär avslag på propositionen.

Livstidsstraffet är den yttersta reaktion som samhället kan begagna. En fråga som uppstår i denna diskussion med utgångspunkt i detta betänkande är: Ska vi ha kvar livstidsstraffet? Ska livstidsstraffet finnas kvar? Fungerar livstidsstraffet? Behövs det över huvud taget i ett civiliserat samhälle? Det är utgångspunkten.

Kristdemokraternas uppfattning är glasklar på denna punkt. Livstidsstraffet behövs inte. Varför? Jo, därför att dess tidsbestämda karaktär medför ett stort antal problem och svårigheter när det gäller verkställig-

heten av straffet, när det gäller planeringen av frigivningsförfarandet och när det gäller innehållet i själva kriminalvården. Hur ska de anhöriga och de dömda planera för framtiden? Livstidsstraffet vilar också på en gammal inställning som Kristdemokraterna inte kan ställa upp på, nämligen att människor icke kan förändras och att människor icke kan återanpassas till samhället. Det stämmer inte överens med Kristdemokraternas människosyn. Och problemet är att den livstidsdömda inte har någon möjlighet att själv se slutpunkten. När ska jag frigges? Har jag inget mål att sätta upp? Det innebär ofta att innehållet i kriminalvården blir rätt meningslöst. Ska vi starta en treårig utbildning för att hjälpa till när det gäller studierna?

När den är färdig, vad händer då? Det finns inget mål för den dömda att se fram emot. Förutsägbarheten blir också mycket sämre och därmed negativa konsekvenser av det tidsbestämda straffet.

Ett annat problem är att vi aldrig i Sverige haft så många livstidsdömda, och dessutom kvinnor för första gången i den moderna historien. Det innebär att det på anstalterna uppstår spänningar och problem på grund av karaktären av det tidsbestämda straffet. Vad som händer på anstalten kan göra skitsamma, tycker många som är intagna på livstid därför att det inte finns någon ytterligare reaktion.

Nu innebär det förslag som vi har uppe till diskussion och debatt en positiv linje, nämligen att flytta över tidsbestämmandet av livstidsstraffet till en allmän domstol och därmed inrätta en form av tvåpartssystem. Det tycker jag är ett bra steg, att flytta det från den politiska makten till den dömande makten. Då ökar också, herr talman, förutsägbarheten och tydligheten när det flyttas över på det sättet.

Men det räcker inte. Kristdemokraterna tycker att det är ett halvhjärtat förslag att bara gå den vägen. I betänkandet kan man på ett ställe läsa följande: "Trots att livstidsstraffet som företeelse i vissa avseenden kan anses problematiskt anför regeringen att det för närvarande inte finns förutsättningar att överväga dess avskaffande." Det är en ganska märklig och svårgripbar mening. Man konstaterar att det är problematiskt med livstidsstraffet, men trots detta är man inte beredd att ens en gång överväga dess avskaffande. Det tycker jag är en märklig konstruktion.

Kristdemokraterna anser att livstidsstraffet helt bör avskaffas. Det är grymt, det är svårhanterligt, det är icke förutsägbart och bör ersättas med ett långt tidsbestämt straff. Norge har hamnat där; de har en ersättning för livstidsstraffet med ett tidsbestämt straff på 21 år. Då vet alla var slutpunkten är – den dömda, den verkställande myndigheten och de som planerar för frigivning. Då kan man ge ett innehåll i själva verkställigheten.

Därför yrkar vi avslag på propositionen. Kristdemokraterna menar att det inte är meningsfullt att nu ändra på ordningen för prövningen av tidsbestämningen av livstidsstraffet, utan man ska ta steget fullt ut och avskaffa livstidsstraffet, sätta in ett långt tidsbestämt straff, kanske 21 år eller 25 år – det kan man diskutera.

Propositionen bör därför avslås, och det är Kristdemokraternas yrkande.

Anf. 58 ROLF OLSSON (v):

Herr talman! Det här betänkandet behandlar den principiellt viktiga frågan om omvandling av fängelsestraff på livstid och innebär enligt Vänsterpartiets mening förbättringar av rättssäkerheten på viktiga områden. Efter det att den dömda har avtjänat tio år av livstidsstraffet kan ansökan om omvandling göras. Viktiga kriterier för omvandlingsprövningen anges i förslaget. Ett bifall ska medföra att fängelsestraff på viss tid bestäms. En väsentlig förändring är att det är domstol, närmare bestämt Örebro tingsrätt, som i fortsättningen ska svara för prövningen. Det är ett viktigt steg framåt jämfört med nuvarande ordning där regeringen står för avgörandet. Det finns en risk att regeringen vid dessa beslut i högre grad än en domstol påverkas av förändringar i det politiska klimatet. Det är naturligtvis inte acceptabelt. Vänsterpartiet menar att det nya förslaget ökar förutsägbarheten och rättssäkerheten för den enskilde.

Herr talman! Även om Vänsterpartiet anser att föreliggande förslag till ny hantering av tidsbestämning av livstidsstraffet definitivt är ett steg i rätt riktning är vår bestämda mening att livstidsstraffet ska avskaffas och ersättas med tidsbestämda straff. Vi är inte ensamma i riksdagen om denna åsikt, som framgått av debatten hittills. Det framgår också av reservation 3. Även Folkpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet har i motioner uttryckt samma principiella syn på att avskaffa livstidsstraffet och ersätta det med tidsbestämda straff. Det är mycket bra, det visar på bredd och tyngd i denna principiella ståndpunkt. Det visar också på en intressant spännvidd inom den förment eniga alliansen.

Herr talman! Vi måste då och då fråga oss varför vi ska ha kriminalvård. För Vänsterpartiets del handlar det inte om samhällets hämnd och vedergällning att låsa in människor på en oviss framtid och förlägga nyckeln. Det finns inte ett enda exempel i världen där sådan grund för kriminalvården varit framgångsrik. För Vänsterpartiet handlar kriminalvården i första hand om en human behandling och en mycket aktivt genomtänkt rehabilitering så att de som begått brott kan komma tillbaka till samhället betydligt bättre rustade och förberedda än de var när de en gång placerades i kriminalvården.

Herr talman! Kriminalvården har nyligen genomlysts i en stor utredning. Det pågår arbete, och det kommer att läggas fram förslag om förbättrade utslussningsformer i kriminalvården just för att ge de intagna bättre förutsättningar för ett liv utan kriminalitet. I det perspektivet bör också livstidsstraffet och de livstidsdömda betraktas. Dessa människor ska tillbaka till samhället, även om strafftiden är lång. En tidsbestämning ger bättre möjligheter till en långsiktig rehabilitering och en genomtänkt planering för frigivning. Det är den egna motivationen hos den intagne som är det avgörande och det allra viktigaste. Motivationen gynnas enligt vår mening tydligt av att den intagne vet om de mest grundläggande förutsättningarna, och dit hör självklart strafftiden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 59 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är skrämmande att höra Rolf Olsson när han talar om fängelser. Han nämnde inte med ett ord anledningen till att man kommer i fängelse. Många gånger har man begått ett fruktansvärt brott, mord, när det gäller livstidsstraff. Man har tagit livet av en annan

Prot. 2005/06:65

1 februari

*Omvandling av
fängelse på livstid*

människa. Men inte med ett ord nämner Rolf Olsson de brottsoffer som har blivit utsatta och som så att säga är skälet till att man sitter i fängelse.

Jag skulle vilja gå in på frågan om överföringen av bedömningen av livstidsstraffet till tidsbestämt straff. Jag undrar om Rolf Olsson inte tycker att det är lite konstigt att man återigen ska göra en juridisk prövning, för det är vad som görs i en domstol. I dag tar man beslut på andra grunder än juridiska – det är det nådeinstitutet handlar om. Tror inte Rolf Olsson att det kan bli problem med att det blir en praxis hur länge man sitter av ett livstidsstraff?

Jag ställde en fråga i mitt anförande till majoriteten, där Vänsterpartiet ingår, angående glappet mellan tio års fängelse och livstid. Anser Rolf Olsson att det är ett alldeles för stort glapp mellan de olika strafftiderna? Varför har ni inte föreslagit ett längre tidsbestämt straff?

Anf. 60 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Skrämmande, sade Cecilia Magnusson. Jag tycker att det är skrämmande med Cecilia Magnussons ensidiga syn på hämnd och vedergällning som den ledande värdegrund som ska styra kriminalvårdens utformning. Jag tycker att det är förgången tids tänkande.

Jag tror inte att vi kan räkna med att människor får en större chans till något slags rehabilitering. Det vore intressant att höra om detta. Cecilia Magnusson nämnde inte ett ord om rehabilitering i sin inledning. Finns rehabiliteringstanken över huvud taget med i Moderaternas tänkande om kriminalvården? Det hade varit av intresse att höra om det i en replik.

Som jag var inne på i mitt anförande är en viktig faktor för att vi är positiva till förändringen att vi tycker att rättssäkerheten ökar med förslaget. Det är alltså inte regeringen utan en domstol som ska avgöra. Jag var inne på det, och jag tycker att det annars finns en risk för att andra hänsyn än de juridiska tas. Uppföljningen av de kriterier som är satta för bedömning är en domstol bättre skickad att göra en strikt bedömning av, medan regeringen torde vara mer känslig för politiska trender som varierar över tiden. Det är ett faktum att livstidsstraffen har blivit allt längre under senare år. Det kan naturligtvis också tolkas som att regeringen i det här läget har tagit intryck av en del debatter på utsidan.

Anf. 61 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Vi har ju en kriminalvårdsdebatt här i kammaren när vi diskuterar kriminalvården som helhet. Jag återkommer gärna och utvecklar den moderata synen på en kriminalvård. Det är en mycket modern syn, om jag får säga det själv, där det är viktigt med långa strafftider just för att rehabiliteringen ska bli effektiv.

I dag vet vi att sexualbrottsdömda kommer ut utan en bra rehabilitering för att strafftiden är för kort. Rehabiliteringen är oerhört viktig. Det är väl bra om man sitter inne länge; då kan man få mycket rehabilitering. Men det får man inte i dag enligt Vänsterpartiets uppfattning.

Jag är ledsen att inte Rolf Olsson svarade på mina frågor. Man ser att det är problem med ytterligare en juridisk prövning och man håller med om att det är andra bevekelsegrunder än de juridiska som nådeansökan tar upp. Det är ju en domstol som en gång har fastställt att det är ett fruktansvärt brott som personen har begått. Men man kan tänka sig att tidsbe-

stämman straffet av andra skäl än rent juridiska. Är inte det ett problem när man åter ska ha en förnyad juridisk prövning?

Min andra fråga är: Anser Rolf Olsson att man borde ha ett fängelsestraff som ligger någonstans mellan tio år och livstid? Eller hur ser Rolf Olssons alternativ ut? Vi har ju inte fått något besked om det.

Prot. 2005/06:65

1 februari

*Omvandling av
fängelse på livstid*

Anf. 62 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag får väl upprepa att jag ser en konsekvens i Moderaternas ståndpunkt, Cecilia Magnusson. Det är betoning av de långa strafftiderna, som i sig tydligen är rehabiliterande enligt Cecilia Magnusson och Moderaterna. Ju längre man sitter inne desto bättre för den enskilde, tydligen. Innehållet i vad som ska ske är däremot uppenbarligen underordnat, enligt Cecilia Magnusson och Moderaterna.

Det är väl signifikativt; så är det. Lyckligtvis är alliansbröderna inte överens med Cecilia Magnusson om detta. Det blir väl en intressant diskussion så småningom om det nu skulle bära hän så olyckligt att ni skulle komma i regeringsställning. Vi får utgå från att det inte ska ske, men ändå är det ett memento för oss alla vilken röra vi kan hamna i på detta och andra områden.

Sammanfattningsvis tycker jag att tidsbestämda straff är en främmande fågel i det svenska påföljdssystemet. De bör därför avskaffas. Naturligtvis får en utredning titta på vad som skulle kunna ersätta dem i form av långa strafftider. Det är självfallet långa strafftider som vi talar om, men de ska vara tidsbestämda. Det övergripande målet måste vara att söka rehabilitera den enskilde tillbaka till ett bättre fungerande socialt liv. Vi menar att det i längden också gynnar brottsoffer, som vi självfallet alla ska tänka på.

Anf. 63 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Jag vill först deklarerat att vi yrkar bifall till reservation nr 3.

Trots att vi yrkar bifall till den kommer vi att stödja propositionen. Men vi är missnöjda. Vi tycker att vi inte har kommit tillräckligt långt. Livstidsstraffet ska avskaffas. Det ska ersättas med ett tidsbedömt straff. Om jag inte minns helt fel vill jag minnas att också Thomas Bodström hade den uppfattningen under den tid han var advokat.

Man kan se på livstidsstraffet på många olika sätt. Man kan ursprungligen se det som ett teoretiskt förlängt dödsstraff. Man skulle sitta inne till dess att man dog. I praktiken fungerar det inte riktigt så längre. Dels har vi nådeinstrumentet, dels är det ytterst sällan någon sitter så länge. Om någon närmar sig döden brukar man också ta hänsyn till det.

Livstidsstraffet är ett inhumant straff. Det är skrämmande att vi i vår tid, i ett civiliserat samhälle, ska fortsätta att döma ut det. Jag lyssnar på Cecilia Magnusson som talar om att samhället behöver låsa in vissa fångar länge för att skydda medborgarna. I de fallen har vi faktiskt instrument att hantera människor som av olika skäl, oftast mentala, psykiska eller andra, är farliga för samhället. Då ger vi dem möjlighet till ett så drägligt liv som möjligt.

Men i det här fallet tycker jag mig se det gamla primitiva strafftänkandet dyka upp som ett spöke: Öga för öga, tand för tand! Här ska det hämnas, för då mår brottsoffret bättre! Jag kan inte förstå det i det här

fallet. Jag tror inte att mördade människor kommer till liv för att mördaren sitter länge inne.

Om vi ska jobba med öga för öga, tand för tand – vad får vi då för samhälle? Vi får ett samhälle med blinda, tandlösa människor. Det vill vi inte ha. Vi anser att det viktigaste som finns är rehabilitering och återförande till samhället så att människor har möjligheter att i praktiken åtgärda och förbättra den handling som de en gång har gjort. Det är det tänkande som vi har när det gäller påföljder och de olika straffen.

Herr talman! Vi går med på att man överför överprövningen av livstidsstraffet till en tingsrätt. Vi tycker att det är bra. Det beror inte minst på det som Rolf Olsson snuddade vid; tänk om vi får en borgerlig regering, och tänk om Cecilia Magnusson blir justitieminister! Det vore en skräcksyn för ett humanistiskt samhälle.

Anf. 64 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik på Leif Björnlods anförande. Men det är faktiskt så att mördade människor har anhöriga. Det är anhöriga som måste leva vidare med det brott som har begåtts. För deras skull, men också för samhällets skull, måste vi markera att vi inte accepterar detta.

Jag undrar var Leif Björnlods verklighetsförankring finns. Det gäller Leif Björnlod och Rolf Olsson, vänsterpartisten som förut sade att vi inte kan ha livstidsstraff i ett civiliserat samhälle. Nej, i ett civiliserat samhälle borde vi inte ha några mord som renderar livstidsstraff. Det är det som är problemet, Leif Björnlod. Mord begås även i ett civiliserat samhälle, och då måste samhället reagera.

Anf. 65 LEIF BJÖRNLÖD (mp) replik:

Herr talman! Ja, dessvärre sker detta. Det är alldeles riktigt. Och oftast sker mord under synnerligen olyckliga och extrema omständigheter. Människor kan drabbas av sinnesförvirring, men det finns dessvärre också oövertänkta och planlagda mord, och de ska naturligtvis ha en mycket allvarlig påföljd.

Sedan nämner Cecilia brottsoffren. Jag hoppas att i det civiliserade samhälle som vi vill skapa finns inte hämndtanken hos brottsoffren. Vi får inte heller glömma bort att den livstidsdömda också har anhöriga, fru och barn, som också drabbas av livstidsstraffet genom att en person, en pappa, blir inlåst på lång tid och inte har någon chans att ta sig ut. Han kan faktiskt förändras. Vi har ett skräckexempel, och det är dödsdomen mot den kvinnliga fänge som efter lång tid i fängelse avrättades trots att hon uppenbarligen hade genomgått en mycket stor personförändring och bland annat blivit religiös och funnit den vägen. Hon tog sitt straff med jämnmod, men jag tror att samhället gjorde en stor förlust. Nu pratar jag inte om dödsstraffet.

(CECILIA MAGNUSSON (m): Jo, det gjorde du.)

Ja, jag talar om dödsstraffet, men jag pratar om samhällets behov av människor. Och det är ganska viktigt att vi har det klart för oss.

Anf. 66 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag hade önskat att talmannen hade brutit in. Vi debatterar inte dödsstraffet i kammaren i dag. Vi debatterar livstidsstraffet och om tidsbestämning av detta, som Leif Björnlod tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna vill införa.

Det är faktiskt så att människor måste ta ansvar för sina handlingar. Det är klart att förövare, brottslingar, också har anhöriga. Det vet vi alla om. Men de har begått en handling som de måste ta ansvar för.

Leif Björnlod tar åter upp detta att ni vill skapa ett civiliserat samhälle. Ja, Leif Björnlod i Miljöpartiet, Rolf Olsson i Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har haft möjlighet att skapa denna civiliserade fängelsemiljö, men hur ser det ut inom kriminalvården i dag? Man får ingen rehabilitering vare sig man är livstidsfånge eller annan fånge. Knarket flödar, och det är förfärliga förhållanden som människor måste leva under. Det är inte acceptabelt, men det är inte Moderaternas fel. Det är Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna som släpper ut människor som har sonat sina brott utan rehabilitering. Det vill jag ändra på.

Anf. 67 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Innan jag släpper in Leif Björnlod vill jag säga att jag bedömer att hans tidigare replik väl faller inom ramen för det ämnet gäller enligt vad som regleras i riksdagsordningen.

Anf. 68 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag uppfattade Cecilia Magnusson rätt här. Hon pratade om de anhörigas ansvar. Men det var inte så, nej. Det var bra. Jag tyckte att det föll sig så.

När det gäller fängsvården och kriminalvårdens innehåll kommer vi med förslag om detta inom kort. Det är en annan debatt, och den tar vi då.

Jag står fortfarande kvar vid tanken att människor, oavsett vad de har gjort, alltid ska kunna ha en chans. Jag anser att rehabilitering är viktig och även ska omfatta den livstidsdömda även om den personen inte ser någon mening med att genomgå den eftersom just livstidsstraffet och det tidsbestämda straffet finns kvar. Därför menar jag att det är viktigt att vi får bort livstidsstraffet och inför ett tidsbegränsat straff med möjligheter både för den internerade och för de anhöriga.

Anf. 69 GÖRAN NORLANDER (s):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande 2005/06: JuU8 *Omvandling av fängelse på livstid*. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Förslaget innebär att en ny lag om omvandling av fängelse på livstid föreslås gälla personer som i Sverige avtjänar fängelse på livstid med undantag för dem som döms av någon av Förenta nationernas tribunaler för brott mot internationell humanitär rätt eller av Internationella brottmålsdomstolen och som överförts hit för verkställighet.

Den ordning som gäller i dag är att det är regeringen som är nådeinstitut. Nu föreslås att ansökning om omvandling av livstids fängelse ska prövas av allmän domstol. En ansökan om omvandling får göras när den

dömde har avtjänat minst tio år av straffet. Vid avslag får en ny ansökan göras tidigast ett år efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

Vid omvandlingen ska särskilt beaktas den tid som den dömde har avtjänat, vad som framgår av domen om de omständigheter som legat till grund för straffmätningen, om det finns risk för att den dömde återfaller i brottslighet av allvarligt slag, om den dömde åsidosatt vad som gäller för verkställigheten och om han eller hon har medverkat till att främja sin anpassning till samhället.

Vid bifall till en ansökan ska ett fängelsestraff på viss tid bestämmas med utgångspunkt i den avtjänade tiden och med beaktande av reglerna om villkorlig frigivning samt den dömdes behov av frigivningsförberedelser.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 november 2006.

Herr talman! Cecilia Magnusson hade ett anförande som jag egentligen inte skulle bemöta. Hon använde ord här som att det var ett dåligt förslag, det var dåligt ledarskap, det var halvdant, det var fegt med mera. Jag hann inte notera alla märkliga ord som hon använde. Jag rekommenderar Cecilia Magnusson att ta ett samtal med kamraterna i alliansen, Peter Althin och Torkild Strandberg, som jag tyckte på ett föredömligt sätt redogjorde för varför man ska vidta den här åtgärden.

Det innebär inte, Cecilia Magnusson, att man avskaffar livstidsstraffet, utan det innebär att prövningen av om man ska få ett tidsbestämt straff avgörs i domstol och inte av regeringen. Jag tycker att det har framgått mycket tydligt i debatten här vad skälen till detta är. Jag vill nästan instämma i Leif Björnlods påstående att det skulle vara hemskt om vi skulle få en justitieminister som har samma uppfattning som Cecilia Magnusson som skulle få handlägga den här typen av ärenden.

Herr talman! Jag yrkar än en gång bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 70 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Mina vänner i alliansen och jag har väldigt öppenhjärtiga diskussioner i denna fråga och i andra frågor. I den delen kan jag replikera att man inte är överens inom vänsterkartellen heller när det gäller den här frågan. Det finns en reservation där Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill avskaffa livstidsstraffet. Göran Norlander säger att Socialdemokraterna inte har för avsikt att göra det. Förslaget är bara att man flyttar prövningen av livstidsstraffet från regeringen till en domstol.

Då är min fråga till Göran Norlander: Är det inte ett problem att man gör ytterligare en juridisk prövning? Man låter Örebro tingsrätt överpröva en dom som kanske är fastställd i Högsta domstolen eller i någon av hovrätterna. Ett sådant beslut ska nu överprövas av en tingsrätt. Är det logiskt? Finns det inte en risk, Göran Norlander och Socialdemokraterna, att det här förslaget i praktiken innebär att ni avskaffar livstidsstraffet genom att det utbildas en praxis när man har prövat tidsbestämning ett antal gånger? Finns inte den risken, Göran Norlander?

Anf. 71 GÖRAN NORLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag har sagt från den här talarstolen tidigare att jag litar på de personer som vi har anställda i vårt rättsväsende. Jag förutsätter att

de kloka lagmän och övriga som tjänstgör vid Örebro tingsrätt, som det gäller i det här fallet, ska utföra arbetet på ett mycket föredömligt sätt.

Följande framgår av betänkandet: "Regeringens nuvarande prövning i nådeärenden rörande livstidsstraff leder också regelmässigt till att påföljden tidsbestäms." Denna ordning ska inte frångås. Det framgår på flera ställen i betänkandet att den ordningen ska gälla. Det är alltså inte fråga om att något avskaffande av livstidsstraffet kommer att ske.

Men skulle det vara så, har jag också tidigare sagt i den här talarstolen att man får ompröva det här beslutet och rätta till det om så skulle behövas. Det är vår uppgift här. Vi stiftar lagar, och tillämpas de inte på det sätt vi har tänkt oss får vi ompröva dem och stifta nya.

Anf. 72 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Ja, jag tycker ju att det är bättre att inte göra dumheter utan avstå från dem i stället för att sedan korrigera dem. Det här förslaget är ett dåligt förslag.

Jag är också övertygad om att personalen på Örebro tingsrätt kommer att göra ett föredömligt arbete. Det är inte det jag kritiserar, utan det är det sätt på vilket Socialdemokraterna lägger fram det här förslaget, som är halvdant, dåligt och i vissa delar fegt eftersom regeringen och Socialdemokraterna inte vill ta det ansvaret att faktiskt pröva om man ska ompröva det straff en människa har fått för de brott han har begått och låta det bli ett tidsbestämt straff. Vi moderater tycker att det är regeringens ansvar och att det inte kan överlåtas på en domstol. Det är dumt och dåligt.

Jag skulle dock vilja att Göran Norlander kan förklara för mig och övriga här varför man inte har föreslagit ett längre tidsbestämt straff mellan straffet på tio år, som är det längsta tidsbestämda straffet, och livstidsstraffet, som vi inte vet hur långt det är. Varför har ni inte tagit fram ett förslag som innebär att man kan få ett fängelsestraff som ligger någonstans där emellan? Vore inte det ganska logiskt?

Anf. 73 GÖRAN NORLANDER (s) replik:

Herr talman! Jo, Cecilia Magnusson, anledningen till att vi inte har tagit fram ett sådant förslag är att det här betänkandet och den här propositionen inte handlar om det. De handlar om att man flyttar nådeinstitutet från regeringen till en dömande domstol. Det handlar inte om något annat. Vi har inte tänkt i några andra banor. Det får komma i andra sammanhang.

Du upprepar igen att det är ett dumt och dåligt förslag och så vidare. Jag rekommenderar dig att när den här debatten är slut sätta dig tillsammans med Peter Althin, Torkild Strandberg och eventuellt någon till från alliansen och föra ett samtal med dem. De har en mycket humanitär syn på hur det här handläggs. Det de var emot är att livstidsstraffet över huvud taget finns, men de tycker i övrigt att förslaget är bra. Det är ett gott råd, Cecilia Magnusson!

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

Prot. 2005/06:65

1 februari

*Omvandling av
fängelse på livstid*

8 § En möjlighet för Kustbevakningen att förelägga ordningsbot

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU9
En möjlighet för Kustbevakningen att förelägga ordningsbot (prop.
2005/06:33).

Anf. 74 AMEER SACHET (s):

Herr talman! Fokuseringen på rättsväsendet är stor i dag. Medborgarna ställer höga krav på säkerhet, brottsbekämpning och effektivitet. Det är helt riktigt. Brottsbekämpning är ett viktigt område. Vi vill alla att Sverige ska vara ett tryggt land att leva i.

Men det är inte bara medborgarna som har höga ambitioner på rättsväsendet. Även hos oss socialdemokrater är ambitionerna höga. Därför har vi under flera år arbetat hårt för att effektivisera rättsväsendet och samtidigt gett resursförstärkningar till både kriminalvården, åklagarväsendet, domstolarna och kanske mest polisen. Polisens budget har sedan början av 2000-talet ökat med mer än 3 miljarder kronor, och vi har fått drygt 1 200 fler poliser de senaste åren. Polisen har även fått nya verktyg för att förebygga och utreda brott.

I detta betänkande går vi ett steg till när det gäller att effektivisera både polisens och Kustbevakningens arbete. Brottsbekämpningen i Sverige är i första hand en uppgift för polis och åklagare, även om det finns andra myndigheter som också har befogenheter inom den brottsbekämpande verksamheten.

För att få till stånd en mer effektiv användning av befintliga resurser för brottsbekämpning anser vi i likhet med regeringen att det är nödvändigt med reformer även utanför polis- och åklagarväsendena. Därför föreslår vi i detta betänkande att tjänstemän vid Kustbevakningen ska kunna utfärda föreläggande av ordningsbot vid vissa överträdelser av sjötrafikordningen, brott som normalt ger penningböter. Det kan röra sig om bristande lanternföreläggande, brott mot föreskrifter om fartbegränsningar i farleder, brott mot ankringsförbud med mera. Denna typ av brottsärenden har på bara fem år mer än fördubblats. Av de överträdelser som Kustbevakningen rapporterar till polisen uppskattas att drygt 90 % skulle kunna beivras genom föreläggande av ordningsbot.

Med de föreslagna förändringarna om att låta Kustbevakningen i stället för polisen hantera ordningsbot kommer handläggningen att bli mer effektiv och kunna slutföras snabbare, men framför allt får polisen mer tid för andra arbetsuppgifter.

Herr talman! Betänkandet behandlar även frågan om jäv. Det saknas i dag uttryckliga bestämmelser om jäv för anställda vid Kustbevakningen, Skatteverket och Tullverket i den brottsbekämpande verksamheten. Detta är en brist som aktualiseras i och med nämnda förändring. Det är viktigt att ingripande åtgärder mot enskilda omgärdas av regler som så långt möjligt säkerställer att befogenheter inte används felaktigt och förhindrar att det ens uppstår misstanke om något sådant.

Därför föreslår vi, i enlighet med regeringens proposition, att bestämmelserna om åklagarjäv i rättegångsbalken ska tillämpas även på anställda vid Kustbevakningen, Skatteverket och Tullverket i den brottsbekämpande verksamheten. Den föreslagna bestämmelsen om jäv syftar till

att säkerställa objektivitet i de aktuella myndigheternas brottsbekämpande verksamhet.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande. Jag vill även säga att jag är tacksam för att hela utskottet ställer sig bakom regeringens förslag.

Anf. 75 JEPPE JOHNSON (m):

Herr talman! Rättsväsendet måste vara både effektivt och rättssäkert. Det är ju bra att Kustbevakningen nu får den här möjligheten att förelägga ordningsbot. Precis som Ameer sade här tidigare är det i drygt 90 % av fallen totalt meningslöst att blanda in polisen, därför att man kan lösa problemet snabbt och effektivt och i bästa fall frigöra polisresurser, som så väl behövs i annan brottsbekämpning.

I den här frågan har vi ett enigt utskott, och det tycker jag, precis som Ameer, är mycket bra. Men herr talman, ordet ”äntligen” förknippas ju ofta med Nobelpriset i litteratur. Men man kan också använda det i det här sammanhanget. Möjligheten för Kustbevakningen att utfärda ordningsbot har nämligen behandlats i ett antal utredningar – den första 1992. I dag ropar jag alltså: Äntligen! Men ni får inget Nobelpris för detta, kära socialdemokrater, därför att då måste det faktiskt gå något snabbare.

Ni är ju rätt snabba ibland när det gäller rättsväsendet, men då har det mest handlat om att stänga polishögskolor, dra ned och spara. Annars är ni inte så snabba.

Herr talman! Vi moderater hyser berättigade misstankar om att dagens beslut kommer att ytterligare locka sittande vänsterkartell att ge sig på sjöpolisen igen.

Herr talman! Följande kommer från riksdagens utredningstjänst. För tolv år sedan, 1993, var landet indelat i olika polisdistrikt. I Stockholms län fanns det sjöpolis i Norrtälje, Vaxholm, Stockholm, Nacka och Nynäshamn. I övriga landet fanns sjöpolisverksamhet i Luleå, Västerås, Nyköping, Västervik, Karlskrona, Göteborg, Uddevalla och Karlstad.

Den 1 maj 2003 lades sjöpolisverksamheten ned i sex av Sveriges åtta sjöpolisgrupper. Rikspolisstyrelsen beslutade då att verksamheten skulle koncentreras till Stockholms län och Västra Götaland, alltså Göteborg. Inget fel i det, herr talman. Jag är helt övertygad om att det säkert behövs där också, men historien talar sitt tydliga språk.

Våra farhågor i den här frågan har vi uttryckt i ett särskilt yttrande till betänkandet. Vårt särskilda yttrande är ingen brasklapp. Ordet brasklapp har vi ju fått efter biskopen Hans Brask. Enligt Bra Böckers Lexikon, som finns i mitt hem, är en brasklapp ett hemligt förbehåll. Vårt särskilda yttrande är dock inte hemligt. Det är absolut nödvändigt med tanke på hur den sittande regeringen och dess stödpartier prioriterat polisen under de gångna mandatperioderna.

Ameer Sachet sade att de hade höga ambitioner när det gäller rättsväsendet. Därför skulle jag vilja fråga honom hur det går ihop med att all sjöpolisverksamhet utanför Stockholm och Göteborg lagts ned under tiden som de haft alltför stort inflytande på rättsväsendet. Jag utgår från att Ameer begär replik och förklarar detta och också lovar stockholmarna och göteborgarna att man i alla fall inte ska röra deras sjöpolis.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*En möjlighet för
Kustbevakningen att
förelägga ordningsbot*

*En möjlighet för
Kustbevakningen att
förelägga ordningsbot*

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, och vi står naturligtvis bakom det särskilda yttrandet.

Anf. 76 TORKILD STRANDBERG (fp):

Fru talman! Också vi står bakom betänkandet och tycker att det är utmärkt att man samverkar över myndighetsgränserna när det gäller brottsbekämpningen. I det stora hela får man väl säga att Kustbevakningens möjlighet att utfärda ordningsbot för vissa saker är en ganska liten fråga om man betraktar rättsväsendet i dess helhet. Det är dock ett steg i rätt riktning. Sådan samverkan och möjligheterna att på ett gemensamt sätt utnyttja de myndigheter som finns inom rättsväsendet borde, tycker vi, vara regel i stället för, som det ofta är, undantag.

Man kan ge många exempel. Det kan handla om alltifrån tullens möjligheter att göra alkotest i färjelägena för att förhindra berusade lastbilschaufförer att köra i land i Sverige till att de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet borde samordnas för att kunna dra nytta av varandras kompetens och arbete. I dag handlar det om Kustbevakningens möjligheter att utfärda ordningsbot. Det är alldeles utmärkt, men det borde vara regel inom fler områden av rättsväsendet när det gäller brottsbekämpningen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och vill understryka vikten av det särskilda yttrandet.

Det här får inte tas till intäkt för att ytterligare minska sjöpolisens möjligheter i Sverige. I den utredning från 1992 som Jeppe Johnsson hänvisade till understryks att sjöpolisen borde utvidgas. Den borde förstärkas. I stället blev resultatet att den drogs ned från åtta till sex områden. Sjöpolisens verksamhet ligger, om man vill uttrycka sig lite drastiskt, i ruiner. Detta får inte tas till intäkt för att dra ned på den ytterligare.

Anf. 77 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Regeringen har lagt fram ett förslag om att även Kustbevakningen ska få förelägga ordningsbot, och som vi hört tycker alla att det är bra. Det tycker även jag och Centerpartiet, men jag har anmält mig till denna debatt eftersom jag tycker att det är dags att tänka ytterligare ett steg.

Häromdagen läste jag en artikel i Riksdag & Departement om att hotade kustbevakare kräver bättre skydd. Det låter naturligtvis vettigt att man vill ha skydd om man är hotad. Det som framför allt fick mig att ytterligare tänka efter var den sista meningen i artikeln. Kjell Larsson, chef för Kustbevakningens östra region, säger: "Vi har i stort sett samma arbetsuppgifter som polis och tull och därför ska vi också ha samma skydd."

Det sägs alltså att de har i stort sett samma arbetsuppgifter som polis och tull, och då måste man fundera på om vi verkligen ska ha flera myndigheter som gör samma sak. Är det effektivt? Jag är fullt medveten om att Kustbevakningen även har arbetsuppgifter som inte överensstämmer med det som polisen och tullarna sysslar med, men frågan är om det ändå inte skulle vara rimligt att på ett mer effektivt sätt samordna Kustbevakningen, tullarna och polisen, och då framför allt sjöpolisen – det som nu

finns kvar av den efter Socialdemokraternas centralisering och besparingar.

Fru talman! Kustbevakningen var fram till 1988 en del av tullen. Riktigt varför man genomförde delningen är jag för ung för att komma ihåg; jag var nog inte ens intresserad av politik 1988. Oavsett vilka skäl som fanns då måste vi som har ansvar för lagstiftning och för medborgarnas skattepengar se till att landets myndighetsstruktur är så effektiv som möjligt. Jag tror att det finns mycket att göra. Det skulle vara intressant att få en spontan kommentar av Socialdemokraternas debattör i frågan, Ameer Sachet. Är det rimligt att vi i Sverige ska ha tre gränskontrollmyndigheter, nämligen polisen, Kustbevakningen och tullen? Det är det vi nu har.

Vid misstanke om brott har en kustbevakare polismans befogenheter att gripa, hålla förhör och göra husrannsakan, vilket även tullen har. Kustbevakningen arbetar också internationellt och använder Schengensystemet SIS på samma sätt som polisen och tullen. Finns det ingen anledning att åtminstone överväga att samordna dessa myndigheter på ett nytt sätt för att öka effektiviteten och använda skattebetalarnas pengar på ett så bra sätt som möjligt?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Olovlig befattning med narkotikaprekursorer

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU10

Olovlig befattning med narkotikaprekursorer (prop. 2005:06:42).

Anf. 78 CHRISTER ERLANDSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet *Olovlig befattning med narkotikaprekursorer*. Jag vill även tacka övriga partier som ställt sig bakom betänkandet och därmed en gemensam linje i kampen mot narkotika.

Den ökande narkotikahandeln är ett av de största problem som EU står inför. Narkotikaanvändandet leder till utslagning och är en tragedi för alla som på något sätt blir inblandade. Det leder till kriminalitet som förstör inte bara missbrukarens liv, utan även livet för barn och anhöriga till missbrukaren. Därför är det oerhört viktigt att tillgången till narkotika stryps, att färre ungdomar prövar och experimenterar med droger och inte minst att människor med missbruksproblem får hjälp att sluta missbruka.

Enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, som årligen genomför skolvaneundersökningar, har narkotikaanvändningen bland ungdomar i årskurs 9 ökat successivt under andra halvan av 1990-talet och början av 2000-talet. Som högst var det 10 % av pojkarna och 9 % av flickorna som år 2001 använt narkotika. Därefter sjönk värdena, och under 2003 och 2004 var andelen 7 % för båda könen. Jag hoppas verkligen att den negativa utvecklingen med ökad narkotikakonsumtion bland ungdomar, som tidigare kunde iakttas, nu har brutits.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*En möjlighet för
Kustbevakningen att
förelägga ordningsbot*

*Olovlig befattning med
narkotikaprekursorer*

Regeringen antog för några år sedan en narkotikahandlingsplan. Sedan narkotikahandlingsplanens tillkomst kan det konstateras att en bred mobilisering på lokal nivå kommit till stånd.

Insatserna på den lokala och regionala nivån har utvecklats positivt, och flertalet kommuner har i dag någon form av drogpolitisk handlingsplan. Insatserna har också resulterat i en ökad kompetensutveckling och politisk ambition när det gäller att åstadkomma verkningfulla insatser mot narkotikamissbruket.

Totalt har ca 400 miljoner kronor avsatts för att man ska kunna genomföra handlingsplanen under perioden 2002–2005. Av dessa har 135 miljoner kronor avsatts för en särskild satsning inom kriminalvården för bekämpning av narkotikamissbruk bland kriminalvårdens klienter.

I budgeten för 2005 presenterade regeringen en stor satsning på missbrukarvården. 820 miljoner kronor avsattes i en riktad satsning på missbrukarvården 2005–2007, förutom de vanliga anslagen på ca 250 miljoner till upplysning och förebyggande arbete vad gäller alkohol och narkotika.

För att möta en befarad ny ökning av narkotikaanvändningen bland ungdomar och för att få till stånd en minskning av antalet personer med tunga narkotika- och missbruksproblem krävs dock fortsatta insatser på narkotikaområdet. Därför ska en ny handlingsplan mot narkotika antas inom kort. Även en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador är aktuell. För att genomföra planerna avsätter regeringen totalt 250 miljoner kronor 2006 och 260 miljoner 2007.

Fru talman! Men för att effektivt kunna bekämpa narkotikabrottsligheten är det nödvändigt att vidta åtgärder inte bara mot narkotikahandlingen och narkotikamissbruket i sig utan även mot den olagliga framställningen av narkotika. Därför tycker vi socialdemokrater att det är ett bra beslut som vi nu ska genomföra, EU:s rambeslut om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Rambeslutet innehåller bestämmelser om handel med narkotika och narkotikaprekursorer, det vill säga ämnen som kan användas vid framställning av narkotika. Rambeslutet syftar till att möjliggöra en samlad insats på unionsnivå i kampen mot olaglig narkotikahandel.

Genom rambeslutet skapas gemensamma minimiregler i medlemsstaterna när det gäller bland annat vilka handlingar som ska vara straffbara och vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar ska leda till inom EU.

Rambeslutet innehåller bland annat bestämmelser om definitioner av begreppen narkotika och prekursorer, det vill säga ämnen som kan användas vid framställning av narkotika, vilka gärningar som ska vara straffbara som brott i samband med olaglig handel med narkotika och prekursorer, anstiftan, medhjälp och försök till brott samt om straffrättsliga påföljder och förverkande.

Fru talman! Svensk rätt uppfyller i de flesta avseenden redan åtagandena i rambeslutet. Det finns dock vissa situationer rörande olovlig hantering av narkotikaprekursorer som ska vara straffbelagda enligt rambeslutets bestämmelser men som inte är kriminaliserade i svensk rätt. Därför föreslår regeringen att ett nytt brott, olovlig befattningsmed narkotikaprekursorer, förs in i narkotikastrafflagen och att försök till detta brott kriminaliseras.

Rambeslutet innehåller emellertid endast minimiregler, vilket innebär att ytterligare gärningar avseende narkotikaprekursorer kan kriminaliseras.

När nu befattning med narkotikaprekursorer ska straffbeläggas som ett nytt brott finns det enligt regeringen inga skäl att straffbelägga endast de förfaranden som anges i rambeslutet utan alla förfaranden som kan anses straffvärda. Det ligger också i linje med den svenska – i en internationell jämförelse stränga – narkotikastrafflagstiftningen i övrigt. Vi socialdemokrater delar här regeringens uppfattning. Därför delar vi regeringens uppfattning att i princip all befattning med prekursorer som är avsedda för narkotikaframställning måste anses straffvärd.

Fru talman! Det nya brottet – olovlig befattning med narkotikaprekursorer – ska därför enligt förslaget omfatta uppsåtlig överlåtelse, framställning, förvärv, anskaffning, bearbetning, förpackning, transport och annan liknande befattning med narkotikaprekursorer som är avsedda för olovlig framställning av narkotika samt uppsåtlig förvaring, innehav och annan befattning med sådana narkotikaprekursorer.

Brottet delas in i tre grader, olovlig befattning med narkotikaprekursorer av normal grad, ringa brott och grovt brott. Straffskalan för brott av normalgraden ska vara fängelse i högst två år och för ringa brott böter eller fängelse i högst sex månader och för grovt brott fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Såväl försök som anstiftan och medhjälp till olovlig befattning med narkotikaprekursorer av de tre graderna ska kriminaliseras i fråga om överlåtelse, framställning, förvärv, anskaffning, bearbetning, förpackning, transport och annan liknande befattning.

Narkotikaprekursorer ska även kunna förverkas som brottsobjekt. Bestämmelserna om förverkande och beslag vid narkotikabrott ska också i övrigt i princip gälla vid olovlig befattning med narkotikaprekursorer.

Det ska väl sägas att Lagrådet, som granskat det lagförslag som regeringen har arbetat fram, har lämnat förslaget utan erinran. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2006.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande vad gäller olovlig befattning med narkotikaprekursorer. Jag vill även tacka samtliga partier som ställt sig bakom betänkandet och därmed en gemensam linje mot narkotika.

Anf. 79 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Sent ska syndaren vakna. Så kan man karakterisera det här betänkandet. Christer Erlandsson stod här och gav en väldigt ljus bild av narkotikasituationen i det här landet. Jag tänker kommentera det senare, för bilden, verkligheten, ser inte så ut.

Jag tänker börja med betänkandet JuU10 *Olovlig befattning med narkotikaprekursorer*. Det var en lång resa till detta betänkande, fru talman. I oktober 2004 antog riksdagen rambeslutet, som Christer Erlandsson nämnde, i det här fallet. Det är ett väldigt bra rambeslut, men regeringen orkade inte med att ta fram den följdlagstiftning som vi har på bordet i dag. Det här var i oktober månad 2004. Man har alltså haft över ett år på sig för att ta fram den här viktiga lagstiftningen. Sent ska syndaren vakna.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Olovlig befattning med
narkotikaprekursorer*

Innan vi väl fick det rambeslut som vi moderater hade jobbat länge för – tack så mycket EU! – hade vi under hela detta millennium debatterat med socialdemokrater, även justitieministern, som så sent som 2003 ansåg att sådan här lagstiftning inte behövs. Vi i Sverige har den bästa lagstiftningen av alla, så någon lagstiftning mot narkotikaprekursorer behövs inte. Vi har hållit på att debattera detta sedan i slutet av 1990-talet.

Det är anmärkningsvärt att Socialdemokraterna inte har gjort någon-
ting förrän man blev tvingad av EU, när rambeslutet antogs. Christer Erlandsson tycker att det var en stor seger för socialdemokrater att det här rambeslutet antogs. Då, fru talman och övriga åhörare, kan det ju vara intressant att veta att den svenska hållningen, att det är olagligt att bruka narkotika för eget bruk, att man inte får knarka, inte finns med i det här rambeslutet. Sverige fick alltså inte med sig de andra EU-länderna på att det i hela unionen ska vara förbjudet att använda narkotika. Där har vi mycket jobb kvar att göra, och jag tycker att det är sorgligt att inte regeringen orkade längre än vad vi har kommit i dag.

Men, som sagt var, detta beslut är bra. Vi har väntat på det länge. Jag vill bara nämna att vi moderater har ett särskilt yttrande där vi påpekar detta faktum.

Jag går tillbaka till den glättiga bild som Christer Erlandsson målar upp av narkotikasituationen. Det har aldrig funnits mer narkotika i det här landet. Det har aldrig funnits fler knarkare i det här landet. Det är många människor som är fast i ett beroende som är svårt att häva.

Regeringen har inte heller avsatt tillräckligt mycket medel vare sig till kriminalvården eller till någon annan satsning för att den satsning som man säger sig ha gjort ska ha någon verkan. Det duger inte. Det måste till mer.

Som lök på laxen har nu regeringen föreslagit att de verktyg som narkomanerna använder, sprutor, ska legaliseras. Nu vill Socialdemokraterna att narkotikamissbrukare, sprutmissbrukare, ska få av staten de verktyg som de tar sitt knark med. Det är inte acceptabelt om vi fortsatt ska ha en restriktiv narkotikapolitik.

Fru talman! Det finns mycket kvar att göra inom narkotikapolitiken. Socialdemokraterna klarar inte det. Vi är tacksamma att det snart är ett val på gång. Vi har förslagen som förändrar verkligheten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

10 § Associationsrättsliga frågor, m.m.

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU12
Associationsrättsliga frågor, m.m.

Anf. 80 PIA NILSSON (s):

Fru talman och åhörare! Hur litet eller stort ska ett aktiekapital få vara egentligen? Ska revisionsplikten avskaffas för mindre företag? Hur fortskrider arbetet med att utjämna könsfördelningen i aktiebolagen? Det är

några av de frågor som vi i lagutskottet nu ska debattera utifrån betänkande nr 12 *Associationsrättsliga frågor, m.m.* Inte mindre än elva motioner finns behandlade i betänkandet. Det finns en del politiska meningskiljaktigheter som har resulterat i sex reservationer och två särskilda yttranden.

Fru talman! Med den korta bakgrundsbeskrivningen är det nu dags att låta debattörerna redogöra för sina ståndpunkter i de associationsrättsliga frågorna.

Anf. 81 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar en rad olika frågor. Vi moderater står bakom två reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 3 under punkten 4. Innan jag går in och kommenterar våra reservationer tänkte jag beröra frågan om aktiekapitalets storlek.

I både en centermotion och en folkpartimotion har man föreslagit att aktiekapitalet ska kunna vara lägre än nuvarande 100 000 kr, som är minimibeloppet. Dagens beloppsgräns beslutades av riksdagen år 1994, det vill säga för närmare tolv år sedan. Även om vi har haft en begränsad inflation under dessa år har penningvärdet försämrats. I realt värde har kravet på aktiekapitalet sjunkit sedan år 1994.

Å andra sidan finns det skäl att fundera över hur bolagsstrukturen ser ut i dag jämfört med för tio år sedan. Alltför aktiebolag startas inom tjänstesektorn där kravet på riskkapital är mindre än i traditionella tillverkningsföretag. I dagens bolag satsar vi nu mer eget kunnande än pengar. Vi är inte klara med hur den här frågan ska lösas. Det finns skäl inför framtiden att börja fundera över hur framtidens bolagsbildningar ska se ut, men vi återkommer.

Fru talman! Att vara företagsledare i ett småföretag ställer stora krav på den enskilde. Du ska vara kunnig inom området när du driver företaget. Du ska kunna bokföring, skatterätt, arbetsrättslagstiftning, arbetsmiljölagsstiftning, miljölagstiftning och mycket, mycket mer. Allt detta ska du kunna, och under alla omständigheter är du ansvarig för att frågorna blir rätt behandlade, även om du för dyra pengar anlitar hjälp utifrån. Du är inte bara ansvarig. Du agerar under straffansvar inom de flesta av dessa områden. Dessutom förväntas du uppfylla en rad andra krav från samhället som gäller jämställdhet, integration, statistik med mera.

När du sedan ska få lön för din möda möter du ett omgivande samhälle med liten förståelse och uppskattning för de insatser du gjort. Du möter också ett skattesystem som har ringa förståelse för att du arbetat nästan dygnet runt och för att du satsat hela din själ i företaget och inte minst satsat både sparpengar och villan i ditt bolag. Jag anser att Sveriges företagare inte får den välförtjänta uppskattning de borde få.

Som politiker har vi små möjligheter att påverka lönsamheten i olika företag. Men vi bör fråga oss vad vi kan göra för att underlätta så att fler vågar ta steget och starta ett eget företag. Om vi gör det lite enklare att driva företag kan det vara ett steg i rätt riktning.

Fru talman! I dagens betänkande har vi moderater tillsammans med våra alliansbröder och allianssystrar två reservationer som är steg i rätt riktning. Vi vill avskaffa revisionsplikten i små företag. Vi vill också ha

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

en systematisk genomgång av aktiebolagslagen och årsredovisningslagen så att anpassning sker till små och medelstora företag.

Många små företag lägger ut betydande belopp för revision när de i själva verket behöver en ekonomisk rådgivning om hur företaget bör drivas. Vi anser att den formella delen av revisionen bör kunnas tas bort för små och medelstora företag så att företagen kan lägga dessa pengar antingen på verksamheten eller på rådgivning.

När det gäller regelförenkling uppvisar regeringen stor tafflighet. Under en lång följd av år har det talats mycket om behovet av regelförenklingar. Det är bra att det talas om det, men det är mycket bättre om det blir någonting gjort. Frågan måste få en högre prioritet.

Det är uppenbart att frågan har kommit i skymundan när regeringen startat sitt valrally när det gäller att tillfredsställa så många grupper som möjligt med så höga bidrag som möjligt. När det gäller förslag att skapa resurser för dessa bidrag har vänsterkartellen betydligt färre konkreta förslag.

Jag tror att regeringens och vänsterkartellens ansats när det gäller regelförenkling är felaktig. Det räcker inte med att justera reglernas utformning eller att lägga ut blanketter på nätet om blanketterna ändå ska fyllas i och sändas in. Ofta är det stora arbetet inte att fylla i blanketten utan att ta fram de uppgifter som myndigheterna efterfrågar. Det måste man göra även om blanketter ligger på nätet.

Allians för Sverige har redovisat ett ambitiöst program med ett delvis annat anslag där ambitionen är att rensa ordentligt i regeldjungeln och ta bort allt som inte är till mer nytta än vad det kostar.

Fru talman! En revision av aktiebolagslagen och årsredovisningslagen är en bra början.

Anf. 82 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Vi i Folkpartiet liberalerna har tre reservationer i betänkandet. Jag står givetvis bakom alla dessa tre, men yrkar för tids vinande bifall endast till reservation 3, i likhet med vad Bertil Kjellberg nyss gjorde.

Den av de tre reservationer som enbart Folkpartiet står bakom avser innehållet i årsredovisningen. Vi i Folkpartiet anser att jämställdhetsarbetet är ett mycket viktigt arbete, så viktigt att vi faktiskt vill ålägga företag att beskriva detta i sina årsredovisningar. Det kan till exempel vara sådana uppgifter som att företaget aktivt uppmanar pappor att ta föräldraledigt eller företag som, vilket vi vet att det finns, betalar kompletterande inkomstförluster till personal som är föräldraledig och drabbas av taket i föräldraförsäkringen.

Men vi månar om att det, när man ålägger företag någonting, ska vara befogat att göra det. Därför har vi inskränkt oss till de större företagen. Dem definierar vi som publika aktiebolag. Men det gäller naturligtvis också, även om det inte finns med i detta betänkande, att stat, kommun och det offentliga i övrigt redovisar sådana här uppgifter.

Vi har tidigare kritiserat regeringen när man har lagt fram förslag om att i årsredovisningen ta in sjukredovisningsuppgifter och uppgifter om könsfördelningen i företagsledningen. Vi står fast vid den kritiken eftersom den gäller även de privata aktiebolagen och den reglering som riksdagen har beslutat om.

De här två punkterna vill vi också ska gälla enbart i de publika aktiebolagen.

Detta är ju en form av regelförenkling. Vi har en reservation om regelförenkling, och nu har man aviserat att det ska komma en proposition fram i mars. Men vi har ju sett förut i propositionsförteckningen att inte allting blir uppfyllt. Därför tycker vi att det är viktigt att vi ändå gör det tillkännagivande som vi har i vår reservation nr 4.

Vad gäller revisionspliktens omfattning delar jag den uppfattning som Bertil Kjellberg nämnde för en liten stund sedan och instämmer helt i att småföretagare kan använda sina pengar på ett bättre sätt än att betala just revisionen. Man kan använda dem framför allt för ekonomiska konsultationer.

Anf. 83 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! När det gäller revisionspliktens omfattning och regelförenklingar, de reservationer där vi kristdemokrater står tillsammans med de tre andra borgerliga partierna i Allians för Sverige, kan jag instämma i det som Bertil Kjellberg har sagt och även det som Jan Ertsborn har varit inne på. Jag ordar inte mer om det, utan jag går direkt till punkten Översyn av handelsbalken och avtalslagen. Där vill jag uppehålla mig lite grann.

Någon kanske tycker att det inte är mycket att orda om. Men principiellt är det viktigt, och rent språkligt, för förståelse och så vidare.

Handelsbalken har sitt ursprung i 1734 års lag, och avtalslagen trädde i kraft 1915. Mot den bakgrunden säger utskottet, som ett icke obetydligt understatement, att det självfallet är så att denna lagstiftning har ett språk som inte helt överensstämmer med modernare lagstiftning.

Jag ska strax ta några exempel som visar på att språket verkligen är omodernt och svårtolkat. Det är inte bara för den som inte har svenska som sitt modersmål som lagen är särskilt besvärlig att förstå eller tillgodogöra sig. Även för oss infödda svenskar kan språket te sig obegripligt. Eller vad sägs om detta exempel från 10 kap. 9 § handelsbalken om pantsättning av lös egendom som innehaves av tredje man:

Nu haver löftesman sig åtagit annan mans gäld, som sin egen, och utfäst betalning å viss tid, eller ort, eller ock sig lika med gäldenären där till förbundit; söke då borgenären vilkendera han helst vill.

Hur förstår man detta? Jag är ingen jurist. Jag fattar inte det här, kan jag säga, men jag har tagit hjälp av riksdagens utredningstjänst. De har fått fram en översättning, kan vi säga, till modernare svenska. Då skulle det vara så här:

En borgenär kan kräva betalning av gäldenären eller den borgensman som har tagit ansvaret för gäldenärens skuld såsom sin egen och gjort utfästelse om betalning vid viss tid eller på viss ort på samma sätt som gäldenären.

Då var det betydligt lättare att förstå.

Ett annat exempel, 12 kap. 2 § handelsbalken. Där stadgas sålunda när det gäller inlagsfä eller nedsatt och förtrott gods:

Inlagsfä, och förtrott gods, bör man vårda som sitt eget. Missfares eller förkommer det, av hans vangömmo, eller vållande; gälde fullt åter. Sker det av våda; vore saklös.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

På modernare svenska skulle det kunna vara så här:

Deponerat gods och anförtrott gods ska vårdas som eget gods. Skadas eller förkommer godset till följd av misskötsel eller vållande ska godset ersättas till dess fulla värde. I övriga fall utbetalas ingen ersättning.

Det må så vara, vilket utskottet anför i betänkandet, att såvitt gäller handelsbalken endast en mindre del av de ursprungliga bestämmelserna fortfarande är gällande. De viktigaste reglerna på detta område finns i nyare, särskilda lagar. Vidare är avtalslagen dispositiv, det vill säga bestämmelserna i lagen gäller bara om parterna inte har avtalat något annat. Utskottet anser tydligen att handelsbalken och avtalslagen är omoderna, men anser inte att det finns skäl för riksdagen att nu förorda en allmän översyn av lagstiftningen.

Vi kristdemokrater anser att samtliga lagar ska ha ett språk som förstås av flera än de som är experter på historisk juristsvenska. Här hade jag väl hoppats på att få visst stöd från just Centern, mot bakgrund av att när jag under förra mandatperioden fanns i justitieutskottet kämpade centerpartisten Gunnel Wallin för att lagarna språkligt skulle moderniseras.

Med detta, fru talman, står vi bakom de reservationer där vi finns med, men jag nöjer mig med att yrka bifall till enbart reservation nr 6.

Anf. 84 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag instämmer i Centerpartiets alla ställningstaganden i detta betänkande. Vi har fyra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till enbart reservation 1 som gäller aktiekapitalets storlek.

Ekonomisk politik för ett företagsammare Sverige lägger grunden för att utveckla välfärden. För oss i Centerpartiet är fler jobb den allra viktigaste frågan de kommande åren. Att stimulera fler att omsätta alla goda idéer kräver nytänkande, men det kräver också mod att stå upp för det.

Bättre villkor för företagen har varit flitigt diskuterat under flera år, och det finns faktiskt fog för det. Det är helt uppenbart att det råder delade meningar mellan majoriteten i riksdagen och alliansen vad gäller de bättre villkoren för företagande.

Krav på regelförenkling för företag går i repris. Det beror ju på att regeringens tidigare framlagda förslag har varit otillräckliga. Principen borde faktiskt vara att de regler som inte tillför företagen eller samhället något borde man ta bort. Det är också viktigt ur konkurrenssynpunkt för svenska företag att regelbördan minskar. Vi har ju att kämpa både med regelbörda och med ökade kostnader för de svenska företagen.

Både antalet regler och svårtolkade regler kostar faktiskt företagen enorma summor varje år, medel som de här företagen skulle kunna lägga på investeringar av olika slag. Det skulle också gynna arbete och sysselsättning.

Inom Centerpartiet vill vi också att man ska kunna mäta regelförenklingsarbetet. Det gör man faktiskt i andra länder. I både Holland och Danmark har man infört mätbara mål. Det borde inte vara så svårt att göra även i vårt land. Regeringen har pratat om att försöka. Men vi har krävt detta tidigare. Vårt krav är att regelverket borde kunna minskas med 25 % till år 2010.

Allianspartierna har även föreslagit att revisionsplikten ska avskaffas för de allra minsta företagen, i likhet med vad som gäller i vissa andra länder. I England avskaffades revisionsplikten 1993 för de allra minsta företagen. Jag pratar om mikroföretag som beräknas inte ha en omsättning över 3 miljoner per år. Där har det här varit så framgångsrikt att man i tre omgångar efter 1993 har höjt gränsvärdet för när revisionsplikten ska krävas. Där har man i handlingsprogrammet för regelförenklings-system för småföretagare räknat fram att nyttan med revisionsplikten inte uppvägsde kostnaderna. Det är intressant.

Att minimera tröskeln inför start av företag kan göras på olika sätt. Det går att göra genom att förenkla regelverket, och det går att göra genom att sänka olika skatter och avgifter. Det kan också göras genom att förändra reglerna för inträde vad gäller aktiekapitalet.

Centern har som enda parti föreslagit – än så länge, det pågår diskussioner i andra partier, och det är positivt – att det ska bli möjligt att starta ett aktiebolag med ett lägre aktiekapital än den nuvarande 100 000-kronorsgränsen. Vi tycker att det är viktigt. Aktiebolagsformen ger fortfarande ett bra skydd för många, även om det också finns nackdelar vad gäller beskattning för ägarna. Det är inte i alla olika sammanhang bra att hänvisa till enskild firma eller handelsbolag. Handelsbolagen har också krångliga regler – ännu krångligare än reglerna för aktiebolag. Att sänka kravet på aktiekapitalet vid inträde borde kunna prövas i särskilda företagsformer, till exempel serviceföretag som inte har så stora kostnader för just igångsättning av företag. För privata småföretag har det här betydelse, det vill säga för att komma i gång i den lilla skalan. Det är faktiskt inte heller så omvälvande. Det här är också något som man har prövat i andra europeiska länder. Det har inte där givit några negativa konsekvenser – inte vad vi känner till.

Vi i Centerpartiet pratar ofta om fler företag. Fler företag är ett medel för att minska arbetslösheten i dag. Det är inte ett mål i sig utan ett medel. Vi upprepar detta ofta. Nutek, statens egen företagsmyndighet, har också kommit fram till att vi behöver ca 10 000 nya företag i Sverige varje år för att kunna kompensera oss för de rationaliseringar som sker inom stora företag, även i värsta fall de företag som lämnar Sverige. Vi är trygga i våra förslag. De finns ordentligt bekräftade även av statens myndigheter. Men då måste man vara mer offensiv vad gäller regelverket och se till att ta bort den tröskel som många gånger utgör ett hinder för att starta företag.

Jag vill också tacka så mycket för påpekandet vad gäller det krångliga språkbruket. Ingemar Vänerlöv tog upp den frågan. De exempel han gav var belysande. Vi har inte haft den diskussionen just nu, och därför står vi inte bakom reservationen. Men jag tycker att du har rätt i det du påvisade. Det ligger mycket i det. Jag lovar att vi ska beakta de kraven. Men jag känner att det är viktigt att ha saker och ting förankrade inom partiet. De exempel som gavs var belysande.

Anf. 85 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Vi ska nu debattera lagutskottets betänkande nr 12 rörande associationsrätt. I det här betänkandet behandlas ett antal motionsyrkanden.

Jag vill också börja med att be om ursäkt till mina meddebattörer för att jag kom lite sent. Som ni vet är ett antal av oss kallade till Regeringskansliet för en hearing gällande könsneutrala äktenskap. Det är skälet till min sena ankomst. Det var inte av ointresse.

Jag vill också börja med att yrka bifall till lagutskottets förslag i betänkande nr 12 i sin helhet och avslag på samtliga reservationer.

Fru talman! Jag börjar med reservation 1, som rör aktiekapitalets storlek. Det är en fråga som vi har diskuterat ett antal gånger i kammaren. Utskottet har varje gång uttalat sig negativt till att minska aktiekapitalets storlek till mindre än 100 000. I dagsläget har vi en bolagsform, aktiebolaget, som är fördelaktig. Den ger aktieägarna en frihet från det personliga betalningsansvaret, men den förpliktar. Då är det viktigt att det finns en balans som gör att den avsaknad av det personliga betalningsansvaret som finns i den här bolagsformen i stället garanteras i regler som gäller att det finns tillgångar som motsvarar de förpliktelser som bolaget har. Därför tror vi i utskottsmajoriteten att det är viktigt att man har kvar en högre gräns på 100 000 eller att större publika aktiebolag har en gräns. Vi anser att det är viktigt att det faktiskt finns en gräns. 100 000 i dagens sammanhang är inte speciellt mycket pengar.

Jag går vidare till reservation nr 2, som gäller årsredovisningens innehåll. Det är en svår fråga. Det är en fråga som vi också har diskuterat i kammaren ett antal gånger. Var ska man lägga sig? Vad ska föras in i årsredovisningen? Vad är viktigt att få fram? Utskottet säger att det inte riktigt går att uttala vad som är viktigast att redovisa. Vi från utskottets sida har sagt att vi i dagsläget inte tror att vi behöver gå längre. Men självklart är det här något som måste ses över flera gånger. Ett första steg har tagits där vi i dagsläget kräver redovisning gällande könsfördelning i bolagsstyrelser och vissa andra frågor. Det här är en fråga som kommer att stötas och blötas flera gånger. Men från utskottets sida känner vi i dagsläget inte att vi behöver gå vidare på just den punkten.

Sedan tar jag en reservation som också har diskuterats flera gånger men som är lite mer omfattande. Samtliga borgerliga partier står bakom den. Det är reservation 3 om revisionsplikten omfattning. Här är det viktigt att säga att vi i svensk lagstiftning har haft principen att revisionen är viktig. Revisionsplikten är något som vi ska behålla och som skapar många positiva effekter. Vi har sett de positiva effekterna som faktiskt fås av en god revision, det vill säga motverka ekonomisk brottslighet och andra trassligheter. Revisionen är också en styrka för företagen. En företagare känner sig trygg i att en utomstående revisor ser över bokföringen. Det finns ett antal sådana positiva effekter som gör att revisionsplikten är viktig.

Man kan alltid diskutera hur stora kostnaderna är. Här är det viktigt att se över storleken på revisionsplikten. Hur mycket behöver revideras? Hur mycket behöver revisorerna gå in i dessa delar? Där kan man föra fram en lösning. Jag tror däremot att det är viktigt att den finns kvar för att motverka ekonomisk brottslighet och samtidigt skapa en trygghet för företagaren. De ska känna att deras bokföring är i ordning.

Jag kommer att återkomma till frågan. Regeringen kommer att i en lagrådsremiss som läggs fram i morgon – när jag nu kommer in på reservation 4 – att beröra revisionsplikten.

Reservation 4 gäller regelförenklingar. Det är en oerhört viktig fråga. Det är en fråga som regeringen tillsammans med samarbetspartierna har jobbat mycket med under den här mandatperioden. Det är en fråga som vi ska fortsätta att jobba med.

Lämpligt nog kommer det på regeringssammanträdet i morgon den 2 februari att beslutas om en lagrådsremiss som handlar just om regelförenklingar. Man ska se över många av de gränsvärden som finns. Man ska se över reglerna gällande ändring av bokföringsskyldighet för mindre företag. Regler om löpande bokföring, årsbokslut, årsredovisning och arkivering föreslås bli enklare. Det sker också förändringar i befintliga delar för vad som kommer att gälla för mindre och större företag. De mer komplicerade delarna gällande årsredovisning kanske man i större utsträckning skulle kunna lägga över på de större bolagen, för att på så sätt underlätta för de mindre bolagen, som inte har kapacitet för alla dessa delar.

Det har också varit diskussioner om att se över gränsvärdena gällande både redovisning och revisionslagstiftning. Här föreslås att det ska ske en del sådana förändringar. Det sker också en anpassning till EU-rätten, där man försöker underlätta. Ett förslag är att man ska försöka ge tydlighet åt företagets skyldighet att upprätta årsredovisningar, finansieringsanalyser och koncernredovisningar och på så sätt göra det lättare för företagen att jobba med de delarna.

Det viktigaste – vi återkommer till det här förslaget senare under våren – är att ge de mindre företagen en mindre börda inom just den regelbörda som finns i dagsläget.

Den här lagrådsremissen kommer, som sagt, under de kommande veckorna, och jag tror att vi i kammaren får möjlighet att diskutera den fler gånger. Regeringen har alltså ett antal frågor som kommer upp nu.

Jag kan kort säga att gällande reservation 5 om stiftelser finns det i dagsläget en utredning som ser över stiftelselagstiftningen, och jag är helt övertygad om att det inom det här området finns ett antal saker som man behöver göra. Därför har man tillsatt en utredare som ska jobba med de här frågorna, och han ska redovisa sitt arbete i oktober 2006.

Slutligen är det Kristdemokraternas reservation gällande handelsbalken. Jag håller med om att många av de texter som lästes upp för oss från talarstolen här tidigare är väldigt svårbegripliga. Jag är helt övertygad om att det skulle kunna behövas en översyn, men det som vi från utskottets sida har sagt är att det handlar om prioriteringar, att det här är någonting som vi inte kan göra just nu. Under den senaste mandatperioden har det kommit propåer om oerhört många utredningar och utredningsförslag, och då blir det regeringens uppgift, tillsammans med samarbetspartierna, att bestämma vilka av dessa utredningar som man ska gå fram med först.

Jag kan alltså säga att många av de texter som Ingemar Vänerlöv läste upp är svåra att förstå. Men det viktigaste är att de delar som används väldigt mycket i dag har setts över eller finns med i nyare lagstiftning.

Med de orden vill jag avsluta med att än en gång yrka bifall till förslaget i lagutskottets betänkande nr 12 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 86 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Jag vill börja med revisionsplikten. I tidigare sammanhang har vi hört att Thomas Östros är intresserad av att diskutera omfattningen av revisionsplikten. Det är positivt att vi från Centerpartiets sida, och nu också hela alliansen, får gehör för kravet att göra någonting åt de regler som finns i dag.

Det har också varit väldigt intressant att läsa de diskussioner som har försiggått i medierna i frågan. Forskarna Per Thorell från Ernst & Young och Claes Norberg från Lunds universitet har i en rapport ifrågasatt revisionsplikten i just småföretag. Där har man, precis som i England, lyft fram motiven och nyttan med plikt i revisionen.

Jag vill understryka att det är plikten vi talar om, att alla ska omfattas av den. Sedan är det oerhört viktigt att företag själva har ordning på sina finanser. Tar man bort revisionsplikten kommer ansvaret att öka för ägare och vd – det är jag helt klar över. Fortfarande måste banker och finansiärer få reda på hur det är ställt ekonomiskt i företaget för att de ska låna ut sina pengar. Den vägen kommer man ändå att ålägga småföretagen krav på en ekonomisk redovisning som är seriös. Men fortfarande verkar det som att Socialdemokraterna är väldigt försiktiga här.

Då det gäller aktiebolagskapitalet vill jag upprepa detta att man som ägare i ett aktiebolag har ett anställningsförhållande. Det har man inte i handelsbolag. Det är också ett problem. Det är en fördel att ha ett anställningsförhållande. Men man ska naturligtvis alltid ha förpliktelser – det är inte dem vi vill undkomma. Vi vill helt enkelt göra det möjligt att skydda även företagaren, att han ska omfattas av de tryggheter som finns i socialförsäkringssystemet. Det gör man inte som enskild företagare. Vad har Johan Löfstrand att säga om det?

Anf. 87 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! När det gäller revisionsplikten vill jag återigen bara påpeka att det vi menar är att den vinst man skulle få genom att inte ha revision i de mindre företagen skulle bli en lägre kostnad för dem. Vi anser att den är marginellt mycket mindre, mot vinsten av att motverka olika typer av ekonomisk brottslighet. Framför allt vill vi också ge stöd till dessa företagare så att de känner trygghet i att deras bokföring och deras ekonomi är bra.

Däremot kan man säkert resonera om – och det kommer i lagrådsremissen även att finnas sådana delar – att se över hur stor revisionsplikten behöver vara. Revisorerna kanske inte behöver gå lika djupt ned i revisionen. Men jag tror att det är viktigt att det finns en utomstående granskare som kan gå in och se till att alla papper är i ordning.

När det gäller aktiebolagskapitalets storlek vill jag återigen säga att det är självklart att aktiebolag i dagsläget är den absolut bästa associationsformen att bedriva verksamhet i. Men den har också den absolut största fördelen, som jag lyfte upp i mitt anförande, i att man som ägare inte är betalningsansvarig för skulder som är större än det aktiekapital som är inlagt. Det måste också skapa vissa andra förpliktelser, och den förpliktelse som i dagsläget är den största är att ett minimibelopp måste ha förts in i bolaget och måste finnas i bolaget. För mindre bolag är det i dag 100 000 kr.

Anf. 88 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Jag vill börja med revisionsplikten. Det är inga små kostnader sammantaget som de små företagen betalar. Någon har räknat ut att det handlar om 2 miljarder per år i kostnader för revisionsplikten. För små företag, som ofta har ett pressat ekonomiskt läge och av olika orsaker dras med lönsamhetsproblem, kan det här ha väldigt stor betydelse.

Jag vill återigen ta upp frågan om nivån på aktiekapitalet. Det finns rätt många handelsbolag i dag, trots att det anses vara väldigt krångliga regler och att ägarna inte gynnas därför att risktagandet är större i handelsbolag. Många startar ändå med den formen därför att man inte har möjlighet att satsa 100 000 kr i aktiekapital. Man kanske inte heller vill göra det om det rör sig om ett tjänsteföretag.

Jag vill komma tillbaka till det här att det i aktiebolaget är en fördel att ägarna som jobbar där betraktas som anställda och alltså får en socialt högre status än de som är ägare av handelsbolag. Det ligger ett problem i det här, och det är att många fler skulle vilja ha ett aktiebolag men tröskeln 100 000 kr är för hög för ett tjänsteföretag. Därför väljer man handelsbolagsmodellen, med allt krångel det innebär av att blanda samman ägandet och att vara arbetande i företaget.

Jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna inser problemet med det här.

Man borde faktiskt vara lite mer flexibel och göra det möjligt. Man kan göra bedömningar utifrån vilken verksamhet det är. Jag säger inte att det ska ske rättöver, men man kunde ta hänsyn till en verksamhetsform. Det kunde man göra genom mindre försök för att påvisa de fördelar som finns med det.

Anf. 89 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! När det gäller revisionsplikten kan jag bara åter säga att jag tycker att det ställningstagande som majoriteten i utskottet har är bra, att den lilla vinst som man faktiskt får vad gäller lägre kostnader på många sätt återbetalas av att vi får se till att det finns ordning och reda i de bolag som finns i Sverige. Jag tror att jag kommer att få debattera denna fråga ytterligare i några av de andra replikerna. Så jag stannar där.

När det gäller beloppet förstår jag inte varför det ska sänkas. Jag förstår inte det. Jag håller med Viviann Gerdin om att det finns fördelar med att bedriva verksamhet i aktiebolag. Jag håller helt med om det. Aktiebolag är den bolagsform som i dagsläget är den mest gynnsamma. Men återigen: För ägaren – man kanske är den enda ägaren och den enda anställda i aktiebolaget – tror jag att det är bra att det finns en insats att gå in med för att på så sätt motverka att man använder aktiebolag på ett felaktigt sätt. Om man startar upp ett aktiebolag, går in med väldigt liten insats, investerar väldigt mycket i både tjänster och realkapital och sedan går i konkurs står man där och behöver inte ta ansvar över huvud taget för det tillvägagångssättet. Jag tror att det är viktigt att det finns en gräns för hur mycket den enskilda ägaren behöver gå in med för att minimera att den här bolagsformen används felaktigt.

Anf. 90 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte påminna Johan Löfstrand om regelförenklingens historia. Det är en rätt dyster historia för regeringen. Det här påbörja-

des ungefär hösten 1998. Det är alltså åtta år sedan snart. Det har till och med varit så illa att regeringen har fått på moppe av sitt samarbetsparti Miljöpartiet. I december 2002 beslutade riksdagen med motstånd från Socialdemokraterna att man skulle gå igenom regelverket helt och hållet. Krångliga grejer skulle tas bort. Till och med Riksrevisionen har varit inne och kritiserat regeringen. Sent ska syndaren vakna, kan man verkligen säga.

Jag skulle vilja fråga Johan Löfstrand om han är beredd att här och i dag säga ja till vissa förenklingsregler, bland annat när det gäller F-skattsedeln. Är Socialdemokraterna och regeringen beredda att ta bort restriktionerna kring F-skattsedeln?

Anf. 91 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag har inte hunnit läsa hela lagrådsremissen, men jag tror att de restriktioner som finns i dag i mångt och mycket är berättigade. Jag tror inte att just F-skattsedeln eller de begränsningar som finns där kommer att ses över när det gäller den här lagrådsremissen.

Anf. 92 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Jag är en god människa så jag tolkar Johan Löfstrand så att när det gäller revisionsreglerna är man beredd att göra förenklingar men inte ta bort det helt och hållet. Vad är det för regler som man kan ta bort? Det är ändå en helhet. Revisorn tar ansvar för hela bokföringen. Då måste han gå igenom hela bokföringen. Ibland är den liten, men startavgiften är rätt hög. Jag har ett eget aktiebolag. Det är minimalt. Min bokföring rymms i en plastmapp i princip. Det kostar 10 000–15 000 att revidera den. Innan revisorn har kommit till mig kostar det pengar. Därför är det så viktigt.

Jag har en annan fråga. När det gäller många av reglerna finns det en gradskillnad. Det är vissa regler för företag med tio anställda, och så gäller andra regler för dem som har fler än tio anställda. Är regeringen och Socialdemokraterna beredda att förändra den regeln så att man skulle gå till 30 anställda eller 50 anställda?

Anf. 93 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! På Bertil Kjellbergs första fråga kan jag säga att reglerna gällande löpande bokföring, årsbokslut, årsredovisning och arkivering föreslås förenklas. Man kommer också att anpassa delar av regelverket till EG-rätten, och på så sätt ska man förbättra när det gäller upprättandet av årsredovisningar, finansiella analyser och koncernredovisningar.

Det är ett antal sådana förslag som ligger. Jag har inte själv djupare tagit del av dem, men jag kommer att göra det under kommande vecka.

När det gäller den andra delen kan jag svara ja. Man kommer att höja gränsen på ett antal – inte alla. Gränsen kommer att ligga på 50 anställda. Förslaget är inte helt klart och inte helt genomarbetat. I dagsläget tror man att vissa delar, när det gäller könsfördelning i bolagsstyrelser och annat, inte kommer att förändras. Men i det stora hela kommer man att flytta upp gränsen.

Anf. 94 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Jag återvänder till det ålderdomliga språket i handelsbalken. Jag tyckte att Johan Löfstrand i sitt anförande hade sympatiska tongångar på slutet när han insåg de bekymmer som finns. Men så säger han att regeringen måste prioritera. Självfallet är det så. Då kan man tycka att det måste prioriteras att texterna i våra svenska lagar är sådana att de går att förstå. Det tycker jag absolut skulle vara högprioriterat.

För att ytterligare förtydliga det jag var inne på förut vill jag ge en liten examinationsuppgift till Johan Löfstrand. Han ska få den i skrift så det är lättare att följa med.

Så här står det i 13 kap. 1 § handelsbalken om lega och hyra: ”Leger man till annan [hus, gård, tomt], eller vad det är, för hyra i penningar eller varor, med vissa villkor, eller utan; det bör fast stånda, evad fästepenning där å given är, eller ej.”

Johan! Du har 30 sekunder på dig.

Anf. 95 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag behöver en advokat, och det finns några här i kammaren. Jag kan säkert använda mig av dem.

Allvarligt talat håller jag med dig om att det finns ett antal problem i de texter som finns i dag, men det utskottsmajoriteten i dagsläget säger är att de viktigaste delarna i regelverket har förnyats. Det finns särskilda regler som tydligt pekar på de delar som faktiskt används. Det finns självklart delar av lagstiftningen som är gammalmodiga och som måste ses över.

Det har i kammaren under den här mandatperioden flera gånger från minoriteten yrkats på att man ska utreda och se över lagstiftning. Jag tror att det går att räkna till över 60 sådana yrkanden på olika delar av lagstiftningen som ska ses över, som ska utredas och som ska läggas fram. Och allt ska ske samtidigt. Det ska bli intressant att se vid ett eventuellt borgerligt skifte när man ska minska Regeringskansliets tillgångar med mer än en halv miljard – man har föreslagit 560 miljoner – och samtidigt ska kunna utreda de 60 lagstiftningsärendena. Det ska bli väldigt intressant att se hur man ska kunna fortsätta med samma kravmaskin, kräva utredning på utredning och samtidigt minska Regeringskansliets möjligheter att klara av detta.

Vi måste prioritera. En stor majoritet av utskottet tycker att den här frågan inte är så högprioriterad. Men jag håller med om att stora delar av den text som vi fick höra från talarstolen och den examinationsuppgift som jag fick här är svårtydda.

Anf. 96 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik:

Fru talman! Självfallet ska ingen skugga här falla över Johan Löfstrand; det är ju solklart. Jag fattade inte själv när jag läste detta. Det var först när jag fick svaret från riksdagens utredningstjänst som jag fattade vad det var. Jag är inte säker på att ens utskottets advokater skulle kunna ta detta rakt av. Jag är inte säker på det.

Nåväl, jag läser det en gång till, och så ska ni få höra förklaringen efteråt. Man blir något häpen. ”Leger man till annan [hus, gård, tomt], eller vad det är, för hyra i penningar eller varor, med vissa villkor, eller utan; det bör fast stånda, evad fästepenning där å given är, eller ej.”

Då är det så här: Nyttjanderätt till egendom mot ekonomisk ersättning ska gälla även om handpenning inte har betalats.

Jag hade en sak till jag skulle fråga Johan om, men det var förmodligen inget viktigt. Jag tycker att du har svarat rätt så hyfsat.

Jag inser också att saker och ting måste prioriteras. Men än en gång: Det är väldigt viktigt att vi kan förstå våra svenska lagar, även de lagrum som man kanske sällan går till. Man ska inte behöva hyra advokater för höga kostnader på grund av texter som kanske är från 1700- eller 1800-talet.

Anf. 97 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! När det gäller det sista håller jag med Ingemar Vänerlöv. Självklart ska vi ha ett samhälle där det krävs så lite juridisk kunskap som möjligt. Det är någonting som är väldigt eftersträvarvärt.

Jag tror också att de här delarna i lagstiftningen i sinom tid kommer att ses över. Just nu och under den kommande perioden ser vi dock från utskottets majoritet att det faktiskt finns viktigare uppgifter att ta tag i.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Immaterialrättsliga frågor

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU13
Immaterialrättsliga frågor.

Anf. 98 MARIA HASSAN (s):

Fru talman! I lagutskottets betänkande LU13 behandlas drygt 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2005 som handlar om patent och upphovsrätt. Dagens debatt kommer att handla om mänskligt skapande och vilket rättsligt skydd det ska finnas för att å ena sidan stimulera nytt skapande och å andra sidan säkra rimliga möjligheter för konsumenterna. Huvudsakligen gäller motionsyrkandena gemenskapspatent, patent på datorrelaterade uppfinningar, patentintrångsförsäkring, upphovsrättsligt skydd, ersättning för kopiering och kassettersättning.

I betänkandet finns 13 reservationer.

De flesta av motionsyrkandena har varit föremål för fördjupad behandling och diskussion, först i lagutskottets betänkande 2003/04:LU18 med anledning av regeringens proposition *Gränsen för genpatent m.m. – genomförande av EG-direktivet om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar* och sedan våren 2005 i betänkandet 2004/05:LU27 med anledning av regeringens proposition *Upphovsrätten i informationssamhället*. Då beslutade riksdagen att avslå motionsyrkandena. Lagutskottet föreslår även i dagens betänkande, LU13, riksdagen att avslå samtliga motionsyrkanden med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående arbete.

Med detta vill jag inleda diskussionen. Jag hoppas att den blir lika livad som den varit hittills.

Fru talman! Som vi hörde rör detta betänkande ett stort lagstiftningsområde som också utgör viktiga fält där förutsättningarna och villkoren för stora delar av svensk företagsamhet och svenskt näringsliv slås fast. Här finns möjlighet att öppna för ett mer skapande Sverige där det blir lättare för människor att förverkliga sina idéer.

Moderaterna har sju reservationer i detta betänkande. Jag står bakom samtliga dessa, men för att vinna tid yrkar jag bifall bara till reservation 1 som handlar om att underlätta och förenkla patentansökningar.

Fru talman! Just debatten om förslag på reformer som underlättar patentansökningar är ohyggligt angelägen att föra. Det är en debatt som inte alltid får det utrymme eller den uppmärksamhet den förtjänar. Det är viktigt för vår växtkraft att innovationer verkligen leder till att fler affärsidéer förverkligas, att fler företag bildas och att befintliga företag växer och utvecklas vidare. I det här sammanhanget spelar patentskyddet en stor roll när det gäller bedömningar av affärsrisker och möjligheter till framtida värde av investeringar.

Jag hoppas att alla här inne är överens om att patentsystemet måste effektiviseras och förenklas och att kostnaderna för det också måste sänkas. I en undersökning kring innovationsskyddet för mindre företag som Svenskt Näringsliv presenterade i april förra året hävdade mer än sju av tio företagare att kostnaderna för patent är för höga. Detta borde mana den här kammaren inte bara till eftertanke och diskussion utan också till konkreta reformer.

Vi känner också alla här inne till svårigheterna med att komma fram och komma överens i frågan om ett gemenskapspatent. Dessa svårigheter får inte lägga en hämsko över det arbete som svenska beslutsfattare och svenska politiker måste göra här i Sverige. Andan, idéerna och syftet bakom förslaget till ett gemenskapspatent måste vi försöka uppnå trots de låsningar som finns i Bryssel. Låsningarna på detta viktiga område måste övergå till lösningar. Jag vill veta hur regeringen arbetar för detta och hur Socialdemokraterna ser på saken.

Vi måste nu försöka laga efter läge. Det första förslaget på gemenskapspatent lades fram i juli 2000, och vi har inte längre oceaner av tid att spillas. Detta är viktigt för Sveriges växtkraft, det är viktigt för Europas styrka och det är viktigt just nu. Vi behöver fler uppfinnare. Vi behöver fler idéer som också förverkligas. Det ger jobb och högre välbefinnande.

Fru talman! Upphovsrätten är en central del i den intellektuella äganderätten. Det är med hjälp av en upphovsrätt som författare, tonsättare, musiker, regissörer, kulturarbetare och andra företagare får möjlighet att själva bestämma över sina verk och själva kunna ta betalt för det som de skapar. Det är klart att upphovsrätten har en viktig ekonomisk funktion, både för den enskilde konstnären eller entreprenören och för de företag som verkar i de olika kulturbranscherna. Men den djupare betydelsen går ännu längre och är mer av moralisk karaktär. Det handlar om att försvara skaparens rätt att bestämma över sitt verk. Den som satsar inte bara tid utan också ett stort engagemang, kanske till och med sin själ, på ett konstverk eller en skapelse måste också ha möjlighet att påverka hur detta sedan ska spridas och distribueras. Det är förstås också särskilt viktigt och angeläget att upprätthålla respekten för upphovsrätten i ett

land som i allt högre grad kommer att behöva ta betalt för skapande och kreativitet.

Moderaterna klargjorde när vi antog propositionen *Upphovsrätten i informationssamhället* att vår upphovsrättsliga lagstiftning från 1960 har karaktären av ett lapptäcke. Den är svåröverskådlig, och detta bidrar till att komplicera upphovsrätten och göra den än mer svårtillgänglig för den enskilde. Det är beklagligt att så är fallet, och vi strök redan i våra motioner under vikten av att snabbt se över lagstiftningens utformning. Vi ser nu fram emot att regeringen driver på den förenkling som är nödvändig för att öka tydligheten, för att skapa teknikneutrala regler och för att öka förståelsen och respekten för upphovsrätten. Det finns skäl att fråga hur det arbetet egentligen går på Justitiedepartementet.

Fru talman! I samband med riksdagsmotionerna på propositionen *Upphovsrätten i informationssamhället* strök Moderaterna också under vikten av att göra en snabb översyn av frågan om kassettersättning. Trots de skärpningar av upphovsrätten och trots de förbud mot att bryta kopieringsskydd som vi inrättade håller regeringen fortfarande fast vid modellen att det ska vara stora, kollektiva system som reglerar detta.

Det finns skäl att titta på till exempel Storbritannien, Irland och Luxemburg, där man helt har avskaffat kassettersättningen för att gå mot individuella system med en mycket högre grad av träffsäkerhet. Den enskilda användaren betalar direkt till upphovsmännen.

Det tycker jag är en utveckling som skulle vara rimlig också i Sverige, nämligen att nivån på kassettersättningen ska nedåt och att vi ska ersätta schablonsystemen, som vi vet slår orättvist, med en starkare upphovsrätt med en direkt koppling till det individuella nyttjandet av den enskilde upphovsmannens verk. Detta är rättvisare både mot upphovsmannen och mot konsumenterna.

Här måste regeringen med sitt stora regeringskansli och sitt stora justitiedepartement ta de initiativ som krävs. Så kan vi också stärka respekten för upphovsrätten.

Anf. 100 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Många av de frågor på upphovsrättens och den övriga immaterialrättens område som vi diskuterar i det här betänkandet är frågor som riksdagen har behandlat ett antal gånger tidigare. Det är inte märkligt att frågor om immaterialrätt måste hanteras i en process som får ske i ett långsiktigt perspektiv. Det här handlar om att bygga rättssystem och att försvara principer som ska vara långsiktiga och överblickbara både för den som är rättighetshavare och för den som i konsumentssituationen förhåller sig till dessa rättigheter.

Vi kan bara konstatera att frågor om bland annat patent och upphovsrätt i dag diskuteras mer än kanske någon gång tidigare i den allmänna debatten. Jag tycker att det bara är att välkomna. Det är mycket positivt. Det är ett kvitto på den explosionsartade utvecklingen av kunskap och innovationer som vi ser i det samtida samhället men också på alla de nya möjligheter som informationssamhället och möjligheten till friare informationsflöde ger oss.

Det handlar bland annat om det rättsliga skyddet för datorrelaterade uppfinningar. Det handlar på patenträttens område om hur man ska förhålla sig till biotekniska uppfinningar, och det handlar på upphovsrättens

område framför allt om hur de upphovsrättsliga reglerna ska anpassas till det nya informationssamhället.

Samtidigt som vi ska vara tydliga med att grundprinciperna bakom dagens rättssystem och de internationella överenskommelserna som ligger till grund för den svenska lagstiftningen har tjänat oss väl och är viktiga att försvara, måste vi också vara ödmjuka för att utvecklingen ställer nya frågor som vi måste förhålla oss till. Det finns ett antal situationer där det handlar om avvägningar och en balansering mellan olika intressen. Exempelvis handlar det på patenträttens område om uppfinnarens självklara rätt att få ett rättsligt skydd för sin uppfinning och samtidigt om behovet av att säkerställa att patentsystemet används till det som det är till för, nämligen skyddet för tekniska uppfinningar som skapar nya, tidigare okända lösningar på tekniska problem. På upphovsrättens område handlar det om att försvara konstnärens, författarens, regissörens, musikerns, filmarens, eller vem det nu är, rätt att bestämma över sitt verk, rätten att bestämma om det ska spridas och i så fall på vilka villkor. Å andra sidan handlar det om den enskilde kulturkonsumentens legitima intresse av att kunna ta del av de verk som skapas och möjligheten till ett fritt informationsutbyte.

Grundprinciperna bakom dagens lagstiftning har som sagt tjänat oss väl och är viktiga att försvara. Precis som den tidigare talaren från Moderaterna berörde är upphovsrätten inte ytterst en kommersiell inrättning, även om upphovsrätten naturligtvis har en mycket stor ekonomisk betydelse för de enskilda skaparna. Framför allt handlar det om att försvara konstnärens rätt att bestämma över sitt verk, om det ska spridas och i så fall på vilka villkor.

Jag tycker inte att det är förvånande att det i alla de tre exemplen som jag tog upp – datorrelaterade uppfinningar, biotekniska uppfinningar och upphovsrätten i förhållande till informationssamhället – finns några gemensamma nämnare som kanske har stått extra mycket i fokus och fortsätter att göra det.

Den första är att den snabba tekniska utvecklingen ställer oss inför nya frågeställningar och innebär nya utmaningar där vi måste se till att anpassa regelverket så att det fungerar, inte bara för de tekniska system och de innovationer som har funnits historiskt utan också för dem som kommer i framtiden.

Den andra gemensamma nämnaren är samhällets internationalisering. Både näringslivets globalisering och det allt friare informationsflödet över jorden gör det allt viktigare att se till att vi inte i onödan har hemsnickrade lösningar på svensk mark, utan har en internationell samordning så att rättighetshavarna och konsumenterna vet att det är robusta och internationellt gångbara principer som man ska utgå från.

Här återstår en hel del att göra, till exempel att se till att vi på upphovsrättens område får en mer teknikneutral lagstiftning, vilket inte minst är viktigt eftersom medierna kommer att integreras alltmer. Det kommer att framstå som ganska meningslöst att skilja mellan olika distributionskanaler, som vi i dag ser som separerade medier. Framtiden tillhör naturligtvis i mycket stor utsträckning den digitala kommunikationen. Och det är viktigt att vi ser till att rättsprinciperna fungerar, oavsett om det handlar om analoga eller digitala medier. Här är det beklagligt att reformen som togs av riksdagen för ett år sedan innebär att man

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

på olika punkter införde ny särbehandling av olika medier. Det ansåg vi från Folkpartiets sida var mycket beklagligt, och det anser vi fortfarande.

Den tredje gemensamma nämnen är behovet av ett fortsatt arbete på det internationella planet.

Frågan om gemenskapspatent har berörts tidigare och förblir en oerhört viktig fråga för det svenska näringslivet. Det handlar också om att komma vidare med möjligheterna att åtminstone pröva om vi kan få till stånd en europeisk patentintrångsförsäkring på kommersiella villkor för att de enskilda patenthavarna, kanske särskilt i små och medelstora företag, ska få ekonomiska möjligheter att ge sig in i de ofta mycket tidskrävande och resurskrävande patenttvisterna.

Det handlar om att se över den kassettersättningsmodell som valdes förra året och som är helt och hållet bunden till den tekniska utvecklingen i det skede som den befann sig förra året. Den lagstiftningen riskerar inte bara att bli föråldrad. Jag tror att den delvis redan är föråldrad. Det handlar också om att göra en genomgripande översyn av det lapptäcke som den svenska upphovsrättslagstiftningen innebär.

Avslutningsvis, fru talman: Jag står naturligtvis bakom alla Folkpartiets reservationer. Av tidsskäl yrkar jag bifall bara till reservation nr 8, som handlar om en av de frågor som ibland försvinner i debatten, nämligen de olyckliga monopol tendenser som finns i en del av de kopieringsersättningssystem som är en del på upphovsrättens område. Här är det hög tid att göra en översyn. Jag yrkar bifall till denna reservation.

Anf. 101 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Immaterialrättsliga frågor är ett ganska svårt område, och tänk vilka konsekvenser de kan få i vardagslivet.

De som har betänkandet framför sig vet vilka kristdemokratiska reservationer som finns. Jag står självklart bakom dem. För tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 11.

För samhället är det angeläget att skapande verksamhet stimuleras och tas till vara. Rätten till ägande och egendom är en av grundpelarna i kristdemokratisk ideologi, och den rätten måste självklart förbli stark i upphovsrättsliga frågor. Äganderätten till ett verk innebär att upphovsmannen fritt kan förfoga över sitt verk genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten. Denna rätt är i princip exklusivt förbehållen upphovsmannen, och fullgod ersättning måste finnas om det sker inskränkningar i äganderätten.

Samtidigt måste den rätten vägas mot allmänhetens intresse av att ta del av konstnärliga eller vetenskapliga verk på ett sätt som är förenligt med konsumenternas ofta svaga ställning på marknaden. Man kan därför inte göra så som man beslutade på regeringens initiativ den 1 juli förra året, och både höja avgiften och kassettersättningen och begränsa den lagliga kopieringen för privat bruk.

Reglerna för kassettersättning har funnits sedan 1999, och de var i starkt behov av översyn för att bättre passa den digitala utvecklingen. Att utformningen ändrades från minut till megabyte var därför rimligt, men att höja avgiften var inte det.

Ersättningen är ett schablonartat ersättningssystem i syfte att ge rättighetsinnehavaren kompensation för den lagliga kopieringen av upphovsrättsskyddat material för privat bruk. Den ersättningen utgår i dag

alltså även för tomma cd-skivor och vhs-kassetter. Många privatpersoner, till exempel jag själv, köper i dag cd-skivor i syfte att lagra semesterbilder och andra privata bilder. De påförs en avgift som gott och väl hade kunnat täckas av den ökade försäljningen av cd- och cd-r-skivor. Dessutom är kassettersättningen redan hög i ett jämförande internationellt perspektiv. På vissa håll finns den inte alls. Inte ens tillfrågade remissinstanser har varit positiva till höjningen. Till dem hör Inspelningsinstitutet, CE Konsumentelektronikbranschen, IT-företagen, Ericsson med flera.

Därför, fru talman, yrkar jag att ersättningen återställs till den nivå som gällde före den 1 juli 2005 – 2 öre per möjlig lagringsminut – men att den ändring i utformningen som gjordes för digitala anordningar kvarstår.

Fru talman! I det förra betänkandets replikutbyte sades att regeringen får så många utredningar. När det gäller just kassettersättningssystemet skriver utskottsmajoriteten att man ska titta på det efter tre år. Då behövs det. Vi måste inse att det här är svårt eftersom vi har en stark teknisk utveckling.

För mig är det fullständigt förvånande att man kan ha kvar ett kassettersättningssystem som det nuvarande när tekniken redan har kommit så långt att man kan påstå att det är förlegat.

Bestämmelsen om kopiering för enskilt bruk i lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är förmodligen den inskränkning i upphovsmannens ensamrätt som berör flest människor och som har praktisk bäring på många offentliga verksamheter. Tidigare kunde man kopiera hela verk så länge det var för privat bruk. Denna rätt var särskilt viktig för studenter, som i många fall är hänvisade till ett litet kursbibliotek. Ett läromedel kan vara slutsålt på förlaget.

Dagens förbud mot att kopiera hela böcker är alltför långtgående och orealistiskt i förhållande till hur situationen ser ut för skolor och universitet i landet. Det har också uppmärksammats av Sveriges förenade studentkårer och flera universitet, men även Försvarets materielverk och Högskoleverket var kritiska till förbudet.

Jag vill gå en bit längre. Jag menar att de som har föreslagit detta och de som står bakom detta antingen har glömt bort eller inte alls känner till vardagen inom högskoleutbildning och forskning, åtminstone på filosofisk fakultet. En sådan pedagogisk metod som PBL, problembaserat lärande, innebär att man snabbt ska ha tag på material. Det finns inte att låna. Vad gör man för den lilla gruppen på fem personer som ska använda materialet? Författaren kanske är utomlands. Det är slutsålt på förlaget. Det är svårt att ordna det inom en begränsad tid.

Jag vill här också påpeka att regeringen inte var anbefallen av det EG-direktiv som låg till grund för skärpningen av den upphovsrättsliga lagstiftningen att genomföra denna vittgående förändring. Det hade annars kunnat mildra det faktum att studenter riskerar åtal för att de försöker komma över svårtillgängligt material som ingår i kursplanen. Det anser jag helt enkelt är absurt. Jag hoppas att regeringen återkommer med ett bättre förslag än det som nu gäller.

Jag yrkar bifall till reservation nr 11.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

Anf. 102 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Denna debatt handlar om immaterialrätt i stort, men jag tänkte i huvudsak ägna mig åt datorrelaterade uppfinningar och varför hotet om ett mjukvarupatent fortfarande är värt att ta på allvar.

Visst sade Europaparlamentet i juli förra året nej till det direktivförslag om patenterbarhet för datorrelaterade uppfinningar som då fanns. Hotet finns fortfarande kvar. Dels går europeiska patentverkets praxis åt fel håll och det patenterbara området växer, dels finns det fortfarande mycket starka krafter för att Europa ska ta efter USA och tillåta patent även där det inte finns något tekniskt bidrag.

Den fråga man måste ställa sig är: Varför skulle det då vara så hemskt om Europa fick samma rättsutveckling som USA med ett långtgående mjukvarupatent?

För att få ett bra svar på den frågan gjorde jag något som jag inte gjort tidigare. Jag lade ut ett utkast av mitt eget anförande på min blogg, johanlinander.se, och har fått in många bra kommentarer och mejl från många som är engagerade i den här frågan. Det känns bra att hålla ett anförande som inte bara visar vad jag själv eller Centerpartiet tycker utan som visar vad jag vet att många som sysslar med de här frågorna i vardagen också tycker.

Jag vill anföra tre huvudskäl till att vi inte ska ha ett mjukvarupatent. För det första skulle småföretagen inte kunna överleva. För det andra skulle det skapa en monopolsituation. För det tredje skulle utvecklingen inom programmering avstanna.

De små företag som jobbar med programmering skulle framför allt av kostnadsskäl över huvud taget inte ha möjlighet att ta ett världsomfattande patent. Det skulle sluta med att om ett större företag som har de här möjligheterna tog patent på samma sak skulle inte de som har skapat innovationen från början få använda den själva.

Mellan de stora världsledande företagen skulle det säkert uppstå en byteshandel med patent så att man fick rätt att använda patentskyddad mjukvara. De små företagen skulle inte ha något att ge i utbyte. Om de skulle behöva betala för rättigheten att använda nödvändig mjukvara skulle de inte ha chans att klara sig i konkurrensen.

Vi är faktiskt redan där att små mjukvaruutvecklare ibland blir kontaktade av större företag som hävdar att de har patent på just det som mjukvaruutvecklaren håller på att utveckla, och skadeståndskrav ställs om man inte upphör att utveckla och sälja mjukvaran.

För det andra: En monopolsituation skulle skapas. Redan i dag kan man se att alltför patentansökningar från de största företagen innehåller orimligt många användningsområden även för i grunden ganska enkel teknik. Det gör att andra inte kan utveckla innovationer inom samma områden, och givetvis försämrar det konkurrensen. De stora företagen kan skapa monopol inom stora utvecklingsområden genom att inte tillåta någon annan att komma in. Det kan man redan se händer i USA.

För det tredje: Detta är den kanske viktigaste punkten, nämligen att utvecklingen skulle stanna upp. Jag skulle vilja påstå att det inte är de stora företagen som Microsoft och IBM som leder utvecklingen i fråga om mjukvara. Det är småföretagare och privatpersoner som står för de allra största och viktigaste innovationerna. För en hemmaprogrammerare skulle det bli omöjligt att hålla ordning på vilka mjukvarupatent som är

tagna. Och det är nästan omöjligt att skriva ett program utan att använda koder som någon annan redan har använt. Det skulle vara nästan omöjligt att inte trampa på en patentmina.

Fru talman! Detta är ett komplicerat område, som Yvonne Andersson också sade. Jag skulle vilja göra ett par jämförelser för att tydliggöra vad patent på mjukvara skulle innebära för programmerare.

Man kan jämföra programmering med att skapa musik. När en musiker skriver ett musikstycke eller en låt använder han eller hon olika kombinationer av ackord och sätt att spela på. Även vid inspelningen av musiken kan själva arrangemanget av musiken ha stor betydelse för hur det låter. Lyckligtvis kan inte detta patenteras. Även om Madonna har använt ett sätt att dämpa musiken mitt i en låt kan hon inte ta patent på det, och hon kan inte hindra andra från att göra samma sak. Hela låten är skyddad av upphovsrätt, men sättet att spela musiken på kan inte patenteras.

På samma sätt bör det vara för programmering. Ett program som helhet är skyddat av upphovsrätt, men varje del och kombination av kod eller idéer ska inte kunna skyddas av patent. Det måste vara fritt att använda olika idéer trots att de har använts tidigare för att kunna skapa nya program som kanske till och med är bättre än de gamla.

Jag skulle också vilja göra en jämförelse mellan programmering och matlagning, om det är någon här i kammaren som är mer intresserad av det. Om det skulle vara möjligt att ta patent på olika grundsåser, kanske en vit grundsås eller en brun grundsås, skulle det bli oerhört svårt att vara kock och skapa nya såser eftersom de flesta bygger på grundsåserna. Ni förstår säkert. Likadant skulle det vara inom programmering.

Jag satt också och funderade på hur det skulle vara om det redan på 1700-talet, om vi går tillbaka till musiken, hade gått att ta patent på olika kombinationer i musikstycken. Om Joseph Haydn hade tagit patent på ett stycke i en symfoni där det slås väldigt kraftigt på en puka samtidigt som alla stråkar spelar för fullt, hade ju inte Mozart några år senare kunnat komponera de verk där han använder samma teknik. Och om Mozart hade tagit patent på alla de sätt att spela och kombinationer av olika instrument som han kom på för sina 626 olika kompositioner, skulle det inte ha varit lätt att heta Ludwig van Beethoven och komma några år senare. Hans verksamhet hade fått handla om att försöka undvika alla de musikpatent som Mozart redan hade tagit.

Alla inser orimligheten i att ta patent på delar av musikstycken och sätt att spela. Lika orimligt och utvecklingshämmande skulle det vara om vi fick ett mjukvarupatent. Upphovsrätten skyddar musiken, och den skyddar också programvaran, och det tycker jag räcker.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 4 om datorrelaterade uppfinningar och till reservation 13 om översyn av upphovsrättslagen.

Anf. 103 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tala om gemenskapspatent. Det som det handlar om är att vi behöver ett gemensamt patentsystem för hela EU. Finessen med detta är att man slipper söka patent i varje land som man vill sälja sin produkt i. Detta är naturligtvis något som gynnar uppfinnarna och näringslivet och som ger fler arbetstillfällen. Den här frågan ligger inte bara på oss här i Sverige, utan också på EU-nivå. Och Sverige är ett av de länder där man mycket hårt driver på för att få en lösning, både

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

för att spara tid och pengar och för att slippa alla patentansökningar. Detta är därför lite grann att slå in öppna dörrar eftersom detta är någonting som regeringen redan driver. Men naturligtvis måste vi fortsätta att driva detta.

Datorrelaterade uppfinningar är ett område som växer hela tiden i takt med att alltmer i samhället blir datoriserat. Grundprincipen är att det ska vara teknikneutralt, alltså både upphovsrätt och patenträtt. Tidigare när väldigt lite var via dator fanns inte detta behov lika tydligt. Men detta behov har uppstått, och det kommer att bli större och större ju mer som blir datoriserat. Det är därför så viktigt att man ligger i framkanten av utvecklingen här.

Det får inte vara så att den som säljer sina varor i affärerna har ett fullgott skydd, till exempel uppfinnaren som har gjort produkten eller konstnären som har skrivit ett musikstycke, medan den som säljer via datorn inte har detta skydd. Därför är det så viktigt att samma skydd gäller oavsett hur man säljer produkten. Det är produkten i sig som är det viktiga.

Sedan är det givetvis viktigt att man även i datorns värld har en balans mellan konsumenternas intressen och upphovsmannens intressen, alltså konstnären eller uppfinnaren. Däremot blir det väldigt märkligt om man just i datorns värld helt slår ut uppfinnarnas och kulturarbetarnas skydd, medan man i den vanliga världen har ett fullgott skydd. Den här balansen måste finnas, men detta måste vara teknikneutralt. Det är en viktig princip.

Det är också väldigt viktigt att man inte har ett totalt fritt spelrum, vilket vi lite grann har i dag när det gäller datorrelaterade uppfinningar. Det finns alltså redan i dag tiotusentals patent beviljade för datorrelaterade uppfinningar, men det finns olika praxis, alltså hur man tillämpar regler som styr. Och det är olika regler i olika länder. Det gör att det är väldigt viktigt att slå fast vilka regler som gäller.

Man har här tidigare tagit upp diskussionen om den amerikanska modellen. Där är det väldigt tveksamt vad man kan få patent på. Där tangerar det att man kan få patent på mjukvara och rena affärsmetoder. Det är just det som vi vill komma ifrån. Det är därför som det är så viktigt att ha tydliga och klara regler som inte går den amerikanska vägen men som naturligtvis ändå innebär någon form av skydd. Där har man slagit fast att om det finns en teknisk uppfinning ska man kunna bli skyddad. Men det är alltså väldigt klara och strikta regler.

Men detta är också en fråga som inte enbart ligger på Sveriges bord, utan det är faktiskt EU som beslutar här. Och Europaparlamentet har nyligen haft en omröstning där man har underkänt det kompromissförslag som har kommit fram just utifrån att man vill gå ännu längre från den amerikanska modellen än man redan har gjort. Det gör att vi får avvakta processen inom EU. Naturligtvis driver vi vår linje. Men det är inte bara upp till oss. Och just nu har hela processen gått i stå. Det är lite grann samma problem som när det gäller gemenskapspatentet. Det är väldigt trögt.

Detsamma gäller biotekniska uppfinningar där forskningen har gått framåt. Nu kan man gå in i människokroppen på kromosomnivå. Och här är frågan om man ska kunna ta patent på till exempel en modell där man tillverkar mediciner och undersökningsmetoder inom vården kopplade

till denna nya kunskap. Svaret är att man ska kunna göra det men väldigt reglerat, så att det inte blir så som man har talat om, att man tar patent på liv. Det är samma sak här som när det gäller datorrelaterade uppfinningar att det redan finns mängder med patent beviljade.

Det finns alltså redan en praxis i rättsväsendet, men vi har ingen kontroll över åt vilket håll den praxisen går. Det är därför det är så viktigt att ha klara regler.

När det gäller kopiering av litterära verk för privat bruk har det visat sig att det är ett väldigt stort problem att man har satt i system att masskopiera kurslitteratur. Det har till och med varit fall där författaren har fått inkomster från en handfull sålda böcker samtidigt som böckerna har varit spridda över universitetet. Då har man alltså olagligt kopierat mängder med böcker. Det är just för att komma från det som vi har sagt att man inte ska kopiera hela böcker. Men det görs undantag. När vi fattade det beslutet klargjordes det att är det ovanlig litteratur, gammal litteratur som endast finns i liten omfattning eller om det är svårigheter med att få tag i upphovsmannen kan man utfärda licenser, antingen med godkännande av upphovsmannen eller genom tvång. Det innebär att man helt enkelt fattar ett beslut om det för att det ska komma till exempel studenterna på ett universitet till del.

Sedan har vi frågan om kassettersättningen. Kassettersättningen går ut på att man betalar en liten avgift när man spelar in till exempel film eller musik. Man betalar för cd-skivor, tidigare vhs-kassetter och nu dvd-skivor. Orsaken till att de här reglerna finns är att upphovsmännen, de som gör film och musik, har kommit överens om att det egentligen inte ska vara tillåtet att kopiera deras verk. Det leder till att färre köper film och musik, och upphovsmännen får svårt att försörja sig. Då har man kommit fram till att man kan gå med på en kopiering för privat bruk i liten omfattning. Då måste upphovsmännen få intäkter på något sätt. Det har lösts så att man betalar 2 öre per inspelningsminut på cd-skiva, dvd-film och så vidare.

Frågan om kassettersättning handlar nog inte om att den ska avskaffas. Då tror jag inte att upphovsmännen kommer att gå med på kopiering för privat bruk. Däremot måste vi följa utvecklingen i samhället. Det finns ett stort behov av en översyn av kassettersättningen och hela upphovsrätten, som tidigare talare har påvisat. Regeringen har aviserat en sådan stor genomgripande översyn. Samtidigt har vi precis nyligen uppdaterat upphovsrätten och gjort förändringar. I det sammanhanget vill man se lite hur det fungerar i praktiken innan man ändrar allt i grunden. Det är orsaken till att det dröjer lite. Men naturligtvis kommer vi att ligga på så att det inte dröjer alltför länge innan vi får den stora övergripande översynen, som det är ett stort behov av med tanke på den tekniska utvecklingen, datoriseringen och förändringarna i samhället.

Anf. 104 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Fru talman! Jag ägnade en ganska stor del av mitt anförande åt att tala om vikten av att komma framåt i frågan om gemenskapspatent och försöka laga efter läge i den debatten. Jag påpekade att det faktum att förhandlingarna i Bryssel går trögt inte är ett skäl till att inte göra någonting här hemma i Sverige. Det skulle jag vilja att Hillevi Larsson kommenterade och bemötte.

Prot. 2005/06:65

1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

Jag skulle också vilja att du kommenterade det initiativ som den svenska regeringen tyvärr inte har tagit, utan EU-kommissionen, som nu har bjudit till en konsultation med EU:s medborgare om andra möjliga vägar att komma framåt för att uppnå de syften som ligger till grund för idén om ett gemenskapspatent, nämligen att gå vidare genom att tydligare öka tempot i att harmonisera de olika medlemsländernas lagstiftning. De andra vägar som man har pekat på är att gå vidare med den metod som handlar om ett ömsesidigt erkännande av de olika medlemsländernas patentsystem.

Jag vill helt enkelt veta: Vad är Socialdemokraternas uppfattning om de olika modellerna? Är vägen om ökad harmonisering av det svenska regelverket med det europeiska systemet en väg som Socialdemokraterna säger ja till?

Anf. 105 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det gäller först att klargöra vad det europeiska systemet är. I dag har vi ett lapptäcke av olika system i olika länder. Syftet med ett gemenskapspatent var just att komma ifrån de olika reglerna så att man bara ska behöva göra en enda patentansökan för att få tillgång till hela EU-området. Jag tror inte att man ska släppa målet om gemenskapspatent, men naturligtvis kan man tänka sig övergångslösningar. En övergångslösning är så klart att så långt möjligt harmonisera. Då är det också viktigt att man verkligen harmoniserar mot mitten så att det inte blir en förskjutning åt det ena eller det andra hållet. Man får gå utifrån genomsnittet i EU, men det är å andra sidan det hela arbetet med gemenskapspatent handlar om.

Sedan är språkfrågan ett stort problem. Frågan är: Ska allt översättas till alla språk? Det är tidsödande och kostsamt. Å andra sidan missgynnas vi som utgör ett litet språkområde om allt kanske ska vara på de stora språken.

Det finns många frågetecken här. Naturligtvis är vi och regeringen villiga till övergångslösningar, men slutmålet får vi inte släppa, och det är att vi ska ha ett gemenskapspatent med samma regler i alla EU-länder.

Anf. 106 HENRIK VON SYDOW (m) replik:

Fru talman! Just i det låsta läget är det än mer intressant att med kraft verkligen titta på vad vi själva kan göra här hemma för att ta steg som förenklar, förbättrar och gör det lättare för småföretagare att få patent på sina idéer.

Jag kan inte förstå hur Socialdemokraterna agerar. Du säger: Javisst, en ökad harmonisering är möjlig, det är en väg att vandra, det ska vi titta på. Men samtidigt slår ni ned de motionsyrkanden som finns rakt av. Moderaternas yrkanden om att titta på hur sekretessreglerna kan harmoniseras med EU-system och hur Patentverket och de olika myndigheterna kan samverka på ett bättre sätt avstyrker ni och hänvisar att det pågår förhandlingar i Bryssel om ett gemenskapspatent, men dessa har kört fast. Det är djupt olyckligt om regeringen företräder den hållningen att vi ska vänta på ett gemenskapspatent. Det finns konkreta förslag och motionsyrkanden, som ni i dag avstyrker, som går ut på en ökad harmonisering, att vi själva gör det arbete som Bryssel inte gör åt oss.

Jag förstår inte hur Hillevi Larsson menar när hon å ena sidan säger att harmonisering är bra och å andra sidan avstyrker de yrkanden som finns på detta.

Hillevi Larsson säger att regeringen tycker att den här frågan är mycket viktig och driver på. Ja, det har inte gett de resultat som vi hoppats på. Det ska vi förstås inte skylla den socialdemokratiska regeringen för, men jag vill ändå veta: Om frågan är så viktig som Hillevi Larsson hävdar från talarstolen, vilka initiativ tar den socialdemokratiska riksdagsgruppen för att sätta press på Justitiedepartementet och justitieministern att verkligen med kraft driva frågan?

Anf. 107 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att regeringen med glädje hade drivit harmoniseringar om det hade varit möjligt. Frågan är: Vad ska man harmonisera till? Det finns helt olika system i alla länder. Ska man ena dagen harmonisera efter ett land och den andra utifrån ett annat? Det är just det som är problemet, och det är därför som alla länder måste samsas. Det räcker inte med att ett enda land, Sverige, försöker harmonisera åt det ena eller det andra hållet. Därför tror jag att vi inte får släppa slutmålet om samma patent i hela Europa.

En annan viktig fråga är patentintrångsförsäkring, som det också finns motioner om. Det handlar om möjligheter för inte minst mindre företag eller enskilda uppfinnare att försäkra sig mot att någon gör intrång i ens patent. Det kan bli en väldigt dyr rättsprocess. Det försäkringen är till för är att klara det på EU-nivå. Det finns en stark vilja från EU att lösa detta på internationell nivå. I detta fall har man även sagt att man från Näringsdepartementet i Sverige är beredd att se över frågan för svenska uppfinnare och svenska företagare som en övergångslösning.

Anf. 108 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Jag lyssnade uppmärksamt på det som Hillevi Larsson sade om grundprinciperna för hur lagstiftningen borde se ut. En sak som jag tyckte var intressant och som låter bra är att vi borde jobba för en teknikneutral lagstiftning.

Därför tycker jag att det är lite förvånande att Socialdemokraterna och regeringen har drivit igenom regler som ni uppenbarligen fortfarande försvarar och som innebär att man inför ny särbehandling av olika distributionsformer för ett och samma verk. Jag tänker då till exempel på reglerna för privatkopiering, där vi ju är helt överens om att det är viktigt att den privata kopiering som tillåts ska vara till för privat bruk. Det är viktigt att man har tydliga regler mot till exempel den omfattande piratkopiering av kurslitteratur som är ett stort problem på många lärosäten.

Men samtidigt måste man säga att det är svårt att upprätthålla respekten för upphovsrättsreglerna om man säger att ett visst verk, i det här fallet en bok, är tillåtet för den enskilda att kopiera i ett exemplar eller två om det finns digitalt men däremot inte om det finns i tryckt form – då får det inte kopieras i sin helhet. Det blir svårt att upprätthålla respekten för reglerna då.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

På motsvarande sätt är det när det gäller kassettersättningen. Man har skapat regler som gör att man inte tar hänsyn till den tekniska utveckling på det digitala området som gör att olika digitala lagringsmedel tar olika mycket utrymme. Med regeringens system betalar man faktiskt inte kassettersättning för att få kopiera enskilda verk, utan man betalar för megabyte. Man betalar för att äga megabyte. Det är det grundproblemet som gör att lagstiftningen inte bara kommer att bli omkullsprungen av utvecklingen utan också redan är det.

Anf. 109 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Visst finns det problem när det gäller kassettersättningen. Det är just därför vi ska se över den. Det är viktigt att inte förhastat översynen med tanke på att vi måste låta den nya lagstiftningen gälla ett tag och se hur den fungerar i praktiken. Men det är alldeles uppenbart att det hela behöver ses över.

Det är svårt att få ett system som fungerar hundraprocentigt oavsett hur man gör. Det beror på att man inte vet till exempel hur många som kopierar för att lägga ut sina privata semesterbilder och hur många som kopierar för att spela in upphovsrättsskyddat material. Man har gjort en avgränsning som säger att om man inom sitt arbete behöver kopiera slipper man betala kassettersättning. Men det är alltså svårt att få ett system som fungerar hundraprocentigt.

När det gäller det här med megabyte är ju det ett av få mätmedel. Men det kan mycket väl vara så att man i en översyn förändrar reglerna. Någon form av förändring kommer att komma till stånd.

Det blir allt svårare att sälja böcker i det digitala samhället. Det är konkurrensen från det digitala, men även från film, tv och så vidare som spelar in. Alla dessa kanaler håller på att ta över. Det är orsaken till att man har specialregler. Dessutom har vi det här med masskopiering av kurslitteratur.

Jag kan hålla med dig om att man principiellt borde få kopiera ett eller två verk. Men man har också sagt i lagstiftningen att man inte kommer att prioritera de fall där det är ett eller två verk som kopieras. Det är de fall när det är hundra- eller tusentals som man vill komma åt med lagen.

Anf. 110 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Fru talman! Låt oss komma vidare med kassettersättningen, och låt oss göra det så snart som möjligt!

Det finns en glidning i de uttalanden som Hillevi Larsson har gjort här i debatten. Visst har regeringen sagt att utredningar ska komma, men de skjuts på framtiden. Kassettersättningen kopplas, om jag förstår det rätt, till en allmän översyn av upphovsrättslagen. Men faktum är att regeringen när den lade fram propositionen om upphovsrätten i informationssamhället sade att översynen av upphovsrättslagen ska inledas så snart genomförandet av EG-direktivet är klart. Det är alltså det EG-direktiv som vi nu införlivade i svensk lagstiftning.

För ett år sedan var man beredd att sätta i gång och börja utreda detta ganska omgående. Nu står vi här, nästan ett år senare, och får veta att det kan dröja ännu en tid. Nu vill man vänta in effekterna av ett antal lagändringar innan man börjar utvärdera.

Jag tycker att det här är ganska bekymmersamt. Det finns ett stort antal punkter där det finns ett skriande behov av att vi kommer vidare och ser till att vi får robusta och teknikneutrala regler som klarar den framtida utvecklingen. De ska också säkerställa balansen mellan rättighetshavarnas intressen och andra intressen som ibland kan behöva balanseras mot dem.

Prot. 2005/06:65
1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

Anf. 111 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! En anledning till att man sade att översynen skulle gå snabbt var att man väntade sig rätt så rejäla höjningar av kassettersättningen. När man förhandlade om frågan visade det sig att upphovsmännen insåg att det redan finns rätt så bra ersättningar genom kassettsystemet, vilket innebär att det blev rätt så marginella höjningar jämfört med vad man hade förväntat sig.

Dessutom har man börjat inse att möjligheten finns att till exempel billigare privatkopiera tomma cd- och dvd-skivor från Tyskland. Den internationella konkurrensen gör att man måste tänka sig för. Det är en av anledningarna till att det här inte är lika brådslande. Det blev inte så enorma höjningar.

Samtidigt har vi fildelningsbestämmelserna, det vill säga att man inte utan upphovsmannens tillåtelse ska dela med sig massupplagor av filmer och musik på nätet. Man har redan nu kunnat se att alltför konsumenter väljer laglig fildelning, det vill säga med upphovsmannens tillåtelse eller mot att man betalar en smärre summa. Det innebär att vi kanske får se ökad laglig försäljning, och då blir ju det ett skäl att sänka kassettersättningen. Upphovsmännen får ju då in sina pengar i andra ändan.

Därför tror jag att det är viktigt att inte förhastat arbetet. Däremot får det naturligtvis inte dröja för länge heller, för det finns uppenbarligen stora behov av att se över allting kring kassettersättningen.

Anf. 112 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kommer att fortsätta där Martin Andreasson slutade. Jag tycker att vi inte alls har berört den tekniska delen och de tekniska produkternas användning och försäljning i vårt land i debatten tidigare.

Redan när den här lagen antogs visste vi i själva verket att kassettersättningen såsom den ser ut i dag med den teknik vi har innebär att det är fel grupp som får betala en stor del. Det gäller till exempel de som använder digitalkamera. Det är de som får betala det som man nu påstår ska gå till dem som har upphovsrätten till musik och annat.

Vi i vårt parti vill värna äganderätten, men vi vill att ersättning ska betalas av rätt personer. Därför sade vi att den kassettersättning som fanns då fick ligga kvar. Jag förstår inte att Socialdemokraterna ville höja den när vi redan hade det så.

Dessutom är det helt riktigt som har sagts här; man kan köpa in produkter från våra närliggande länder betydligt billigare än i Sverige. Det handlar också om den inhemska produktionen, åtminstone om den inhemska försäljningen.

Det var den ena delen. Jag vill också ta upp den andra delen. Det gäller litterära verk i undervisningssyfte. Där var vi tydliga från vårt parti med att vi skulle tillåta kopiering när det inte fanns någon upplaga som

man kunde använda på marknaden. Varför valde regeringen och ni socialdemokrater att gå längre än EG-direktivet i den frågan?

Anf. 113 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om litterära verk i undervisningssammanhang har vi valt en modell med licenser, som jag tidigare nämnde. Man kan antingen komma överens med den som har skrivit kurslitteraturen eller kopiera utan medgivande, när den personen har avlidit eller inte går att nå, för studenternas och undervisningens skull. Det finns alltså undantag på området. Den frågan kommer att lösas, och det är fastslaget i reglerna att det är andra regler som gäller där än för vanlig litteratur.

Digitalkameror ska givetvis inte vara det som man i första hand tar kassettersättning för. Man måste göra en översyn av vad de olika tekniska lösningarna används till. Digitalkamera används huvudsakligen för privat bruk och för egna bilder. Det måste vägas in, och det vägs redan in i dagens system. Men med den utveckling som hela tiden sker måste man i ett framtida system väga in detta ännu mer.

Man har ju förhandlingar med upphovsmännen, och det var där man kom fram till att kassettersättningen bara skulle höjas marginellt nu senast. Men den översyn som vi aviserar är större. Det handlar inte om en förhandling, utan det handlar om att eventuellt ändra hela regelverket. Ett argument som upphovsmännen har haft är just att det är så mycket piratkopiering på nätet att man har svårt att försörja sig. Om denna nu blir mindre, vilket man redan ser en tendens till på grund av de nya reglerna, försvinner ju skälet till att ha så hög kassettersättning. Därför är det väldigt viktigt, men vi måste avvakta lagen om piratkopiering och se effekterna fullt ut innan vi ändrar hela regelverket för kassettersättningen.

Anf. 114 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kan inte se var vi som använder megabyte till egna semesterbilder kommer undan att betala kassettersättning. På vilket sätt kommer vi undan att betala den här ersättningen? Var finns det?

Den andra frågan är återigen: Om man nu vill harmonisera med övriga Europa, varför går vi längre än övriga Europa när det gäller kopieringen på våra lärosäten?

Även om det har varit ett problem med piratkopieringen på lärosätena – det kan jag inte neka till – måste vi ha en hållbar och möjlig utveckling av kunskapen. Väldigt mycket av den här litteraturen är skriven av människor som kan ha gått bort, och man har inte rätt ut detta riktigt.

På vilket sätt fungerar de här licenserna? När jag har kollat det har jag inte hört att de som jag har mött inom högskolevärlden vet hur man söker de licenserna. Har det getts ut information? På vilket sätt har ni arbetat så att det här kan nyttjas på ett bra sätt i realiteten? Vi vill ju inte göra studenter och lärare till nästintill kriminella.

Anf. 115 HILLEVI LARSSON (s) replik:

Fru talman! Anledningen till att vi har infört de här reglerna kring kopiering av läromedel är den gigantiska kopiering som har skett. Författarna av de här verken har i stort sett inte fått in någonting alls på en del håll där det har gått riktigt illa till. Det har till och med funnits fall där

bokhandlare har haft en hemlig avdelning längst bak i affären som enbart har syftat till att kopiera böcker till studenter i stort sett dygnet runt. Man säljer dessa böcker till kanske halva kostnaden av vad de annars hade kostat, men intäkterna kommer inte författaren till del. Det är detta jätteproblem som har gjort att vi har tvingats införa regler.

Men samtidigt har vi licenserna, som jag var inne på. Detta ska inte drabba studenterna. Är det ovanlig litteratur eller litteratur som finns i liten omfattning måste detta naturligtvis gå att lösa. Där är det väldigt viktigt att informera. Det är mycket möjligt att de nya reglerna inte har nått ut fullt ut. Man har hört detta om förbud mot privatkopiering, men man har inte hört att det finns licenser. Där måste informationen bli bättre. Där får väl alla hjälpa till, tror jag.

Sedan är det helt riktigt att det är ett fyrkantigt sätt att mäta kassettersättningen i megabyte. Detta måste naturligtvis tas upp i den översyn som är på gång. Det kommer att vara en av de stora frågorna där. Huvudsyftet är ju att det är för upphovsmännens skull. Det är inte för att hindra privatpersoner från att ta egna bilder och spela in egna filmer.

Anf. 116 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till motion Kr382 yrkande 35. Självklart står jag bakom samtliga yrkanden i denna motion, men för tids vinnande yrkar bifall endast till det nämnda.

Jag håller helt med om den argumentation som Centerens Johan Linander framförde angående datorrelaterade uppfinningar. Jag instämmer i reservation 4, vilket är tämligen enkelt eftersom den bygger på en miljöpartimotion. Jag vill ändå påpeka att Centern och vi i Miljöpartiet har en samsyn kring de här frågorna sedan en tid tillbaka.

I mitt anförande tänkte jag uppehålla mig kring den partimotion vi har väckt i ärendet.

Den nya upphovsrätt som riksdagen beslutat om balanserar dåligt intressena för både kulturskapare och kulturkonsumenter. Det är viktigt med en stark upphovsrätt som ger kulturskapare möjlighet att leva på sitt yrke samtidigt som konsumenter har möjlighet att ta del av det sköna i samhället. Det kräver enkla lagar som går att efterfölja och balans mellan olika intressen. I den nya upphovsrättslagen finns ett skydd för tekniska åtgärder mot kopiering.

Vi inom Miljöpartiet har varit kritiska mot förslaget och menar att det hindrar människor att använda rätten att kopiera för privat bruk. Den nya lagen inskränker den enskildes rättigheter och gör en stor del av svenska folket till brottslingar. Till grund för den nya lagstiftningen låg ett EU-direktiv som i sin tur hade nästan tio år gamla FN-fördrag som förlaga. Det skapades i en tid då Internet inte hade samma betydelse som nu. Eftersom EU-direktivet som ligger till grund för den proposition som lagen nu vilar på inte lämnar mycket handlingsutrymme är det svårt att nå en rimlig balans. Därför måste Sverige verka för en omförhandling av direktivet samt på FN-nivå verka för en omförhandling av de fördrag som reglerar upphovsrätt så att de bättre tar till vara både konstnärernas och de enskilda konsumenternas behov i det digitala samhället.

Vi är för en upphovsrätt som ger ett bra skydd för artisterna i balans med allmänna intressen, men nu är det till stor del bara branschens intressen som vägs in.

Prot. 2005/06:65

1 februari

*Immaterialrättsliga
frågor*

Miljöpartiet tycker att det är rimligt att upphovsmän får ensamrätt att överföra sina verk till allmänheten. Den enskilde konstnären kan då själv bestämma över sitt verk, men vi i de gröna vill att det införs regler som innebär att kopiering för privat bruk ska ha företräde framför det tekniska skyddet. Det ska alltså vara möjligt att begära ett vitesföreläggande om film- och musikbranschen gör det omöjligt eller svårt att kopiera lagligt för privat bruk. Med att fildelning bör vara tillåten menar vi att det ska vara lagligt med själva nedladdningen från Internet för enskilt bruk. Att själva tillgängliggörandet av upphovsrättsskyddat material är olagligt, som i dag, tycker vi däremot är rimligt.

Det är också viktigt att den helt legitima fildelning som sker är laglig även fortsättningsvis. Internet innebär inte bara svårigheter utan också möjligheter för musiker, bildkonstnärer, författare och andra upphovsmän att nå en bred och stor publik.

Om lagstiftningen begränsar legitim användning av teknologi skadas artistens möjlighet att kontrollera sina verk. Det finns ekonomiskt starka grupper som vill motverka den fria kommunikationen på Internet, men deras intressen får inte bli tongivande. Det är viktigt att konstnärer får skälig ersättning för sina verk, men att införa förbud som hindrar teknisk utveckling är bakåtsträvande och hindrar nya kulturskapare att nå ut.

När utvecklingen ledde till ökad kopiering med hjälp av videoband och kassetter infördes en kassettagift för att ersätta upphovsmännen. I dagens digitala värld behövs nya former för ersättning som kan skapa just den balans som nämns i nyss nämnda proposition.

Miljöpartiet anser därför att kassettagiften bör ses över för att film- och musikbranschen inte ska kunna missgynna vissa tekniska lösningar och för att möjligheterna att ta ut avgifter avgränsas på ett bättre sätt. Konstnärer har laglig rätt till upphovsrättslig ersättning vid fotokopiering av deras verk.

För att stat och kommun i utbildningssammanhang ska slippa kontakta varje enskild konstnär vid varje kopieringstillfälle skrivs licensavtal med varje konstnärsgrupp genom dess största organisation. Medlemmar i mindre organisationer förvägras därmed sin kopieringsersättning, vilken i stället går till kolleger i den större organisationen. Nu ges inte kopieringsersättningens klumpsumma direkt till den största organisationen utan till den privata föreningen Bonus Presskopia, där alla så kallade huvudorganisationer inom foto, konst, musik och skrift är representerade. Bonus betalar sedan ut de olika kårernas kopieringsersättning till respektive huvudorganisation. Problemet är att Bonus inte medger alla konstnärsgroupers medlemskap. Vissa konstnärer står därmed utan möjlighet att få ersättning för kopiering av dessa verk.

Miljöpartiet anser att statens och kommunernas kopieringsersättning ska gå till alla de konstnärsgroupers som ställer sina medlemmars verk till förfogande för kopiering. Vi vill att regeringen återkommer med förslag på korrigering av den statliga och kommunala kopieringsersättningen så att mindre organisationers medlemmar inte missgynnas.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Kammaren beslutade kl. 13.20 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU8 Omvandling av fängelse på livstid

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd)

Förberedande votering:

46 för res. 1

24 för res. 2

212 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

214 för utskottet

44 för res. 1

24 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 42 fp, 22 v, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 1: 44 m

Avstod: 23 kd, 1 c

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 10 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Cristina Husmark Pehrsson (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (Avskaffande av fängelse på livstid)

1. utskottet

2. res. 3 (v, fp, kd, mp)

Votering:

177 för utskottet

101 för res. 3

1 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 42 m, 14 c

För res. 3: 40 fp, 23 kd, 22 v, 2 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 m

Frånvarande: 23 s, 12 m, 8 fp, 10 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU9 En möjlighet för Kustbevakningen att förelägga ordningsbot

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU10 Olovlig befattning med narkotikaprekursorer

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.

Punkt 1 (Aktiekapitalets storlek)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

Votering:

264 för utskottet

16 för res. 1

1 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 44 m, 41 fp, 23 kd, 22 v, 12 mp, 1 -

För res. 1: 16 c

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 23 s, 11 m, 7 fp, 10 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Punkt 4 (Revisionspliktens omfattning)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, kd, c)

Votering:

157 för utskottet

126 för res. 3

1 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 3: 44 m, 41 fp, 25 kd, 16 c

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Punkt 7 (Översyn av handelsbalken och avtalslagen)

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

259 för utskottet

25 för res. 6

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 44 m, 42 fp, 22 v, 16 c, 13 mp, 1 -

För res. 6: 25 kd

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU13 Immaterialrättsliga frågor

Punkt 1 (Patentansökningar)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

240 för utskottet

44 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 42 fp, 25 kd, 22 v, 16 c, 13 mp, 1 -

För res. 1: 44 m

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Punkt 3 (Datorrelaterade uppfinningar)

1. utskottet

2. res. 4 (c)

Votering:

213 för utskottet

29 för res. 4

42 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 44 m, 25 kd, 22 v, 1 -

För res. 4: 16 c, 13 mp

Avstod: 42 fp

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Prot. 2005/06:65

1 februari

Punkt 7 (Upphovsrättsligt skydd)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring som föranleddes av bifall till mot.
Kr382 yrk. 35 (mp, -)

Votering:

227 för utskottet

15 för mot.

42 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 2 m, 42 fp, 25 kd, 22 v, 15 c

För mot.: 1 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 42 m

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Punkt 9 (Ersättning för kopiering)

1. utskottet

2. res. 8 (m, fp, kd, c)

Votering:

143 för utskottet

126 för res. 8

13 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 22 v, 1 -

För res. 8: 44 m, 41 fp, 25 kd, 16 c

Avstod: 13 mp

Frånvarande: 24 s, 11 m, 7 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Punkt 10 (Kassettersättning)

1. utskottet

2. res. 11 (kd)

Votering:

161 för utskottet

25 för res. 11

98 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 121 s, 1 fp, 22 v, 16 c, 1 -

För res. 11: 25 kd

Avstod: 44 m, 41 fp, 13 mp

Frånvarande: 23 s, 11 m, 6 fp, 8 kd, 6 v, 6 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 27 januari

2005/06:224 av *Per Landgren* (kd) till finansminister Pär Nuder
Teorin bakom fastighetsskatten

2005/06:225 av *Axel Darvik* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Konkurrensutsättning av studiemedel

den 30 januari

2005/06:226 av *Gunnar Axén* (m) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Fortsatt utredning om lotterilagen

2005/06:227 av *Sverker Thorén* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Beredskapen i händelse av oljeolyckor

2005/06:228 av *Christer Nylander* (fp) till näringsminister Thomas
Östros

Tillväxt och jobb i nordöstra Skåne

den 31 januari

2005/06:229 av *Elina Linna* (v) till socialminister Berit Andnor
Statsbidrag till handikapporganisationer

2005/06:230 av *Nina Lundström* (fp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Bostadsmarknaden och hemlösheten

den 1 februari

2005/06:231 av *Sverker Thorén* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Beredskap vid oljeolyckor

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 februari.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställes

den 1 februari

2005/06:902 av *Åsa Torstensson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
E 6 genom Bohuslän

2005/06:903 av *Åsa Torstensson* (c) till vice statsminister Bosse Ringholm

Sveriges medlemskap i EU och utgången i Vaxholmskonflikten

2005/06:904 av *Åsa Torstensson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Översyn av rovdjurspolitiken och synen på vissa brott mot jaktlagstiftningen

2005/06:905 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Gränsöverskridande vård

2005/06:906 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Deltidssjukskrivning

2005/06:907 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Försäkringskassan och cancersjuka

2005/06:908 av *Marie Wahlgren* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky

Arbetsvillkor för gästforskare

2005/06:909 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsmiljölagen

2005/06:910 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Shakir Al-Dujailys försvinnande

2005/06:911 av *Agneta Gille* (s) till statsrådet Lena Hallengren
Barnskötarnas roll i förskolan

2005/06:912 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Prissättningen hos SJ

2005/06:913 av *Kenneth G Forshund* (s) till utrikesminister Laila Freivalds

Metoder för terroristbekämpning

2005/06:914 av *Kenneth Lantz* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Jämknings av trafikskadeersättning

2005/06:915 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg

Finansplats Stockholm

2005/06:916 av *Ulf Nilsson* (fp) till socialminister Berit Andnor
Föräldrastöd till dyslektiska barn

2005/06:917 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Likvärdigheten inom svenskt skolväsende

2005/06:918 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens befogenheter vid brottsutredningar

2005/06:919 av *Erling Wälivaara* (kd) till näringsminister Thomas Östros

Statliga bolags ansvar för regional utveckling

Prot. 2005/06:65
1 februari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 februari.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 1 februari

2005/06:837 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Samers hälsotillstånd

2005/06:838 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Tandvård för äldre och funktionshindrade

2005/06:839 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Vård av äldre med bröstcancer

2005/06:840 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till socialminister Berit Andnor
Livsvillkor för unga med intellektuellt funktionshinder

2005/06:842 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Thomas Östros
Statliga kreditgarantier

2005/06:843 av *Sofia Larsen* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Avhopp från den moderna språkundervisningen i årskurserna 6–9

2005/06:844 av *Inger René* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Kännedom om svartfiske i Barents hav

2005/06:845 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Ulrica Messing
Enhetlig definition av miljöbilar

2005/06:846 av *Gunnar Nordmark* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Förutsättningar för kriminalvård i södra och västra Sverige

2005/06:848 av *Johan Linander* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Telia Sonera och konkurrenshinder på bredbandsmarknaden

2005/06:849 av *Johan Linander* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Utvecklingen inom rättsväsendet

2005/06:850 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Farleden i Gävle hamn

2005/06:852 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Ulrica Messing
Lätta vapen
2005/06:853 av *Hans Backman* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Revisionsplikt
2005/06:855 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Återplanteringsstöd för lövskog
2005/06:856 av *Beatrice Ask* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Vittnens inställelse till rättegång och trängselskatten
2005/06:857 av *Christin Hagberg* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsdomstolens praxis
2005/06:858 av *Karin Granbom* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
Krav på ämneskunskaper för undervisning
2005/06:859 av *Lars Tysklind* (fp) till finansminister Pär Nuder
Fastighetsskattens påverkan på inflyttning i kustsamhällen
2005/06:860 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Medicinsk kastrering av sexualförbrytare
2005/06:861 av *Joe Frans* (s) till statsrådet Ibrahim Baylan
Landets skolböcker och det mångkulturella perspektivet
2005/06:862 av *Per Bill* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Gasledning under Östersjön
2005/06:863 av *Ewa Thalén Finné* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Risk för effektbrist
2005/06:864 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Minskade bidrag till Länstrafiken i Norrbotten
2005/06:865 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Socialförsäkringarna och en fungerande arbetsmarknad över gränserna
2005/06:866 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Ylva Johansson
Sjukvård för asylsökande
2005/06:868 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Studiestöd för gymnasiestudier utomlands
2005/06:869 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionshinder
2005/06:870 av *Lennart Fremling* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Fäbodvallar
2005/06:871 av *Ann-Kristine Johansson* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Gränshinder
2005/06:873 av *Cecilia Wikström* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
SVT:s skyldigheter enligt sändningstillstånd
2005/06:874 av *Luciano Astudillo* (s) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Jobb för lärare med invandrarbakgrund
2005/06:875 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Södertörns högskola i Haninge
2005/06:876 av *Lars Ohly* (v) till försvarsminister Leni Björklund
Uppgifter om krigsförbrytelser

2005/06:877 av *Christer Nylander* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Klimat för entreprenörer

2005/06:878 av *Rolf Olsson* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Hot och våld mot poliser

2005/06:880 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till näringsminister Thomas Östros
Statliga företag och lobbying

2005/06:881 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Oförklarliga skillnader i behandling av män respektive kvinnor

2005/06:882 av *Fredrik Olovsson* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Insatser för arbetslösa ungdomar

2005/06:883 av *Yilmaz Kerimo* (s) till finansminister Pär Nuder
Flygskatten på resor till Turkiet

2005/06:884 av *Bertil Kjellberg* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Brister inom socialtjänsten

2005/06:885 av *Tina Acketoft* (fp) till statsrådet Jens Orback
Ingångslöner för kvinnliga agronomer

Prot. 2005/06:65
1 februari

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 16.13.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 75 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 108 (delvis)
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.20 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Allmän debattimme	1
<i>Unga och spel.....</i>	<i>1</i>
Anf. 1 LARS WEGENDAL (s).....	1
Anf. 2 LINNÉA DARELL (fp) replik	2
Anf. 3 LARS WEGENDAL (s) replik	2
Anf. 4 LINNÉA DARELL (fp) replik	2
Anf. 5 LARS WEGENDAL (s) replik	2
Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik	2
Anf. 7 LARS WEGENDAL (s) replik	3
Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik	3
Anf. 9 LARS WEGENDAL (s) replik	3
Anf. 10 LINNÉA DARELL (fp)	3
Anf. 11 LARS WEGENDAL (s) replik	4
Anf. 12 LINNÉA DARELL (fp) replik	4
Anf. 13 LARS WEGENDAL (s) replik	5
Anf. 14 LINNÉA DARELL (fp) replik	5
Anf. 15 GABRIEL ROMANUS (fp)	5
Anf. 16 LARS WEGENDAL (s) replik	6
Anf. 17 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	6
Anf. 18 LARS WEGENDAL (s) replik	7
Anf. 19 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	7
Anf. 20 LINNÉA DARELL (fp) replik	7
Anf. 21 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	7
<i>Fastighetsskatten</i>	<i>7</i>
Anf. 22 LENNART HEDQUIST (m)	7
Anf. 23 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	8
Anf. 24 LENNART HEDQUIST (m) replik	8
Anf. 25 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	9
Anf. 26 LENNART HEDQUIST (m) replik	9
Anf. 27 LARS TYSKLIND (fp).....	9
Anf. 28 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	10
Anf. 29 LARS TYSKLIND (fp) replik	10
Anf. 30 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik	10
Anf. 31 LARS TYSKLIND (fp) replik	10
Anf. 32 LENNART HEDQUIST (m) replik	11
Anf. 33 LARS TYSKLIND (fp) replik	11
<i>Valfrihet för familjer</i>	<i>11</i>
Anf. 34 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	11
Anf. 35 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	12
Anf. 36 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik.....	12
Anf. 37 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	13
Anf. 38 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik.....	13
Anf. 39 TOMAS ENEROTH (s) replik.....	13
Anf. 40 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik.....	13
Anf. 41 TOMAS ENEROTH (s) replik.....	14
Anf. 42 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik.....	14

<i>Pälsdjursnäringen</i>	14	Prot. 2005/06:65
Anf. 43 LARS-IVAR ERICSON (c)	14	1 februari
Anf. 44 JEPPE JOHNSSON (m)	15	
<i>Kvinnors hälsa</i>	16	
Anf. 45 VIVIANN GERDIN (c)	16	
Anf. 46 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	17	
Anf. 47 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	17	
Anf. 48 HILLEVI LARSSON (s) replik.....	17	
Anf. 49 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	18	
Anf. 50 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	18	
Anf. 51 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	18	
Anf. 52 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	18	
Anf. 53 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	19	
Anf. 54 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	19	
2 § Justering av protokoll	19	
3 § Meddelande om ändring i kammarrens sammanträdesplan	19	
4 § Meddelande om utrikespolitisk debatt	19	
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	19	
6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	20	
7 § Omvandling av fängelse på livstid	20	
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU8.....	20	
Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m)	20	
Anf. 56 TORKILD STRANDBERG (fp).....	21	
Anf. 57 PETER ALTHIN (kd)	21	
Anf. 58 ROLF OLSSON (v).....	23	
Anf. 59 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	23	
Anf. 60 ROLF OLSSON (v) replik	24	
Anf. 61 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	24	
Anf. 62 ROLF OLSSON (v) replik	25	
Anf. 63 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	25	
Anf. 64 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	26	
Anf. 65 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	26	
Anf. 66 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	27	
Anf. 67 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	27	
Anf. 68 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	27	
Anf. 69 GÖRAN NORLANDER (s).....	27	
Anf. 70 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	28	
Anf. 71 GÖRAN NORLANDER (s) replik.....	28	
Anf. 72 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	29	
Anf. 73 GÖRAN NORLANDER (s) replik.....	29	
(Beslut fattades under 12 §.).....	29	
8 § En möjlighet för Kustbevakningen att förelägga ordningsbot	30	
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU9.....	30	
Anf. 74 AMEER SACHET (s)	30	
Anf. 75 JEPPE JOHNSSON (m).....	31	
Anf. 76 TORKILD STRANDBERG (fp).....	32	

Anf. 77 JOHAN LINANDER (c).....	32
(Beslut fattades under 12 §.)	33
9 § Olovlig befattning med narkotikaprekursorer	33
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU10.....	33
Anf. 78 CHRISTER ERLANDSSON (s).....	33
Anf. 79 CECILIA MAGNUSSON (m).....	35
(Beslut fattades under 12 §.)	36
10 § Associationsrättsliga frågor, m.m.	36
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU12.....	36
Anf. 80 PIA NILSSON (s)	36
Anf. 81 BERTIL KJELLBERG (m).....	37
Anf. 82 JAN ERTSBORN (fp).....	38
Anf. 83 INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	39
Anf. 84 VIVIANN GERDIN (c).....	40
Anf. 85 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	41
Anf. 86 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	44
Anf. 87 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	44
Anf. 88 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	45
Anf. 89 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	45
Anf. 90 BERTIL KJELLBERG (m) replik	45
Anf. 91 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	46
Anf. 92 BERTIL KJELLBERG (m) replik	46
Anf. 93 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	46
Anf. 94 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	47
Anf. 95 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	47
Anf. 96 INGEMAR VÄNERLÖV (kd) replik	47
Anf. 97 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	48
(Beslut fattades under 12 §.)	48
11 § Immaterialrättsliga frågor.....	48
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU13	48
Anf. 98 MARIA HASSAN (s)	48
Anf. 99 HENRIK VON SYDOW (m).....	49
Anf. 100 MARTIN ANDREASSON (fp)	50
Anf. 101 YVONNE ANDERSSON (kd)	52
Anf. 102 JOHAN LINANDER (c).....	54
Anf. 103 HILLEVI LARSSON (s).....	55
Anf. 104 HENRIK VON SYDOW (m) replik	57
Anf. 105 HILLEVI LARSSON (s) replik	58
Anf. 106 HENRIK VON SYDOW (m) replik	58
Anf. 107 HILLEVI LARSSON (s) replik	59
Anf. 108 MARTIN ANDREASSON (fp) replik.....	59
Anf. 109 HILLEVI LARSSON (s) replik	60
Anf. 110 MARTIN ANDREASSON (fp) replik.....	60
Anf. 111 HILLEVI LARSSON (s) replik	61
Anf. 112 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	61
Anf. 113 HILLEVI LARSSON (s) replik	62
Anf. 114 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	62
Anf. 115 HILLEVI LARSSON (s) replik	62

Anf. 116 MIKAEL JOHANSSON (mp)	63	Prot. 2005/06:65
(Beslut fattades under 12 §.)	64	1 februari
Ajournering	65	
Återupptagna förhandlingar	65	
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	65	
JuU8 Omvandling av fängelse på livstid	65	
JuU9 En möjlighet för Kustbevakningen att förelägga ordningsbot	66	
JuU10 Olovlig befattningsmedel med narkotikaprekursorer	66	
LU12 Associationsrättsliga frågor, m.m.	66	
LU13 Immaterialrättsliga frågor	67	
13 § Anmälan om interpellationer	69	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	70	
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	71	
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.13	73	

